

D. Al. G. Donescu a fost numit primar general al Capitalei. Trecutul domniei-sale și activitatea pe care a depus-o și in trecut, ca primar, sunt o chezășie că noul părinte al Bucureștilor va da orașului strălucirea care se cuvine unei capitale mari.

FOOT-BALL

PETEA VÂLCOV
realizatorul ultimelor două victorii ale „Venus-ului".

*

Duminică 25 Martie, echipa României infruntă teamul Cehoslovaciei la Pardubice, pentru Cupa Europei Centrale a amatorilor.

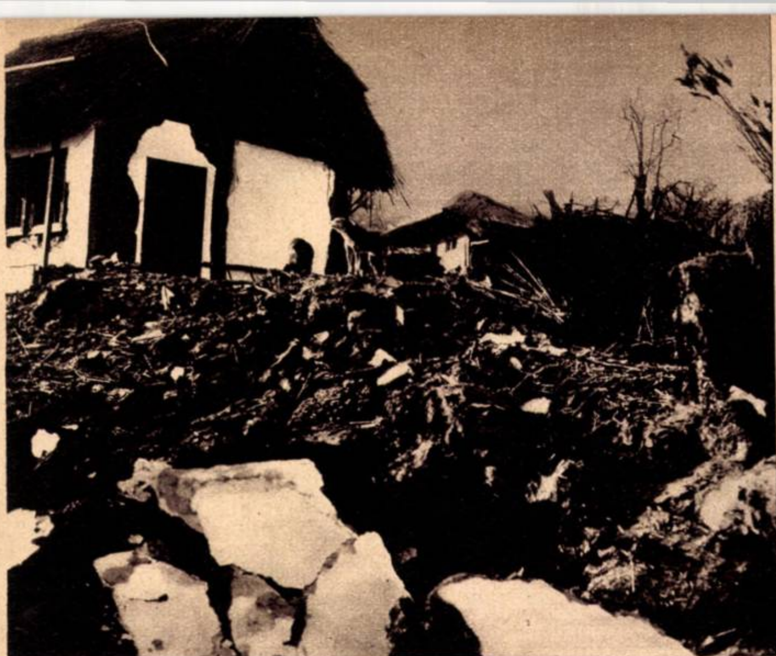
Situația celor două serii ale Diviziei Naționale, în urma ultimelor matchuri:

SERIA A.

Crișana	8	5	3	0.	20— 7.	13.
Universit.	8	5	1	2.	26—12.	11.
Chinezul	8	5	0	3.	17—15.	10.
C. F. R.	8	4	1	3.	16— 9.	9
Venus	9	4	1	4.	18—18.	9
A.M.E.F.A.	9	4	1	4.	16—16.	9
Tricolorul	8	1	2	5.	11—21.	4
Brașovia	8	0	1	7.	6—32.	1

SERIA B.

U.-Tricolor	9	6	2	1	28— 8.	14
Ripensia	8	6	1	1	32—10.	13
C. A. O.	7	5	1	1	27—10.	11
Gloria CFR.	7	3	2	2	15—19.	8
Juventus	6	3	1	2	12—11.	7
România	9	2	2	5	16—21.	6.
Șoimii	7	0	2	5	4—22.	2.
Mureșul	9	0	1	8	10—43.	1.

Revolta pământului

Dezastrul de la Olteneşti-Fălciu

Aspectul unei case nàruite

Ce-or fi păcătuit pacinicii răzeşi din Olteneşti de s'a răzbunat atât de crunt pământul împotriva lor?

Inceputâ lent, ca un semnal de luptă, revolta pământului s'a manifestat apoi în chip groaznic.

Lunea trecută, — primul semnal. In partea de nord a satului, terenul a început să alunece distrugând câteva gospodării.

S'au închinat sătenii şi au mulţumit Domnului că au scăpat numai cu atât.

Iată însă că peste trei zile, spre groaza locuitorilor, surpările au început să se producă în partea opusă a satului. Pământul se deplasa mereu. Haosul izbucni. Casele au început să se prăbuşească.

Veni noaptea...

O noapte cumplită, groaznică, înfiorătoare. Pământul părăia, locuinţe întregi erau înghiţite sau mutate de la locul lor. Strigăte înspăimântător de jalnice răsunau în noaptea aceia de pomină.

A doua zi, pământul îşi potoli furia. Scufundările au încetat pentru moment. Tabloul este totuşi dureros; case

In fotografiile noastre vedem câteva aspecte tragice ale dezastrului. Case deplasate şi prăbuşite, oameni care-şi privesc cu groază averea distrusă, vederea generală a regiunii complect schimbată prin deplasările de teren

prăbușite, grădini dispărute, uliți scufundate. Și deasupra tuturor figurile — încă îngrozite ale bieților sinistrați.

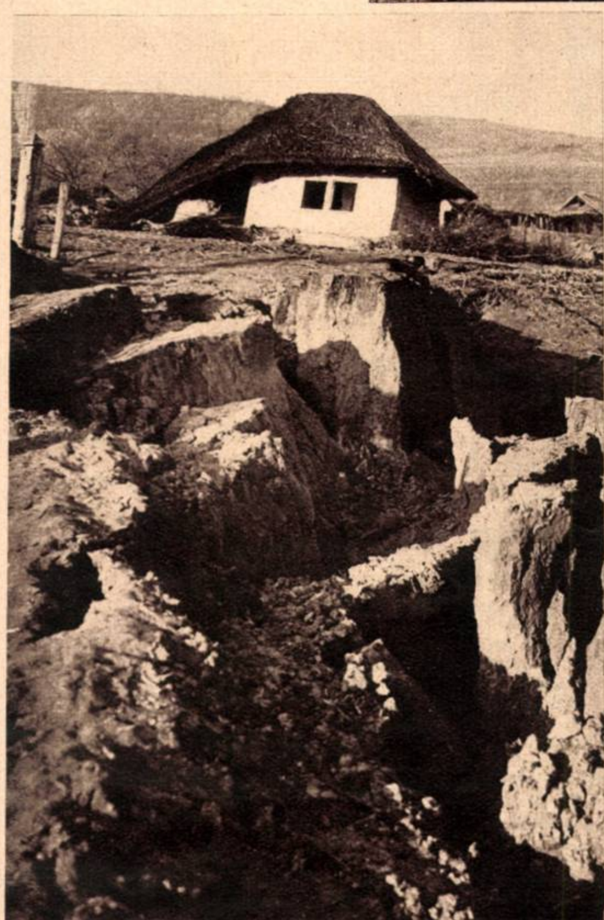
Aceștia trăesc într'o adevărată teroare. In fiecare nou groaznica lui balansare. S'ar putea ca ploile de primăvară să risipească straturile din nou, sporind catastrofa.

Și atunci?

Cine mai poate fi sigur de regiunea aceia în care pământul s'a răzbunat atât de groaznic pe oameni?

Alte două case din sat complect prăbușite și distruse. Acei care le-au locuit până mai eri privesc cu lacrimi în ochi la averea distrusă

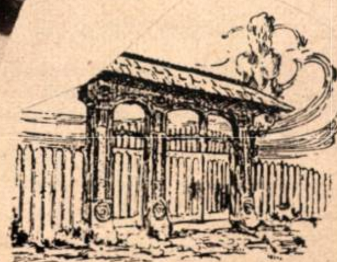
Un aspect al uliței principale a satului, complect deplasată

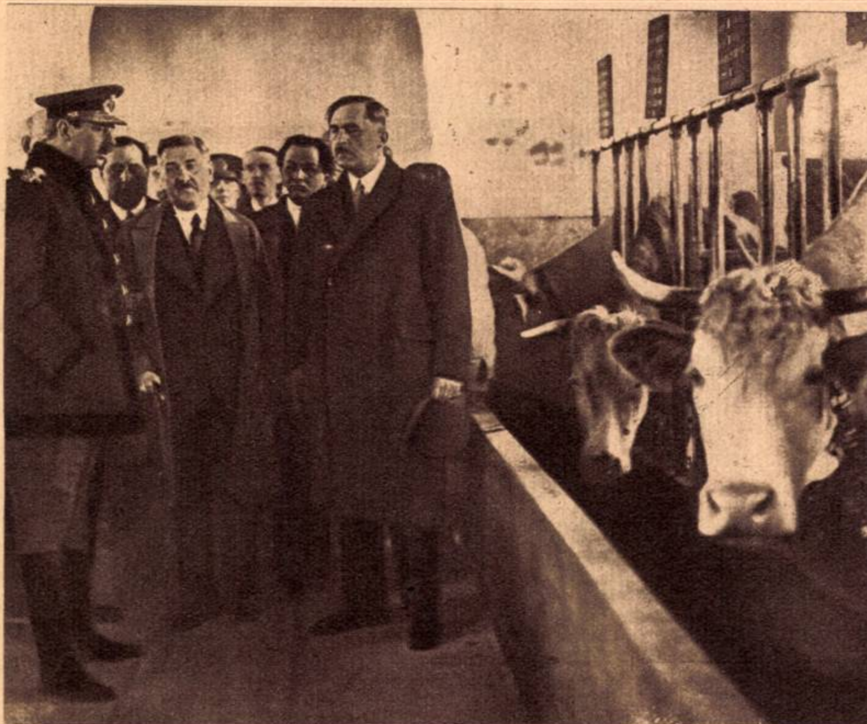

Iată două case care și-au schimbat cu desăvârșire poziția. Aspectul lor este uimitor și impresionant în acelaș timp.

ACTUALITĂŢI DIN ŢARĂ

Suveranul a vizitat săptămâna aceasta ferma statului dela Băneasa interesându-se amănunţit de starea ei actuală.

Regina Maria a făcut o vizită dispensarului anglo-român din Bucureşti o instituţie model. In fotografia noastră, două eleve oferind un coş cu flori Reginei.

Uniunea fotografilor din România a organizat un ciclu de conferinţe profesionale, ţinute de către d-l Dr. Ion I. Rădulescu în saloanele Sfatului Negustoresc: domnii Gr. Trancu-Iaşi, Dem. Dobrescu, D. R. Ioaniţescu şi Al. Samoilă, luând parte la conferinţa a doua.

SPORT

Duminica trecută s'a disputat in Capitală crossul pentru cupa grănicerilor. In fotografiile noastre concurenţii înainte de plecare şi câştigătorul.

In cadrul matchurilor pentru Divizia Naţională Venus (Bucureşti) a învins Dumineca trecută Chinezul (Timişoara) cu 1-0. In fotografiile noastre cele două echipe fotografiate înainte de match şi o fază a matchului.

APA DE GURA ODOL

are două

însuşiri:

1 *Menţine gura şi dinţii în perfectă sănătate.*

2 *Apără întregul organism de boli pentrucă distruge microbii vătămători din gură.*

Pana şi cel mai sănătos om nu poate evita întotdeauna şi cu desăvârşire mirosul gurei, fie din cauza fumatului, fie că a mâncat o mâncare care are un miros neplăcut sau din oricare alt motiv. Indiferent care e cauza, mirosul poate fi combătut prin clătirea regulată a gurei cu apa de gură Odol.

Acestea sunt motivele pentru cari intelectualii şi lumea din cele mai înalte straturi sociale, preferă apa de gură Odol. Oamenii inteligenţi ştiu ce importanţă covârşitoare are sănătatea gurei, care este intrarea care duce spre plămâni şi spre stomac. Esenţele puternice şi totuşi atât de volatile, cari fac parte din compoziţia apei de gură Odol şi îi dau acel gust răcoritor şi plăcut, nu au numai rolul de a curăţi dinţii. Ele desinfectează gingiile, cerul gurei, limba, amigdalele şi gâtlejul, apără organismul de toţi microbii cari vor să pătrundă în plămâni şi în stomac.

Aciditatea (acreala) gurei este duşmanul care ne cariază dinţii în mod lent dar sigur.

Apa de gură ODOL combate aciditatea gurei

prin reacţiunea ei alcalină.

NUMĂR SPECIAL DE PAȘTI

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII
No. 375
APRILIE 1934

15 LEI

Sărbători fericite

Fox-Film

Studio-ul Polyfoto are cinstea de a fotografia

pe marele actor ION BREZEANU

CINE nu-l cunoaşte pe Ion Brezeanu, figura cea mai cunoscută a teatrului românesc? Cine nu a rămas plin de admiraţie în faţa acestui mare talent?

Deosebit de talentul său scenic, care aduce o notă caracteristică în teatrul românesc, Ion Brezeanu sau „nenea Iancu", cum îi se zice în cercul artiştilor şi al prietenilor, posedă o personalitate şi un spirit care cuceresc, farmecă. Anecdotele şi vorbele de duh ale lui „nenea Iancu" se bucură de o mare popularitate.

POLYFOTO se simte măgulit de a număra printre admiratorii săi pe societarul pe viaţă al Teatrului Naţional. Reproducem aci fotografiile lui Ion Brezeanu. Priviţi-le şi spuneţi şi Dv. dacă din ele nu puteţi distinge personalitatea actorului.

Graţie sistemului Polyfoto, mimica obrazului este reprodusă în toate expresiile ei. Polyfoto se aseamănă mult cu un aparat de filmat. In timp ce vă mişcaţi, râdeţi, vorbiţi, obiectivul înregistrează toate gesturile, toate expresiile feţei. Fotografiile le redau întocmai.

Studio-ul Polyfoto *este deschis în zilele de Paşti*

Cea mai plăcută surpriză de Paşti sunt 48 de fotografii la Polyfoto. Această surpriză nu vă costă decât 60 lei. Faceţi o încercare şi veţi fi încântaţi.

Dacă vreţi să faceţi cuiva un cadou de Paşti

cumpăraţi la Polyfoto, Calea Victoriei 86, vis-à-vis de Palatul Regal, sau la toate cassele magazinului Galeries Lafayette, un carnet care dă dreptul posesorului să se fotografieze de 48 de ori la Polyfoto.

polyfoto

(CALEA VICTORIEI 86 VIS-A-VIS DE PALATUL REGAL)

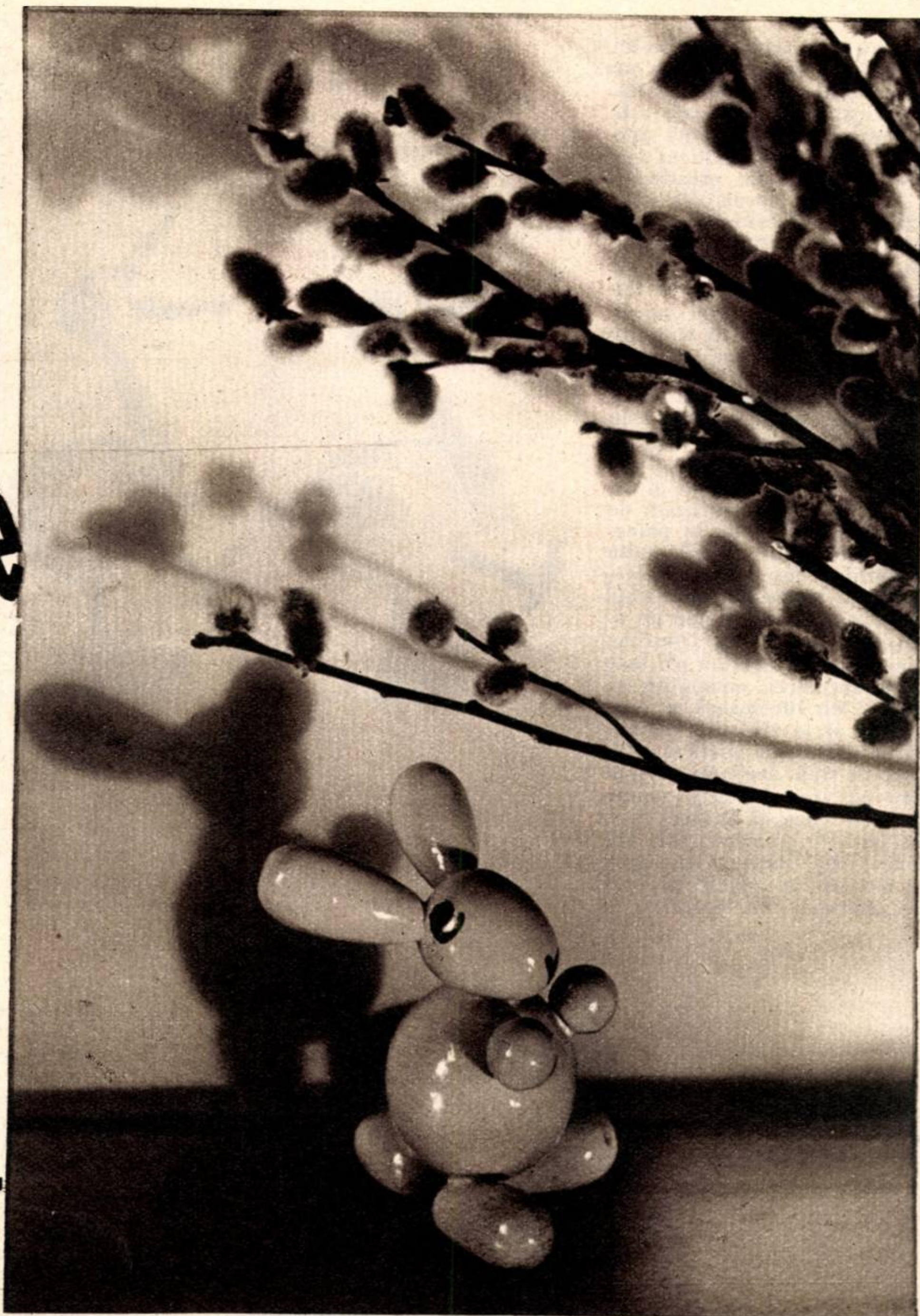
POVESTEA ouălor încondeiate

Origina trapiționalului ou de paște.—De unde vine obiceiul și cum s'a perpetuat el dealungul anilor. — Alte obiceiuri de paști.

IN dimineața de Paști, marea surpriză a copiilor o constitue ouăle roșii frumos colorate pe masa proaspăt așternută. Părinții își amintesc și ei cu nostalgie de vremea când aveau aceleași emoții dinaintea ouălor încondeiate.

Și dacă ne gândim că găina nu ouă niciodată ouă roșii — nici măcar de Paști — obiceiul se menține ca o jucărie pentru copii și ca un amuzament pentru cei mari.

Veți întreba însă: dacă găinile nu ouă nici măcar de Paști ouă colorate, de ce s'au apucat oamenii să le vopsească în roșu, verde, albastru și așa mai departe?

Epurașul, — fotografiat de maestrul Berman — ca simbol al sărbătorii care ne înviorează sufletele în zilele acestea cu soare.

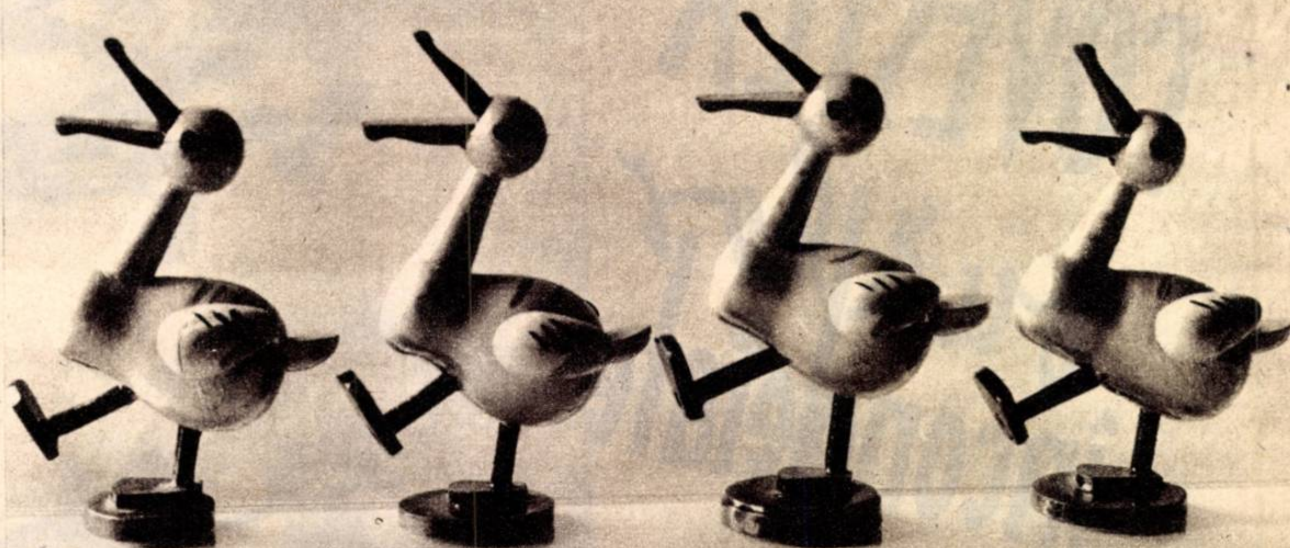
„REALITATEA ILUSTRATA" aduce tuturor vestea : CHRISTOS A INVIAT!

In aer liber tot omul se avântă pentru a înfrunta atmosfera fragedă, sănătoasă, a începutului de primăvară. Și Berman a prins punctul culminant al elanului.

Pentru a răspunde acestei întrebări trebue să facem un drum lung înapoia noastră. Obiceiul ouălor colorate este un rest al acelor timpuri străvechi din care s'a ridicat sărbătorirea Paştelui creştinesc.

In vremea aceea, în care Miercurea păresimilor însemna atât de mult încât oamenii se căiau în cenuşă de traiul desfrânat pe care-l duceau, biserica privia oul ca pe un aliment foarte nutritiv eliminându-l cu cea mai mare stricteţă din menu-ul credincioşilor. Acest timp al interzicerii ouălor fierte sau crude a avut două urmări. Una explică de ce se vopsiau şi dece se vopsesc şi astăzi ouăle. După patruzeci de zile de abţinere de la plăcerea mâncărilor de ouă, pofta oamenilor era atât de mare, încât la masa de dimineaţă mâncau trei ouă în loc de unul. Ouă erau însă destule, căci legea naturii nu s'a luat după abţinerea oamenilor şi găinile nu încetaseră să ouă. Aşa încât la sfârşitul abţinerii se găsiau pe piaţă o mulţime de ouă. Deşi nu existau nici pe vremea aceea semne speciale care să indice dacă un ou este proaspăt sau nu, erau totuş limite deasupra cărora un ou înceta să mai fie proaspăt. Şi deoarece imediat după post, cu tot consumul ridicat, rămâneau o mulţime de ouă nevândute, ţăranul a avut grijă să conserve aceste ouă. Astfel, vopsirea ouălor, înseamnă acoperirea lor cu un strat apărător care le conservă.

Răţuştile în marşul veseliei de Paşti. Alinierea lor perfectă a fost obţinută fără prea multă dificultate

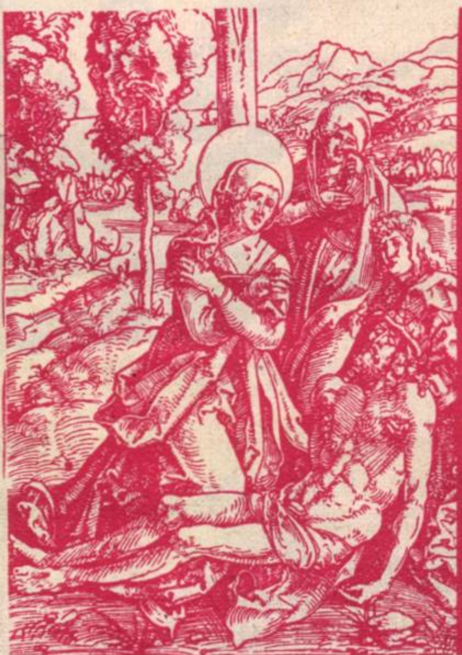

Iată ouăle încod... cocoşul semeţ care le păzeşte. Adevăratul simbol al sărbătorii de Paşti, perpetuat dealungul anilor.

Pentru a înţelege însă cu totul povestea oului de Paşte trebue să mergem şi mai departe. Insuş Paştele, sărbătoarea creştinităţii, ne duce în multe privinţi la obiceiurile dinainte de Christos. Oul era din timpuri străvechi un obiect al cultului, căci el, este un simbol al creaţiei existenţii. Chiar la Greci, sacrificiul cel mai de seamă era totdeauna un ou. Şi la vechii creştini se contopia concepţia învierii cu oul. Aceasta poate fi pusă în legătură şi cu faptul că în vechile comunităţi creştine se luau obiceiuri vechi care se contopiau cu cultul şi ceremonia nouei credinţe.

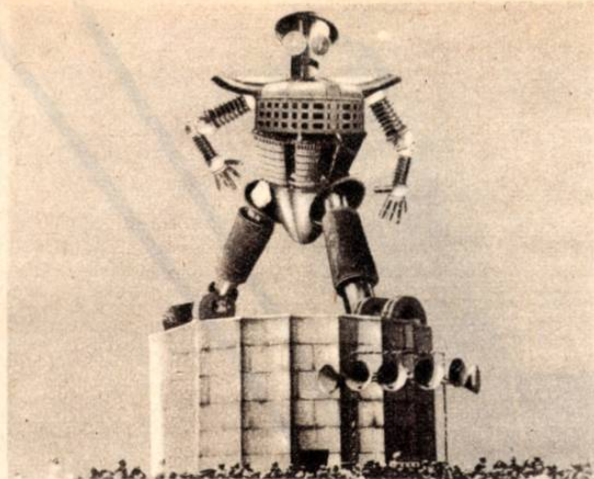
Obiceiul oului de Paşti nu este aşadar numai o consecinţă a postului sever prescris de biserică ci şi a mărinimiei ţăranilor cari având prea multe ouă le dăruiau în ziua de Paşti. El constitue o întreagă industrie a cărţilor poştale ilustrate, a ouălor de ciocolată şi a altor obiecte similare în formă de ou. Până să intervie această desvoltare modernă a industriei ouălor de Paşti, exista în Europa obiceiul ca domnii cu stare să ofere în săptămâna Paştilor doamnelor inimilor lor, ouă artistic decorate. Un artist ca Vatteau picta ouă de Paşti pe mătase sau desena pe coaja oului o adevărată operă de artă. Un ou de paşti pictat de Vatteau, se păstrează în biblioteca palatului de la Versailles.

In unele ţări catolice, sărbătoarea de Paşti este considerată mult mai importantă ca cea de Crăciun. In unele sate se păstrează anumite obiceiuri de Paşti care se uzează în alte părţi mai mult de Crăciun. In dimineaţa de Paşti copiii merg din poartă'n poartă cântând psalmi şi stropind lumea cu apă sfântă. Ei primiau pentru aceasta cozonac şi alte daruri. Ţăranii dăruesc copiilor „paştile" lor în formă de ou. După amiază ouăle sunt transformate într'o omletă uriaşă în jurul căreia dansează tinerii satului, băeţi şi fete. Şi dacă o fată primeşte propunerea unui băiat să tae odată cu el o bucată din această omletă şi s'o mănânce împreună, ei sunt consideraţi ca oficial logodiţi. In satele Belgiei, unde mai persistă încă legenda zânelor dansatoare se păstrează de Paşti tot felul de surprize şi credinţe. Aşa bunăoară, persistă credinţa că apa rece băută în Duminica Paştilor pe stomacul gol, asigură sănătatea pentru tot restul anului. Apa luată în dimineaţa de Paşti înainte de răsăritul soarelui, poate fi băută o vecinicie. Ouăle pe care găina le depune în Dumineca Paştilor, păzesc de friguri. Vânturile de răsărit şi de nord care suflă în Duminica Paştilor, vestesc o vară bună, în vreme ce vânturile care vin din altă direcţie, apar ca un semn rău pentru recoltă.

In satele Olandei se poate vedea lumina marilor focuri. O reminiscenţă a vechilor obiceiuri, după care se sărbătoreşte biruinţa luminii, a primăverii, asupra întunericului şi a iernii.

O. M.

ROBOTUL VORBITOR. — Un inventator român a dat la iveală o invenţie care a uimit publicul expoziţiei internaţionale care a avut loc în acest an la Paris. Robotul a fost adus la Bucureşti şi va fi experimentat mâine după amiază la ora 5 în aula Fundaţiei Carol unde va ţine... o conferinţă pentru publicul românesc. Intrarea liberă.

Foto Berman-Realitatea

Foot - ball

Duminica trecută, echipa de foot-ball a României înfruntând pe cea a Cehoslovaciei a terminat nedecis: 2—2 (1—1).

Partida s'a disputat pentru Cupa Europei Centrale a Amatorilor, competiţie la care România participă din anul 1931. Odată cu acest match cea de a doua ediţie a Cupei ia sfârşit, România dobândind primul loc în clasamentul general cu un număr apreciabil de puncte înaintea celorlalte ţări competitoare.

România	6	4	1	1	16— 9	9
Ungaria	6	3	0	3	23—18	6
Cehoslovacia	6	2	1	3	15—17	5
Austria	6	2	0	4	11—21	4

Din cauza slabului interes pe care această competiţie îl prezintă pentru noi, este aproape o certitudine faptul că România se va retrage din această probă — lucru pe care de altfel l-a făcut acum trei ani Polonia, câştigătoarea primului turneu — sau va concura în viitor cu echipa sa secundă.

In cadrul Diviziei Naţionale s'au obţinut în săptămâna ce a trecut următoarele rezultate:

Juventus-Şoimii	3-1	(1-0)
Gloria C. F. R.-Mureşul	3-0	(0-0)
Unirea Tricolor-Şoimii	5-0	(4-0)

în urma cărora situaţia în Seria B se prezintă astfel:

Unirea Tric.	10	7	2	1	33- 8	16
Ripensia	8	6	1	1	32-19	13
C. A. O.	7	5	1	1	27-10	11
Gloria C. F. R.	8	4	2	2	18-19	10
Juventus	7	4	1	2	15-12	9
România	9	2	2	5	16-21	6
Şoimii	9	0	2	7	5-30	2
Mureşul	10	0	1	9	10-46	1

La Divizia Onoare, Turda se află în capul clasamentului urmată de Olimpia şi Sp. Studenţesc. Se prevede o luptă strânsă, şi fruntaşul credem că nu va putea fi cunoscut decât în ultima zi a campionatului bucureştean.

*

Duminică 1 Aprilie, zi rezervată Cupei României, echipele din Divizia Naţională intră în joc alături de cele desemnate de primele tururi ale acestei probe.

Printre matchurile echilibrate ale acestei zile citâm:

Unirea Tricolor—C. A. O. la Bucureşti.

Juventus—V. D. R. la Reşiţa.

Sportul Studenţesc—C. A. T. la Timişoara.

A. M. E. F. A. — Vulturii la Lugoş.

De remarcat că din Bucureşti participă la acest tur şase echipe.

A. Ţ.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI

PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „

PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9

TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

RĂSBOIUL

IN STRATOSFERA

In viitorul războiu vom avea o artilerie stratosferică.

Intr'un viitor războiu vom avea o aviaţie de bombardament stratosferică şi o artilerie tot astfel.
Războiul stratosferic va avea consecinţe dezastruoase asupra omenirii.

OBIECTIVUL imediat al operaţiilor militare în răsboiul viitor va fi distrugerea mecanismului de producţie al vrăjmaşului.

Avioanele şi tunurile cu bătaie lungă vor juca un rol primordial în această operă distructivă.

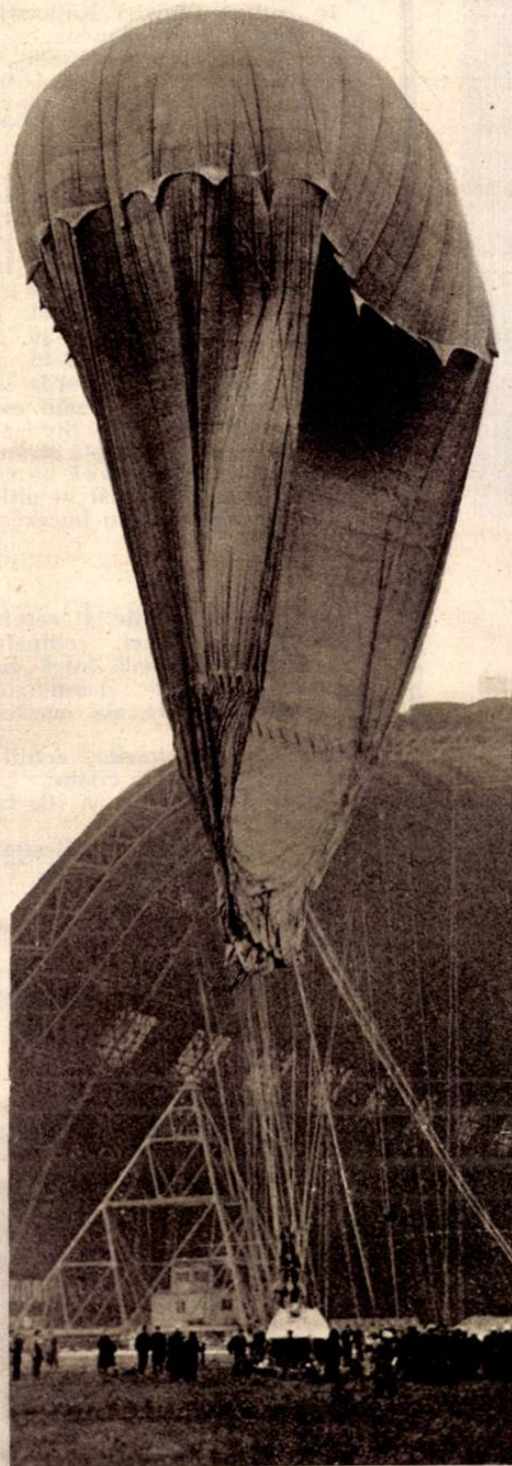
Există diferite posibilităţi pentru a ne feri de o asemenea primejdie: acumularea considerabilă de rezerve de orice fel, destinate că compenseze pierderea eventuală a unei părţi din producţie, mobilizarea de către stat a întregului aparat producător dint'o ţară, etc.

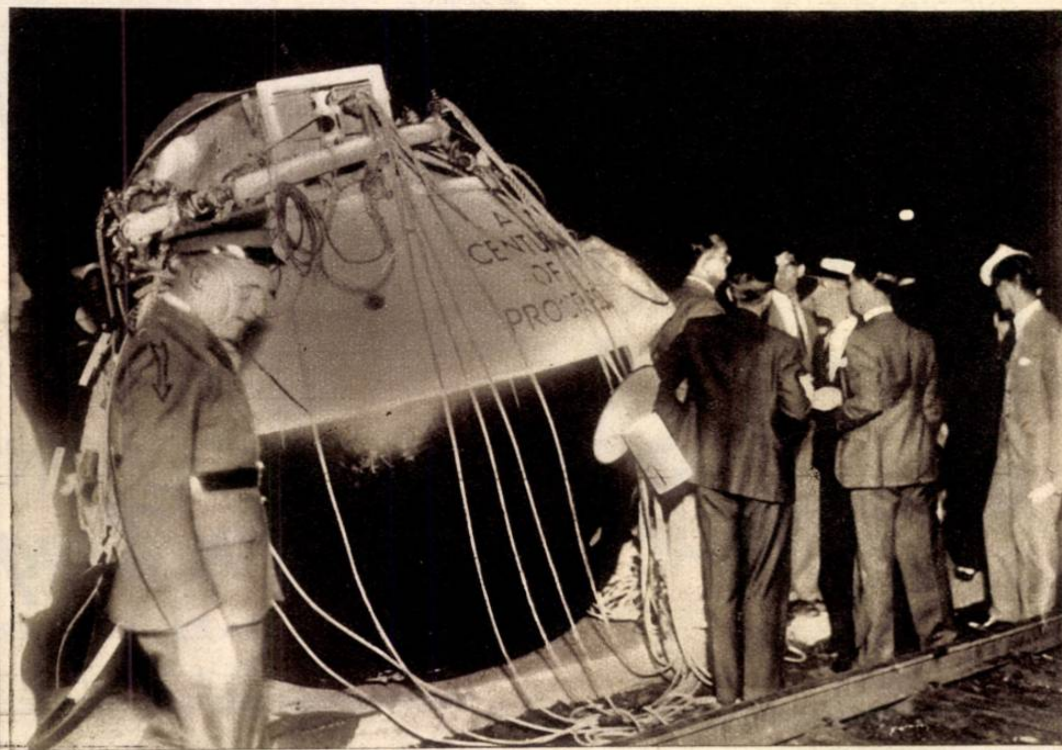
Aceasta implică însă creearea unor organisme care, conduse de specialişti, vor face posibilă transformarea tuturor întreprinderilor industriale în întreprinderi de răsboi.

Bătaia celor mai puternice tunuri actuale, este de vreo 60 de kilometri şi raza de acţiune a avioanelor de bombardament n'a depăşit în mijlociu 600 de kilometri, până la o epocă destul de recentă.

Prin „raza de acţiune" înţelegem lungimea traseului dus şi întors, pe care un aparat e capabil să-l efectueze, fără a ateriza.

In ceeace priveşte dirijabilele, importanţa lor în acest domeniu este aproape nulă. Funcţionarea lor, depinzând prea mult de condiţiunile atmosferice, ele oferă o ţintă prea uşoară pentru vrăjmaşi, iar sgomotul lor le trădează din depărtare.

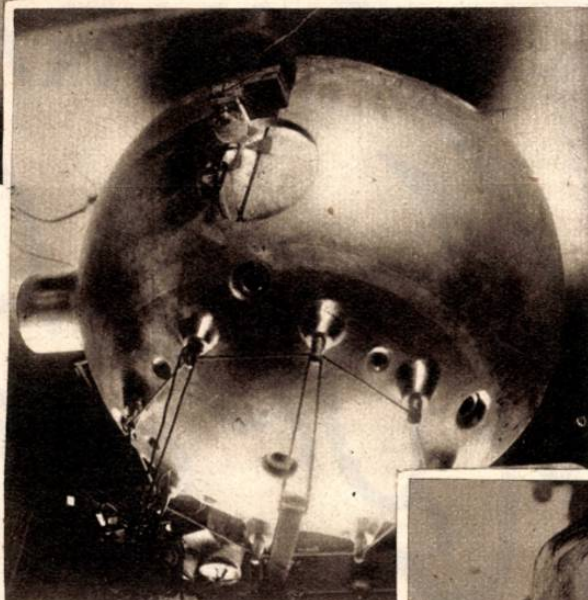

Transportarea balonului lui Piccard în Tirol (Austria).

Profesorul Piccard care a făcut prima ascensiune în stratosferă.

Un nou balon pregătit la Bruxelles pentru o viitoare ascensiune în stratosferă a asistenților lui Piccard.

ARTILERIE ŞI STRATOSFERĂ

Totuş, repetatele ascensiuni în stratosferă ale lui Piccard şi discipolilor săi americani şi ruşi, a răsturnat într'o bună zi această stare de lucruri.

Consecinţele directe ale sborului profesorului belgian au fost creearea unei aviaţii şi a unei artilerii stratosferice.

Evoluţia aviaţiei stratosferice este foarte rapidă. Deasemenea, s'au făcut până acum o serie de experienţe interesante în domeniul artileriei stratosferice.

Incă în timpul marelui războì, numeroase proectile aveau o traiectorie, trecând prin anumite straturi atmosferice în care aerul este extrem de rar.

Nu era vorba în asemenea cazuri, de experienţe făcute intenţionat, ci de câteva trageri datorite întâmplării. Dealtfel, rezultatul lor a fost negativ. Vântul cel mai slab făcea să devieze traectoria proectilelor. Deasemenea, umezeala şi alţi factori atmosferici aveau o influenţă considerabilă asupra eficacităţii tirului.

Dacă totuş, ofiţerii de artilerie, care au tras asupra Parisului şi oraşului Liège, cu tunuri de 420, menţineau sistemul traiectoriilor foarte ridicate şi trimiteau obuzele la o înălţime de 13 kilometri, aceasta o făceau numai pentru a obţine o forţă de pătrundere suficientă şi pentru a distruge fortificaţiile de oţel şi beton armat.

Lucrările teoretice ale profesorului Piccard, precum şi rezultatele ascensiunei sale stratosferice, au deschis perspective vaste tirului în straturile atmosferice sărace în aer.

Experienţele au dovedit că în anumite condiţiuni proectilele aruncate în stratosferă alunecă pe straturile mai dense ale atmosferei, ca o pietricică turtită pe o apă.

Rezultă de aci, o mărire considerabilă a bătaiei proectilelor. Repetând această experienţă, cercetătorii au avut ideia să combine granata cu racheta şi astfel s'a născut torpila aeriană.

Iată principiul acestui nou dispozitiv: straturile sărace în a... care iau parte cu oarecare întârziere la mişcarea de rotaţie a pământului, măresc încă şi mai mult facultatea proectilelor de alunecare în aer, înainte ca ele să cadă înapoi.

Torpila aeriană, care la exterior seamănă cu o granată, cântăreşte 200 de kilograme, din care 70 reprezintă explozibile.

Graţie unei pulberi speciale, extraordinar de puternică, această torpilă poate să se înalţe până la 21 de kilometri în văzduh.

In punctul culminant al traiectoriei, un mecanism de orologerie declanşează automatic o rachetă. In chipul acesta, torpila care în acest moment înaintează cu o iuţeală minimă, îşi accelerează deodată mersul şi, continuă mişcarea cu o iuţeală dublă decât aceea dela plecare. Se poate ajunge astfel, până la o bătaie de 260 de kilometri.

Fără îndoială, în cursul experienţelor viitoare, experţii vor avea de suferit încă multe eşecuri.

E vorba în special să se construiască tunuri cu o forţă de propulsiune potrivită.

Pe de altă parte, greutatea moartă a materiilor explozibile este încă prea mare. Totuş, succesul final al acestor experienţe este sigur, date fiind mijloacele aproape nelimitate pe care le au la dispoziţie experţii militari.

ECHIPAMENTUL AVIOANELOR STRATOSFERICE

Aviaţia datoreşte deasemenea foarte mult lui Piccard, savantul care va fi numit mâine, cu drept cuvânt, „părintele nouei navigaţii aeriene".

Constructorii de avioane au încercat să exploateze condiţiile atmosferice, care domnesc în stratul sărac de aer din stratosferă.

Ei au învins foarte repede cele mai multe greutăţi: greutatea de respiraţie pentru pilot şi observator, temperaturile care coboru până la 50 grade sub zero, precum şi problema navigaţiei aeriene într'un mediu de aer rarefiat.

S'a reuşit să se construiască aparate de respiraţie artificială, s'au mărit suprafeţele de suport şi s'a adaptat la îmbrăcămintea de piele

Balonul lui Settle, prăbuşit la Chicago câteva minute după plecare.

a pilotului, un aparat electric de încălzire.

Insfârşit, s'au înzestrat motoarele cu compresoare speciale.

Experienţele au dovedit deasemenea că o mărire a elicelor ar fi bine venită.

Succesul n'a întârziat şi actualmente Statele Unite construesc avioane stratosferice de bombardament. Sarcina utilă a unui asemenea avion se ridică la 4000 de kilograme, iar viteza lor la 6—700 kilometri pe oră.

Avionul este echipat cu un sistem special, care suportă bombele. La aripi se află un soi de scoc, care proiectează în văzduh culturile de baccili conservate în tuburi de sticlă.

Lansarea bombelor şi a culturilor de baccili se efectuează într'un mod automatic şi graţie unui mecanism special, aparatul îşi păstrează întotdeauna echilibrul.

Pilotul este înzestrat cu un aparat de T. F. F., receptor şi emiţător. Fiecare proiectare de bombe este filmată în mod automat.

După părerea unanimă a specialiştilor, avioanele stratosferice vor constitui în curând arma cea mai teribilă a militarismului.

Dar ce înseamnează asemenea mijloace într'un războiu viitor?

Toate aceste progrese technice vor permite, în primul rând, o repeziciune neînchipuită în declanşarea ostilităţilor. Şi, după cum se ştie, factorul surprindere joacă un rol de seamă în această materie.

Pe de altă parte, aceleaşi progrese technice vor hotărî durata războiului. Cea mai mare parte din puterile militare vor trece în mâinile unui mic grup de technicieni.

Iată lucruri de o importanţă considerabilă pentru orice acţiune pacifistă.

Totuş, consecinţele cele mai importante ale progresului aviaţiei, constau în faptul că nu putem opune nici o armă eficace în faţa acestor invenţiuni.

Forţa de pătrundere a unei torpile, care cade dela o înălţime de 21 de kilometri, este atât de covârşitoare, încât nici fortificaţiile cele mai solide nu-i vor putea rezista.

Bombardarea oraşelor va avea efecte catastrofale şi numai o artilerie puternică ar putea până la un punct să le ţie piept.

Toate măsurile se vor dovedi însă neeficace, din punct de vedere practic, întrucât bateriile, care pot să tragă la distanţe mai mari, sunt atât de grele, încât nu pot fi deplasate cu iuţeala dorită.

SPRE PRABUŞIREA CIVILIZAŢIEI

Am văzut unde ne poate duce un atac cu ajutorul tunurilor, ale căror proectile ar ajunge în stratosferă.

In ceeace priveşte avioanele stratosferice, situaţia este aproape asemănătoare.

In primul rând, nu există artilerie „normală", care să poată trage asupra unui avion, care sboară în stratosferă.

Tunurile puternice, putând lansa proectile la o înălţime considerabilă, nu intră în consideraţie în apărarea antiaeriană, ele nefiind potrivite pentru tirul rapid.

Pe de altă parte, proiectoarele, chiar şi cele mai puternice, nu sunt capabile — în special noaptea — să vizeze până la o asemenea distanţă, întrucât mănunchiul lor de lumină nu poate străbate norii naturali sau artificiali.

Singurul mijloc, care ne mai rămâne la dispoziţie, ar fi să turburăm funcţionarea motoarelor de pe avioane, prin inducţia undelor electrice.

In cursul ultimilor ani, aproape toate marile puteri şi-au procurat brevete de felul acesta. Dar presupunând chiar că aceste metode ar fi eficace — fapt care e departe de a fi dovedit — aplicarea lor încă ar da loc la greutăţi de neînvins.

Avionul, precipitat pe pământ, ar atrage în această cădere toate bombele şi toate culturile microbiene ce le are pe bord, continuându-şi astfel opera sa destructivă.

Dealtfel, în momentul în care motorul încetează de a funcţiona, pilotul unui avion stratosferic ar avea întotdeauna ca resursă supremă, posibilitatea aruncării lestului, format din rezervele de proectile şi de microbi. Cu alte cuvinte, avionul se va uşura astfel cu 3—4000 de kilograme. El nu va cădea vertical, ci după o linie oblică, dela o înălţime de 20 de kilometri, iar căderea se va efectua într'un punct oarecare al unui cerc cu o rază de 70 de kilometri. Aceasta îi va permite, eventual, să se pună în siguranţă.

Numai ţara, care dela început, şi-a asigurat avantajul unui atac prin surprindere, creiând astfel un fapt îndeplinit şi iremediabil pentru adversar, va putea să câştige războiul viitor.

Ţara, a cărei aviaţie va reuşi din primele momente ale ostilităţilor, să infecteze cu microbi, spatele statului inamic şi să distrugă centrele lui industriale, va avea deci cele mai mari şanse de succes.

RĂSBOIUL FĂRĂ CRUŢARE

Nu trebue să ne închipuim însă că armele distructive, având o putere atât de extraordinară, războiul va fi de scurtă durată.

Dimpotrivă, această putere extraordinară a maşinilor ucigaşe va permite statelor majore să înăbuşe nemulţumirile din dosul frontului şi să continue lupta până la ultimul tun, până la ultima picătură de petrol şi la ultima sticluţă cu microbi.

Războiul viitor nu se va putea termina prin răscoala maselor amăgite şi înarmate, căci armele nici nu vor fi încredinţate marilor masse ale populaţiei. Vom asista la un asasinat, care va merge până la distrugerea completă a civilizaţiei.

Impotriva acestei grave primejdii nu există decât un singur mijloc: distrugerea militarismului şi a puterilor care îl procreează. I. S.

Datini de Paşti, care se păstrează cu o religioasă sfinţenie la sate.

Lumină atât de albă, că eşti silit să închizi ochii. Mergi pe drumul de sat la întâmplare şi-ai vrea să rătăceşti vreme îndelungată, căci peste tot simţi plutind preludiul marei sărbători a creştinătăţii. Grupuri de săteni îţi ies în cale, în mâini cu crenguţe de salcie îmbobocită.

Cu toţii se îndreaptă spre biserici unde mlădiţele vor fi sfinţite.

*

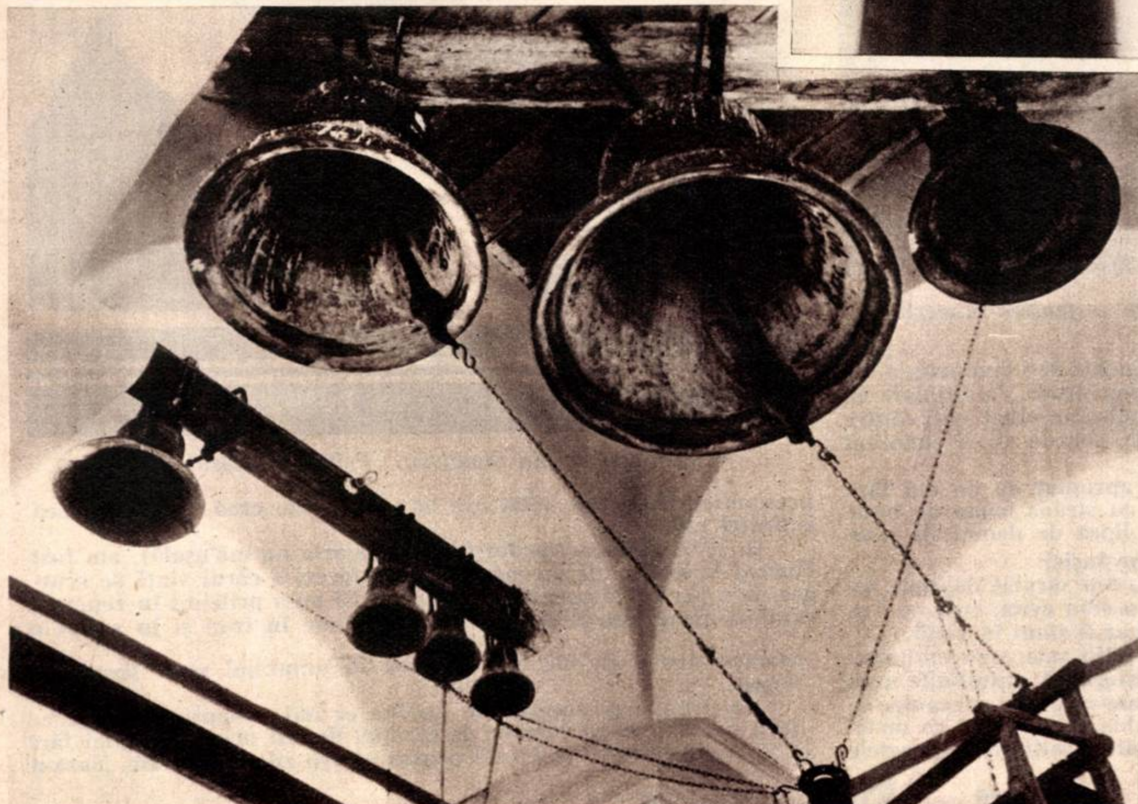
Soarele a ajuns sus. E plin miez de zi. Gospodina a întins masă albă, ca lacrima, în pridvor. Din pătulul vitelor se aud mugete. Femeia aleargă la ele şi alegând vaca cu rod în pântece, îi dă să mănânce din ramura de salcie sfinţită, cu credinţa că va da lapte mult şi va naşte viţei gemeni.

In cerdac bunica s'a aşezat pe scăunelul cu trei picioare, ţinând nepoţelul în braţe. Cei mai mărişori o înconjoară şi 'n căldura dulce a soarelui de primăvară povestea copilului minune se desfăşură domol umplând de freamătul credinţei micile făpturi.

Copiii aleargă în crâng şi tăind smicele de salcie îşi fac din ele tilinci.

Incep atunci să se ia la întrecere în fel de fel de cântece.

... Tot cu lumânările aprinse trebue să se întoarcă acasă

... Şi clopotele sună mereu

JOIA MARE

De a doua zi începe săptămâna Patimilor. Munca trebue să fie cumpătată, căci e un mare păcat să te laşi stăpânit de alte gânduri „când domnu Hristos e'n canun".

Casa e curată ca un pahar, iar într'un colţ de ogradă, care a fost măturată ca'n palmă, gunoaele ard mocnit, înălţând valuri alburii de fum spre cerul albastru ca sineala.

Fetele codane dau mare zor cu torsul cânepii de teama „Joimăriţei", femeea hidoasă, lungă până'n podină, care umblă despletită, cu un snop de cânepă în cap. De departe îi miroase caerele netoarse şi n'ai cum le ascunde...

Povestesc bătrânii că înainte vreme când lumea era mai rară, uşile se încuiau şi se ungeau cu usturoi. Joimăriţa venia totuş la fereastră şi întreba:

Câtii, câtii
Torsa-i câlţii?
Câlţii dacă n'ai torcat
Mâinile ţi le-am tocat.

Fata casei răspundea:

— Tors cucoană, tors!

Aşa a răspuns o fată care avea un fuior în pod. Hoaţa de Joimăriţa n'a crezut. S'a urcat în pod şi-a început a cotrobăi prin dinţii dăracilor până a dat de lucrul rămas. A venit jos, făcută foc, răcnind:

Hor, hor, hor!
Mai e în pod un fuior!

A intrat prin uşile mânjite cu usturoi şi n'a lăsat pe fată în pace până nu i-a ciopârţit mâinile.

Astfel o mulţime de credinţe şi obiceiuri sunt legate de această Joie a Paştelui.

Noaptea la denie, la cele douăsprezece îngenuncheri, în faţa fiecărei evanghelii, când ţârcovnicul stinge câte o lumânare, femeia care a venit cu un căpeţel de sfoară îl înoadă de fiecare dată, astfel că la sfârşitul slujbei sunt înşirate pe aţă douăsprezece noduleţe.

Cu această legătură se încing copiii bolnavi de friguri sau femeile care nasc greu şi sugestia e atât de puternică, încât leacul nu întârzie să vină.

Femeie înoadă mereu capeţelul pe sfoară. Cu legătura se încing copiii bolnavi de friguri

VINEREA SEACĂ

E ziua în care nu se seamănă nimic în pământ, căci a fost răstignit şi îngropat Isus. Pe dealuri şi văi pornesc copiii năvală, ca să adune călţunei, viorele, merişor, floarea paştelui şi făcând din ele buchete, le aşează în biserică pe masa Domnului.

Seara toată lumea merge la priveghere. In cimitir pe lângă morminte femeile jelesc şi nu părăsesc locul în care sunt îngropaţi cei dragi decât în clipa când cu lumânările aprinse preotul şi poporul încep ocolul bisericii. Tot cu lumânările aprinse trebue să se întoarcă acasă. — Şi aici fac un înconjur de trei ori, închipuind cruci mari la fiecare ungher.

Căpeţelul de ceară rămas e păstrat pentru vremuri de primejdii : trăsnete, cutremur, duhuri necurate, boale etc. Astfel trunchiul vânjos al tradiţiei reîntinereşte an de an, înodând legătura între o generaţie şi alta.

MARGARETA NICOLAU

ROMANUL LUI ALEXANDRU Stawisky ŞI AL MISTERIOASEI SALE SOŢII

DE: JOSEPH KESSEL

Frumoasa Arlette Stavisky care a obţinut câteva premii la concursurile de eleganţă a fost arestată. Celebrul romancier Joseph Kessel a cunoscut şi a frecventat multă vreme menajul Stawiskw studiindu-l în vederea unui roman pe care intenţiona să-l scrie. Care este secretul enigmaticei Arlette Stawisky, despre care, preşedintele consiliului de miniştri din Belgia, care a avut prudenţa să nu facă afaceri cu soţul ei a exclamat: „Am văzut-o pe Doamna Stawisky, o minune de frumuseţe şi distincţie"!

Joseph Kessel a scris special pentru „Realitatea Ilustrată" romanul pe care începem să-l publicăm astăzi în foileton.

L-AM cunoscut pe Alexandru.
M'am aşezat la masa lui.
L-am tutuit.

Mi s'a părut agreabil, cu spiritul viu şi hrănit de o experienţă subtilă, brutală şi profundă.

A simţit el oare că o substanţă omenească nu interesează pentru duritatea ei particulară şi pentru virulenţa ei secretă? A descoperit el la mine acea atenţiune avidă care mi-a dat în toate părţile lumii, primirea, simpatia şi ospitalitatea aventurierilor redutabili? N'aş putea-o spune. Dar când se apropia de mine, figura lui se lumina mereu de un surâs amical şi de o gentileţă sinceră. De ce aş ascunde-o?

Se ştie că acei care au fost complicii lui Alexandru, oamenii lui de pae, protectorii lui retribuiţi, se eschivează, mint şi reneagă. Aceasta este regula jocului. Stăpânul lor cu tâmpla găurită i-ar felicita cu siguranţă.

Comisiunea numită de Cameră pentru instruirea afacerii Stawisky

Dar câţi alţii pe care n'a încercat niciodată să-i cumpere, a căror ignoranţă era foarte normală, al căror drum s'a întâlnit cu cel al lui Alexandru fără a trece pe terenul afacerilor, câţi dintre aceştia neagă de a-i fi văzut vreodată faţa, sau de a-i fi cunoscut numele!

De ce se tem ei? De faptul că s'au apropiat de un om fără de lege? De a fi suspecţi prin faptul că au strâns mâna de unde pornia corupţia? Ce teamă meschină, ce lipsă de demnitate interioară şi veritabilă. Ce scădere în faţa lor înşişi.

Am mâncat şi am băut cu Alexandru. Am sărutat degetele soţiei sale. Şi o plâng din toată inima şi nu o voiu evita, cum nu l-aş fi evitat nici pe Alexandru dacă destinul l-ar fi ţinut în viaţă.

Mai mult: văzând repercusiunile activităţii sale, sunt mulţumit să cunosc care sunt trăsăturile, manierele şi glasul, atitudinile unui om care a reuşit să suspende forţele sociale cele mai mecanice şi cele mai implacabile, care a trăit pe un abis, care a luat ca material de prestidigitaţie: oficiile publice, administraţii enorme, actele între naţiuni, care s'a aruncat într'o umbră tragică lăsând ca moştenire un scandal imens, un minister sguduit, aproape baricade.

Intâlnirile mele cu el mi se par acum ca un reportaj făcut fără voe, dar tot atât de pasionant ca cele care m'au condus totdeauna în lume după vieţile puternice şi secrete.

Reportaj cu desăvârşire psihologic, fragmentar, dar care, datorită unei caracterizări atât de precise a lui Alexandru, unor elemente din structura morală, fixării câtorva puncte dintr'o viaţă

Alexandru Sergiu Stawisky... Priviţi-i surâsul demoniac...

prea obscură şi prea bătătoare la ochi, poate cred, să reunească amintiri utile.

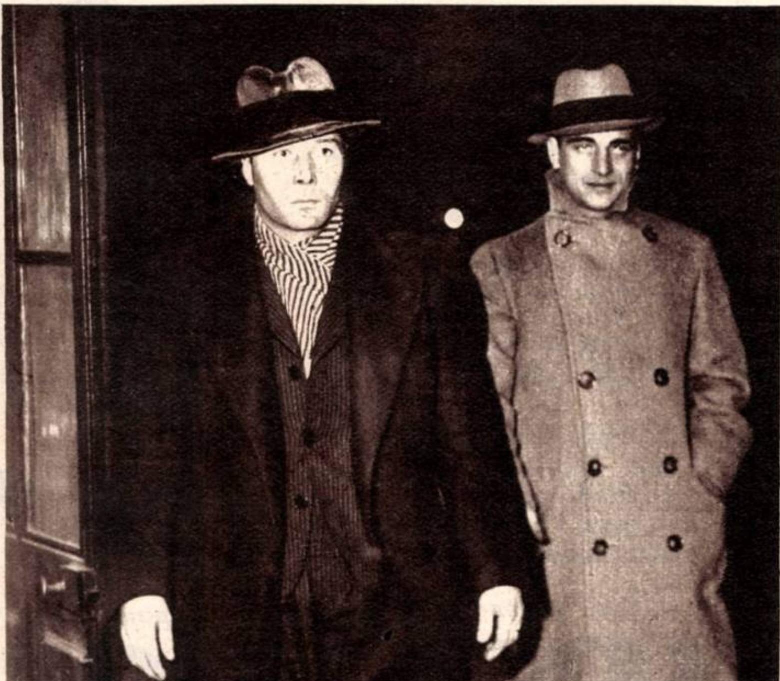
In 1932, în luna Aprilie (dacă memoria nu mă'nşală), am fost chemat la telefon de un mânuitor de afaceri a cărui viaţă se scurgea ca o partidă disperată de baccara. El mi-a prilejuit în repetate rânduri urmărirea brazdelor pe care le tae în trup şi în suflet o pasiune delirantă, introducându-mă în anturajul unor figuri curioase.

In dimineaţa aceasta de Aprilie el îmi propuse să cinez cu două personagii pe care mi le garanta de stil mare. Acceptai fără ezitare şi întâlnirea fu fixată pentru câteva zile mai târziu. **Masa a**

avut loc la un restaurant renumit. Erau 15 persoane, printre care femei tinere şi frumoase. Printre atâţia meseni şi în haosul prezentărilor rapide am reţinut destul de vag numele lui Hayotte şi al lui Alexandru. Imi amintesc deasemeni că multă vreme atenţia mi-a fost îndreptată către d. Dorn Y de Alsoa, care şedea la mijlocul mesii. Acest bătrân gentleman părea a fi de o fragilitate extremă, aproape neliniştitoare. Trăsăturile lui aveau fineţa unei filigrame. Părul cenuşiu, meticulos pieptănat, mustaţa miraculos aranjată, pielea aproape transparentă, pieptul drept şi rigid, costumul rafinat, cuvântul de o corectitudine precisă, toate acestea inspirau, la privirea, lui o solicitudine discretă. El purta cu grijă insigna gradului său în legiunea de onoare: Mare Cruce.

Se vedea la el ceva pudrat, mumificat, dar când mi-a spus vârsta, toate impresiile au găsit o explicaţie. Avea mai mult ca şaptezeci de ani.

D. Dorn Y de Alsoa a băut cinci sau şase cocktailuri, a onorat fripturile delicioase şi vinurile admirabile, s'a servit cu liqeur şi nimic nu s'a schimbat în ochii lui palizi, în figura lui şi nici în dulcea cadenţă a frazelor rostite. Vorbiau despre dragoste ca unul dintre aceia cari au încercat în repetate rânduri acest joc periculos; de patria sa care era America de Sud; de cei treizeci de ani de viaţă diplomatică dusă în calitate de ministru plenipotenţiar. A făcut deasemeni aluzie la grajdul de curse pe care-l posedă.

Secretarul lui Stawisky, Romagnino, însoţit de un inspector de poliţie.

Toate acestea erau adevărate — după cum am aflat mai târziu, afară de ultimul punct: culorile d-lui Dorn Y de Alsoa erau purtate de cei plătiţi de Alexandru şi Hayotte.

Masa s'a sfârşit într'o rumoare confuză de glume, râsete şi discuţiuni. O mână mă atinse pe umăr. Mă întorsei. Era Alexandru. In primele secunde figura lui mi s'a părut amabilă, dar fără expresie. M-a întrebat despre ziaristică şi asupra concepţiunii mele în legătură cu această meserie. Am răspuns cu oarecare căldură că reportajul trebue să primeze, căci nici o meserie nu mi se pare mai vie şi mai emoţionantă ca aceasta.

— Şi pe mine mă interesează foarte mult această ramură de activitate. Mă gândesc de multă vreme la ea, dar n'am găsit încă forma... Ca şi asociatul meu dealtfel...

Cu un semn al capului mi-l arătă pe Henry Hayotte, care era aşezat puţin mai departe.

Hayotte era un tip gras, îndesat, cu părul ondulat, cu faţa rotundă, fără expresie. Un aspect de absenţă, datorit unui defect auditiv care începuse să fie destul de pronunţat, apăsa inerţia naturală a figurii sale. Părea inteligent şi liniştit.

La Alexandru dimpotrivă: atât în figură cât şi la trup domina fineţea şi agilitatea. Flexibil şi suplu, îmbrăcat în costume care nu aveau nici cea mai mică cută, avea mişcări de o perfectă tinereţe. Avea 47 ani şi nu arăta decât 35. Tenul său delicat era îngrijit cu meticulozitate. Dinţii săi, regulaţi, strânşi, ascuţiţi, strălucitori, — şi-i expunea voit ridicând buzele subţiri.

Sub fruntea bine făcută, străluciau doi ochi negri, — lustruiţi par'că. Nările drepte tremurau totdeauna puţin. Era totuş în această figură de un farmec atât de uşor, un contrast care-i forma particularitatea: jumătatea superioară a figurii, energică, fermă şi aproape frumoasă era desminţită de jumătatea inferioară, de moliciunea bărbiei, de inflexiunea gurii, slabă şi vicleană când nu era fardată cu surâsul de care Alexandru se servia atât de des ca de o armă.

Această disonanţă reeşia şi din vocea sa, imperativă şi dulce, clară şi reticentă, condusă prudent şi întreruptă adesea de o strălucire vulgară.

Bine înţeles, toate acestea nu le-am observat în cursul banchetului gălăgios. In seara aceea l-am ţinut pe Alexandru drept un financiar norocos, cu fizicul mai „subţire" decât îl au în general mânuitorii de bani şi căruia îi plăcea să scape de calcule şi de cifre atunci când se afla în lume.

Ceeace mi-a spus despre proectele lui jurnalistice am uitat

imediat. Mulţi oameni — de toate categoriile — mi-au făcut propuneri analoage din snobism, sau pur şi simplu pentru a alimenta conversaţia.

Această impresie mi-a fost confirmată la sfârşitul mesei, când Alexandru a început să spună „glume" de care râdea el primul. A continuat cu spiritele în taxi-ul care ne conducea la Montparnasse. Totuş n'a vrut să intre în localul „Poisson d'Or". Locuia în Banlieue şi nu vroia să-l aştepte prea mult soţia lui.

Am rămas şase, printre cari Henri Hayotte şi neobositul d. Dorn Y Alsoa. Acesta din urmă se menţinea fidel lui însuş : bun de gură, rezistând tuturor băuturilor.

Cât despre Hayotte, acesta m'a stupefiat prin platitudinea vorbelor sale, prin inexistenţa şi confuziunea spiritului său.

Şi printre atâtea secrete pe care le lasă în urma lui Alexandru, unul mi se pare asociaţia şi prietenia pe care a păstrat-o până la sfârşitul vieţii cu o fiinţă fără putere şi fără strălucire, fără curaj şi fără abilitate.

Ce rol i-a dat el într'o acţiune la care toate aceste facultăţi erau necesare? Il purta alături de el din simplă afecţiune, dându-i să piardă câteva din milioanele pe care le fabrica?

„Il avea la mână..." îmi spuse acum câteva zile unul dintre clienţii Montmartre-ului care-l cunoştea pe Alexandru de 25 de ani.

Plecarea lui Henry Hayotte spre Bayonne, după ce s'a predat autorităţilor

La „Poissons d'Or" nu mă gândisem la aceasta.

In subsolul întunecat de umbră, se produceau cele mai autentice suflete de ţigani, strălucind prin melodii barbare şi glasuri patetice.

Dansatori demoniaci apărură.

Pe scara care conducea la încăperile de jos fete foarte brune şi foarte frumoase învestmântate în mătăsuri arzătoare, compuneau o friză seducătoare.

Il auzii confuz pe Hayotte strigând:

— Imi trebue aceşti oameni.

Ridicai din umeri. Câteva luni mai târziu tribul de la „Poisson d'Or" a fost văzut la Empire în „Katinka".

„Alexandru, Hayotte... tovarăşii de-o noapte, cum am avut atâţia... şi chiar mai puţin interesanţi decât alţii"... gândeam în zorii zilei când am revenit la locuinţa mea.

(va urma)

JOSEPH KESSELL

Regele Carol II-lea ca prinţ moştenitor, comandant al cercetaşilor

CLIPE REGALE

La un Sft. Paşti în anul 1917

Un înduioşător episod din timpul răsboiului când A. S. R. Principele Carol, moştenitorul tronului a petrecut o zi întreagă printre ofiţeri şi ostaşi.

IN capul văiei dinspre Iaşi, cam la vreo patru kilometri depărtare, se statornicise centrul de instrucţie al unei divizii, care trecută prin greul iernei de pomină 916—917, răsărise la viaţă voioasă şi imputernicită, ca şi florile primăvăratece ce dădeau colţul în brazde.

Toată săptămâna cea Mare, ostaşii diviziei înoiţi trupeşte şi sufleteşte, înşiruiţi în plutoane şi companii, ascultaseră Patimele Celui ce s'a trudit pentru binele omenirei. In noaptea cea Sfântă a Invierei, toţi comandanţii de căpetenie se aflau în mijlocul soldaţilor, cari, smeriţi şi cucernici luminau cu flacăra feştilelor, cerul, făcând să pară în depărtare o cunună roşie, ca sângele Eroilor rămaşi pe ţarini.

La un pluton dintr'un regiment de Vânători, Ion Gheorghe zis Brânzoi, bucătarul companiei, negru la faţă de fum, zicea el, şi Neacşu Neacşu soldat puşcaş, ţigan de meserie şi fierar de orice fel de meşteşug, cum se lăuda el, se tăiau în priviri aruncate duşmănos, asvârlindu-şi din când în când şi cuvinte tari, ca şi bombele de obuzier.

— Hapăi ce! Dacă te-ai văzut bucătar, acum trebe să faci mezerie la alde contigentul tău? Bine ţi-a zis cin'ţi-a zis, don Major Brânzoi, că prea faci miliţie la cataramă când prinzi omul la corvoada cazanelor. Ptiu!

— Soldat Neacşu, am să te scot la raportul domnului Căpitan că mă faci brânzoi!

— Du-te şi la Impăratul Rusiei că eu tot brânzoi îţi zic.

Regele Carol II-lea ca prinţ moştenitor, stând în front cot la cot cu ofiţerii şi soldaţii

Prinţul moştenitor Carol la o sărbătoare a cercetaşilor

Alături de cler, în timpul unei slujbe religioase

— Țiganul tot țigan.
— Io-te bă boeru!

Compania mai-mai să se tăvălească de râs din pricina certii lor, dacă nu venia comandantul să-l trimeată pe Brânzoi la bucătărie, că la orele 5 dimineața, Alteța Sa Regală Principele Carol venia să ciocnească oul roșu cu soldații, camarazii lui de arme.

Zările începuseră a se lumina la răsărit, bătând în purpură orizontul ce resfrângea în suflete nădejdea unui dor neîmplinit Pe șoseaua șerpuită din dealul Iașilor, două lumini își jucau razele în negura dimineții. In capul satului o goarnă prinse a suna prelung onorul la Familia Regală, în timp ce fanfara cobora notele majestoase ale Imnului Regal Român. A. S. R. Principele Carol al României, sări sprinten și ușor din mașină și se îndreptă către rândurile soldaților salutându-i cu un „Christos a Inviat". Ecoul răspunsului „Adevărat a Inviat", se pierdea în dealurile Iașilor, ducând celor de acolo veștile unor zile de încredere în ostașii cei smeriți în suflet, dar dârzi în lupte pentru pământ.

Ca din nori apăru un bucătar ferchezuit, îmbrăcat la mare ținută cu șorțul alb prins în piept, înarmat cu o tavă mare cu ouă roșii. Era Brânzoi, cel mai prima bucătar pe reghiment, cum îi plăcea lui să se laude.

A. S. Regală se apropie de șirurile soldaților urmat de Brânzoi fudul de nu-i mai încăpea inima în piele. Moștenitorul Coroanei se apropie de un sergent înalt și chipeș, ce strângea oul roșu în mână, gata, gata să-l spargă singur.

— Christos a Inviat, flăcăule!
— Adevărat a Inviat, Alteță.

Un scârjiit și oul sergentului crăpă. A. S. Regală își urmă drumul înainte.

— Christos a Inviat voinicule!
— Adevărat a Inviat Alteță!

. . . .

Neacșu Neacșu, făcuse ochii mari și îi repezia cu mulțumire drăcească la Brânzoi. A. S. o să se apropie de el și o să-i ciocnească și lui oul. O să plesnească Brânzoi de necaz.

— Christos a Inviat, ostașule!
— Adevărat a Inviat, Alteță !

Oul lui Neacșu crăpă. Ochii îi străluciau, dar focul îi era nepotolit. Trebuia ceva și mai și, ca să crape Brânzoi de tot. Se strânse mai tare în călcâie și întinse oul roșu și cu partea cealantă.

— Haoleu pupația-și tălpili, Alteță, ciocnește-l și pe dincolo să moară Brânzoi de necaz cu neamul lui cu tot.

A. S. Regală Principele Carol își aruncă capul pe spate, isbucnind într'un râs, care se prelungi ca un ecou până în capul din stânga diviziei.

— Bine flăcăule!

Cioc.

— Așa, trăite-ar Dumnezeu cu familia, așa. Bogdaproste.
— Dar ce-ai cu Brânzoi?
— Hapăi să vedeți Alteță Regală; județ cu mine, dar când mă prinde la corvoada cazanelor face o miliție mai abitir ca majurii. Și-acum o să-l fac să moară de necaz, când i-oi spune că Alteța Voastră mi-ați ciocnit oul de două ori.

După ciocnirea tradițională mese întinse se așternură pentru soldați iar oalele cu vin umblau din mână în mână, pe când muzica îi trăgea o sârbă săltăreață de muiase inimile și aduse dorurile de casă în sufletele ostașilor.

A. S. Regală Principele Carol care mai făcea încă haz de ambiția lui Neacșu se gândi că n'ar fi rău dacă i-ar împăca în Sfânta zi a Paștelui, mai ales că auzise în șoaptă că nu erau în toată divizia jucăuși mai strașnici la geamparalele țigănești ca Neacșu și Brânzoi.

Chemă Aghiotantul Diviziei și îi șopti ceva la ureche. Aghiotantul sbură ca o săgeată către mese și după o jumătate de oră Brânzoi și Neacșu erau în fața Alteței Sale.

— Uite ce e, camarazilor, Am auzit că nu v'aveți bine; astăzi e Sfântul Paști și tot omul trebuie să ierte greșelile altora. Hai! dați-vă mâna și îmbrățișați-vă, frățește. Mai de voie, mai de nevoie, Brânzoi se duse la Neacșu și Neacșu la Brânzoi. Dar tocmai când își dădeau mâna un taraf de lăutari începu să salte pe strune geamparalele țigănești și Aghiotantul îndemnă pe Neacșu și Brânzoi să arate Alteții Sale, dibăcia lor de meșteri jucăuși. Atât le-a trebuit voinicilor! Prinși de vârtejul lăutei, ei lepădaseră bocancii și săriră în sus, își bătură tălpile, se lăsară pe glezne, călcară pe tocuri, pe vârfuri, când cu mâna dreaptă'n sus, când cu ea după ceafă, stârnind admirația Alteții Sale Regale și veselia întregii divizii de infanterie.

Brânzoi și Neacșu uitaseră gâlceava și sâcâiala lor de oameni mici, și în fața unui suflet apropiat de tot ce este umil, se îmbrățișau în focul jocului, jurându-și unul altuia frăție pe veci și dragoste fără margini.

Până seara târziu Alteța Sa Regală Principele Carol al României petrecu alături de ofițerii diviziei și ostașii ei. La plecare soldații îl urmăriră cu privirile până dincolo de creasta dealurilor ce-l pierdeau vederii. Neacșu Neacșu și Ion Gheorghe zis Brânzoi, s'au avut ca frații cele trei zile de Paște. Dar a patra zi, Brânzoi îl prinse pe Neacșu la corvoada cazanelor și umflându-se în pene se rățoi la el.

— Văzuși Neacșule că pe mine m'a ales Alteța Sa din toți bucătarii?
— Văzui, dar și eu nu mă lăsai mai pă jos, îmi ciocnii oul de două ori.
— Hm! Dar nu-i tot una.
— Ba e ceva mai mult decât un bucătar cu tava.
— Și decât un țigan cu săru' mâna.

Cearta era cât paci să se termine că o păruială românească, dacă nu venia sergentul de zi să le amintească, că se juraseră înaintea Alteței Sale că se vor avea ca frații.

Brânzoi își dădu tichia de bucătar pe spate și Neacșu Neacșu se scărpină în ceafă.

— Așa-i frate Neacșule.
— Cam așa, vere Ioane. Ne jurarăm, în fața Prințului c'o să fim frați.
— Păiii!
— Pune mâna și tu cumetre Ioane să ridic cazanul ăsta de pe foc.

Brânzoi își trase boneta pe ochi și-l scrută cu privirea.

— Hmmm! da, frate Neacșule, c'a zis Alteța Sa.

Lt. PAUL EPUREANU

TAINELE PUSTIULUI

de G. KIVĂRAN-RĂZVAN

Cămila divinizată a Beduinilor fii ai deşertului—palmierii soarelui sfinţind cu umbra şi rodul lor hrănitor ţinuturilor aride — spăimântătoarea ţară a setei unde cămilarii însetaţi, expuşi morţii lente şi nebuniei, sorb cu nesaţ urina de cămilă — jandarmii deşertului — nomazii pustiului, sclavii fatalismului, în fine misteriosul fior al vieţii şi al morţii planând deasupra locurilor arse de soare şi chinuite de miraje înşelătoare...

Iată câteva aspecte prinse în deşertul ars de soare. Caravanele îşi poartă rătăcirea spre necunoscut, purtând cu ele nenorocirea acelora care vor muri chinuiţi de sete...

O caravană în mers

CORABIA DEŞERTULUI

In ciuda repetatelor asalturi ale progresului, care înaintează cu automobilul şi drumul de fier în inima imensităţilor pustiului, cămila rămâne mai departe pe poziţie şi va simboliza totdeauna Sahara. Insuşirile excepţionale cu care a înzestrat-o natura, o fac indispensabilă mai ales în călătoriile trans-sahariene, prin spăimântătoarea ţară a setei, ţinuturile moarte unde apa lipseşte cu desăvârşire, unde un soare cumplit şi simunul care ucide sunt suverani absoluţi.

Prima ofensivă a mecanicei împotriva cămilei a încercat-o un Francez în 1892, pornind dela Touggourt spre El Guerrara, călare pe un velociped dela expoziţia din 1889, dar pe la jumătatea drumului fu nevoit să-şi îngroape maşina în nisipul dunei, acceptând „corabia deşertului" pentru continuarea călătoriei.

Deşi li se permite accesul numai în anumite părţi mai puţin expuse ale deşertului, regiuni frecventate de triburile nomade, îndrăzneţii turişti veniţi cu automobilele au uneori de furcă şi trec prin straşnice emoţii, fie că motorul se îneacă de valurile nisipului fin insinuat prin angrenaje la cea mai mică adiere de vânt, fie că se rătăcesc de pista însemnată din loc în loc prin piramide de bolovani. Dacă nu li s'ar fi impus în prealabil o mică instalaţie de T. S. F., ei ar putea aştepta mult şi bine mântuirea ce nu s'ar mai arăta la orizontul încins de arşită şi cu ochii ţintă la un mi-

Cămila, animalul docil, salvatorul multor nenorociţi în deşert

o boală ciudată. „Stai departe de ţinutul cu stânci, unde cresc marii arbori...” sfătueşte un proverb maur.

Cocoaşa n'are o bază osoasă, cum s'ar putea crede. Ea este formată dintr'un fel de grăsime provenită din plusul de hrană, rezervă de alimentaţie ce compensează în corp pierderile produse de flămânzenia prelungită. Mărimea cocoaşei indică forţa şi nicidecum statura animalului. După mai multe zile de mers şi alergătură, vezi cum cocoaşa se micşorează, dispărând treptat într'o piele cocoloşită, încreţită ca o pungă.

Cămila poate rezista lipsei de hrană timp de 3—4 zile şi rabdă fără să soarbă o picătură de apă, chiar o săptămână. Posedă o mare forţă muschiulară şi Arabii nu exagerează deloc spunând că merge repede ca trenul... Nici cei mai buni cai arabi nu o pot ajunge, chiar în cel mai îndrăcit galop. Pentru a urmări cu înlesnire pe călăreţi, Napoleon înfiinţase în campania din Egipt un regiment de cămile. Dealtfel, caii nici nu pot suferi prezenţa cămilei. Istoricii antici pomenesc despre această aversiune. Ca să împrăştie şi să înfrângă armatele călări ale lui Cresus, Cyrus pusese cămile în fruntea cavaleriei sale...

CĂMILA CINSTEŞTE MEMORIA MORŢILOR

Nici marile fiare nu îndrăznesc s'o atace. Cămila nu se opreşte înaintea nici unui obstacol viu. Numai atunci când, pe drumurile nemărginite ale pustiului, întâlneşte scheletul alb al unei surori moarte, ros de şacali şi de hiene, se opreşte sfioasă în faţa acelor triste epave de naufragiu şi dacă-i laşi frâurile libere, le miroase tremurând, apoi ia un os în gură şi poartă aşa, pe distanţe mari, moaştele cămilei defuncte...

Le-o fi făgăduit oare un paradis acelora ce onorează morţii pe drumul caravanelor?...

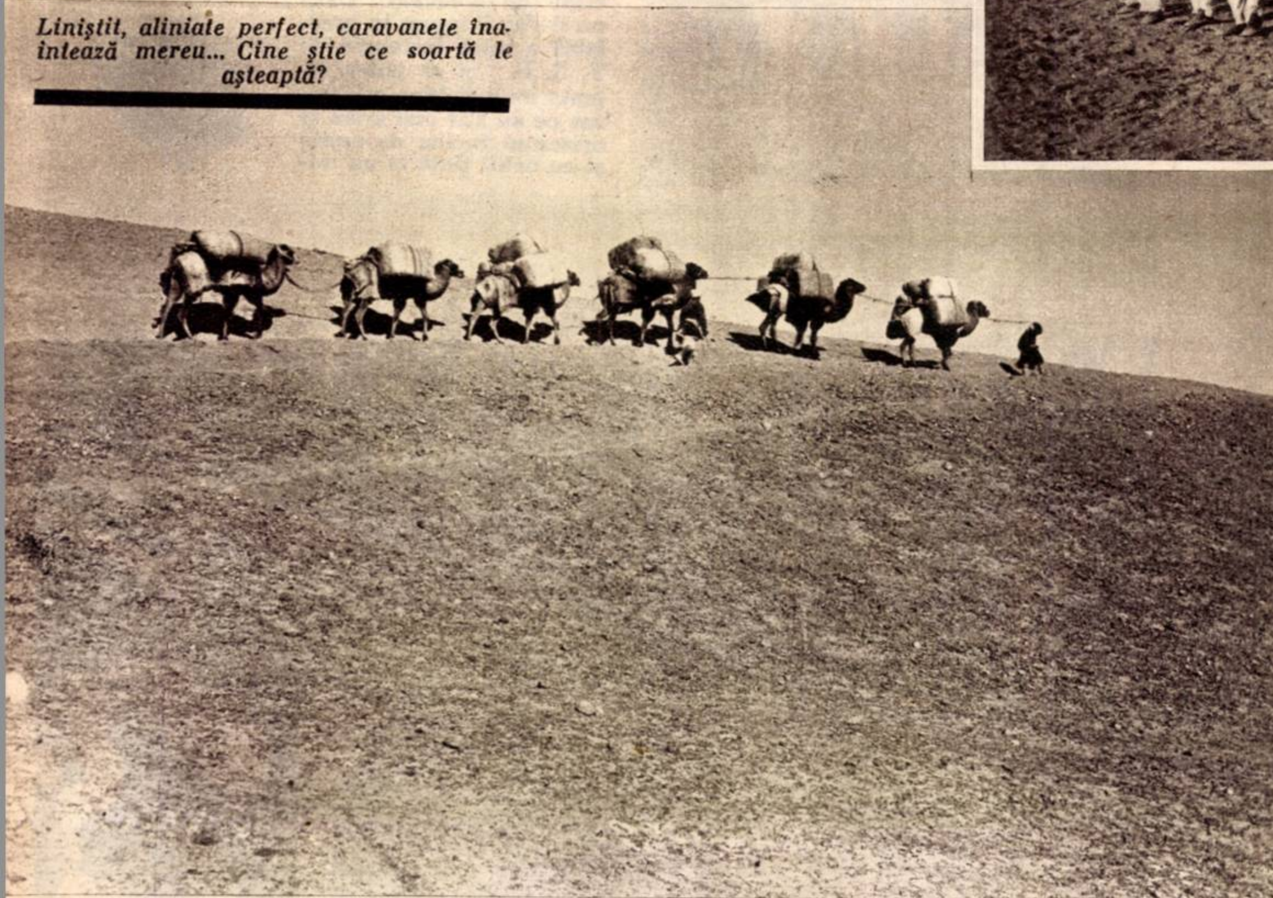
raj înşelător ar pieri fatal în chinurile setei, cari duc la moarte lentă şi nebunie... S'au întâmplat multe tragice aventuri şi posturile de meharişti din sud, aceşti nomazi jandarmi ai deşertului stau veşnic gata ca să alerge cu cămilele la prima alarmă S. O. S.

CĂMILA MEHARA

Tipul clasic al cămilei este *mehara* sau cămila tuaregă cu o singură cocoaşe, o alergătoare de rasă, fiind capabilă să depăşească 200 km. într'o singură zi. Arabii pretind că „goneşte mai iute ca trenul”... Este o corcitură de cămilă ordinară zisă şi tripolitană sau arabă, cu una de pur sânge, parvenită la maximul de rezistenţă sub neîncetata selecţie a omului şi a climatului.

Mehara e ca un cal de curse faţă de unul de corvoadă. Patria ei este deşertul, de care nu se poate depărta fie spre Sudan, fie spre Mediterana, fără a-şi periclita însăş viaţa. Acolo e ameninţată de

Liniştit, aliniale perfect, caravanele înaintează mereu... Cine ştie ce soartă le aşteaptă?

SUB PALMIERII OAZELOR

Nimic nu e mai plăcut şi mai plin de măreţie în aceste regiuni sterile, decât imagina palmierilor, crescuţi drept în lumină, ca nişte coloane de templu aspirând eroic şi mistic spre soare...

Ei sunt providenţa locurilor, marea binefacere a populaţiei rătăcitoare şi cântecul viu al singurătăţilor pustiului, când zefirul face să vibreze palmele frunzelor, întocmai unor mari lire aeriene...

Adevărata patrie a palmierilor este Sahara. Numai acolo, copacii aceştia puternici şi monumentali, ce-ţi dau o impresie de forţă, măreţie şi eleganţă, găsesc toate condiţiunile necesare vieţii şi rodirei. Transplantaţi pentru decorul peisajului, în cetăţile geometrice de pe ţărmurile Mediteranei, ei exală tristeţile exilului şi par'că plâng o patrie absentă, sub furiile glaciale ale vântului mistral, ce-i condamnă la sterilitate.

Ca să rodească, palmierul-curmal trebue să aibă „piciorul în apă şi capul în foc". In oazele sudului, ei găsesc din belşug şi una şi alta. Fântâni ţâşnitoare, forate cu metodă de ingineri europeni, varsă necontenit dela mari adâncimi, cantităţi considerabile din lichidul „cu care Allah reînvie pământul mort" (Coran), iar soarele este destul de darnic în raze dogoritoare.

ARBORELE VIEŢII ŞI AL MORŢII

Palmierul-curmal e obiectul unei adevărate idolatrii din partea populaţiei sahariene. E copacul tradiţiei sfinte, despre care se povestesc numeroase naive legende. Oamenii sudului au pentru el griji filiale ce par vestigiile unui cult uitat. Şi cum n'ar fi astfel, când din timpurile cele mai vechi, pentru nomazii pustiului ca şi pentru Egipteni, palmierul a fost arborele vieţii şi al morţii?...

La aceste rase frugivore, curmalele înlocuesc orice alt aliment; scoarţa de palmier a primit cu anticele hieroglife, primele băiguiri ale gândului omenesc; esenţele extrase din seva lui au parfumat fâşiile de pânză în care se înfăşurau mumiile şi lemnul a servit la fabricarea cosciugelor...

Singur palmierul-curmal a făcut pustiul locuibil prin însuşirile lui extraordinare. El a permis crearea oazelor, el este podoaba şi harul ţinuturilor arse de soare. Averea unui proprietar saharian se socoteşte după numărul palmierilor şi când un conflict isbucneşte între indigeni, supremul ultraj al învingătorului faţă de duşmanul său, este încălcarea oazei şi tăierea palmierilor.

ŢARA SETEI

Sub arşiţa de foc a soarelui saharian, toate comorile pământului nu preţuesc cât un urcior de apă. Aici, apa domină existenţa şi viaţa tuturor trece în căutarea lichidului binecuvântat de Coran. Păstorii nomazi o slăvesc ca pe ceva sfânt şi sosirea la un puţ e salutată cu chiote de bucurie.

Cel dintâiu sfat pe care mama îl dă odraslei sale, este de a economisi şi respecta apa. „Nu o svârli mai înainte de-a fi găsit alta". Şi când vre-un membru al familiei pleacă departe, în tovărăşia caravanelor, i se dă să bea în clipa despărţirii apă proaspătă din fântâna oazei. Ea va fi vraja ce-l va aduce înapoi la cortul părintesc: nu-l vom pierde, căci a luat *ma... ma*....

Arabul a ştiut bine ce spune, când a desemnat apa prin această monosilabă ce rătăceşte pe buzele nouilor născuţi şi în gura uscată a muribunzilor pierduţi în pustie: ma... ma...

Se bea cu recunoştinţă şi cu voluptate, chiar când 2—3 zile de transport pe spatele cămilei au făcut-o imposibilă. Dacă Europeanul cu gusturi delicate o refuză la'nceput, din pricina mirosului respingător al pielei ce nu cedează nici la fiert, el vine mai apoi să-şi cerşească porţia ce i se cuvine, pe care-o soarbe până la ultima picătură, din acelaş vas ce serveşte la adăpatul cămilelor.

Pericolul de a pieri în chinurile groaznice ale setei, e totdeauna prezent în imaginaţie şi tragica viziune a morţilor întâlniţi cândva pe povârnişul dunelor, mumificaţi de uscăciunea aerului, întreţine acea frică superstiţioasă ce face solidari pe rătăcitorii deşertului...

Seara, în liniştea popasului, cămilarii n'au altă vorbă, decât veşnica poveste a caravanelor pe care le-a mâncat pustiul. Nenorocire acelora ce, pierzând pista merg în necunoscut, căci odată epuizată ultima picătură de apă, fantoma sinistră a morţii îşi va flutura la orizont, în dansurile aeriene ale mirajului, întunecatul ei stindard...

IN CAZURI EXTREME...

La nevoie, Saharianul pierdut în pustiu, îşi ucide cămila, scoate apa ce i-o mai găseşte în stomac şi o bea în doze măsurate, până când ajunge într'un ţinut locuit sau la un izvor de apă. In cazuri extreme, se recurge la urina de cămilă, care amestecată cu lapte ar fi un bun leac împotriva setei.

In nu ştiu ce parte a pustiului Saharei, se află două morminte, pe piatra cărora stă scris că acolo dorm somnul de veci două trupuri omeneşti, unul fiind în zilele sale un foarte bogat neguţător, care învins de sete cumpără dela un drumeţ rătăcitor ca şi el o înghiţitură de apă pe suma de 10.000 de ducaţi. Ei au murit laolaltă în acele locuri de jale şi groază...

UN PUŢ CU APĂ ESTE SACRU

Locul unde se află un puţ e sacru. Există o convenţie tacită între drumeţi, nomazi păstori de turme sau vânători de gazele, nu numai de-a nu risipi apa, ci încă de-a repara când se simte nevoie, ghizdurile puţului, cu pietre sau trunchiuri de palmier, făcând mai trainică bariera contra nisipurilor vagabonde. La plecare gura puţului se acoperă cu ramuri, căci fără aceste precauţii el ar fi repede astupat de simun şi nu i s'ar mai găsi urma.

In părăginile unde sterilitatea e numai parţială, punctele de apă nu sunt prea rare. Fântânele sunt păzite. Proprietarul, care e în acelaş timp gardian, îşi îngrijeşte stropind cu palmele mica lui oază de curmali şi simte un adevărat orgoliu de-a poseda un puţ în izolarea deşertului. Ce satisfacţie pentru el, când poate oferi însetatului înghiţitura de apă salvatoare...

CUM SE IMPARTE APA

In ce priveşte distribuirea apei, paznicul sau proprietarul puţului se supune regulilor impuse de un vechiu cod musulman. Iată câteva articole:

Art. 1220. — Stăpânul unui puţ poate dispune de apă, ca de aceea dintr'un vas ce-i aparţine.

Art. 1221. — Cu toate acestea e obligat să dea gratuit de băut aceluia ce este în pericol de-a muri de sete, iar celorlalţi în schimbul unei plăţi.

Art. 1223. — Dar cine va fi săpat un puţ în pământurile moarte ale Saharei, e dator să lase pe oricine, în ordinea prescrisă: în primul rând va bea drumeţul şi i se va împrumuta pentru aceasta ciutura de scos apă, al doilea va bea locuitorul ţinutului şi abia pe urmă se va putea adăpa animalul sau turma celui ce-a făcut puţul şi fiecare la rându-i va putea scoate apă, dar în cazuri nenorocite va bea cel ce se află în pericol.

NOMAZII PUSTIULUI

Nomazii Saharei sunt vânătorii de gazele, dar mai ales păstorii de turme. Cei dintâi, adevăraţi copii ai deşertului, îşi petrec viaţa rătăcind printre valurile înlemnite ale mării de nisip, cu femeile şi copiii după ei, în căutarea graţioaselor gazele, pe cari le prind vii ca să le vândă coloniştilor pentru domesticire, fiind după cât se spune, animale purtătoare de noroc. Nu le ucid, căci Arabii detestă carnea de gazelă. Ei nu mănâncă decât carne de antilopă, care după credinţa lor ar fi foarte eficace pentru lecuirea sifilisului...

Nomazii păstori de turme trăesc în regiunile cu oarecare vegetaţie dimprejurul oazelor, pe o rază de câteva zeci de kilometri. Ei vin în pustiu la apropierea toamnei, când păşunile dela poalele Atlasului se vor transforma din nou în arături şi holde fertile. Stau până în Aprilie, când se reîntorc la taberele lor de vară. Timpul petrecut în pustiu e cel mai prielnic şi mai fericit pentru păstorul nomad. Curmalele sunt coapte şi în sud libertatea e mai largă.

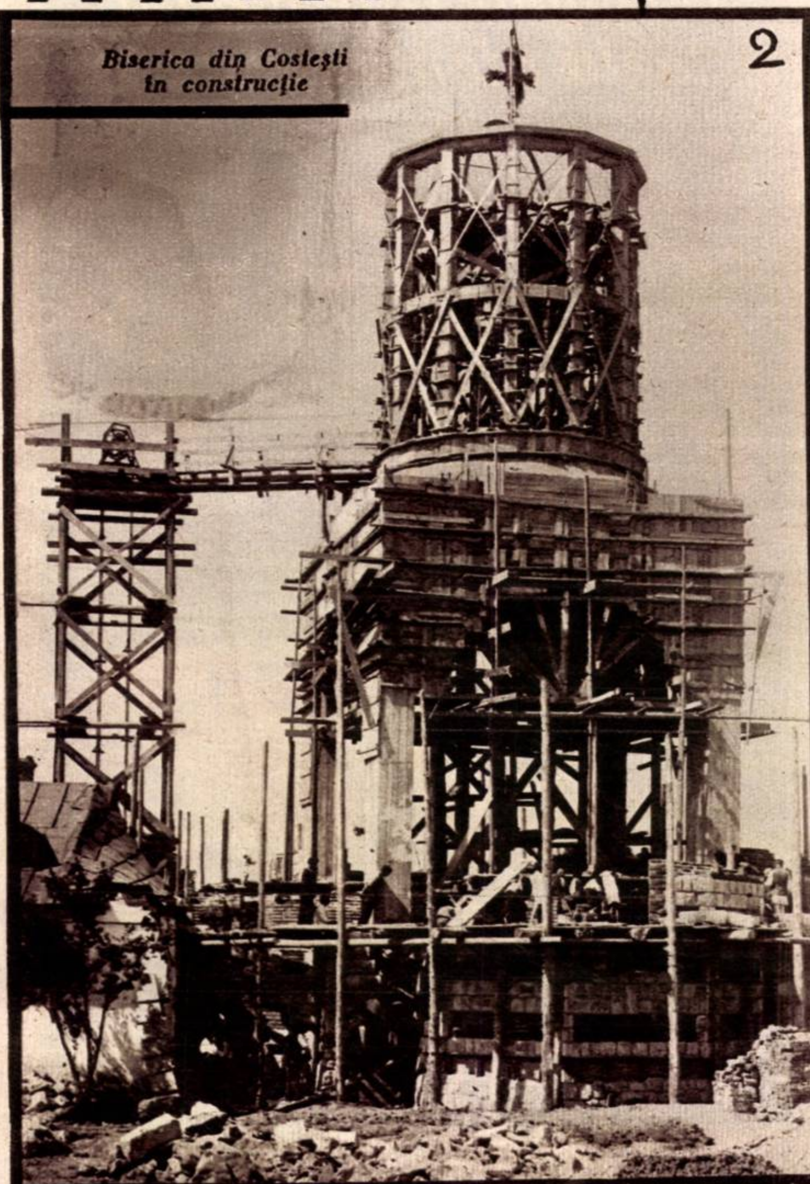
In apropierea oraşelor cosmopolite, rafinate de civilizaţie dinspre ţărmul Mediteranei, nu se simte în voie. Şi când treburi de negoţ îl obligă să meargă în nord, nomadul se grăbeşte să isprăvească şi să revie. Acolo, clădirile uriaşe stăvilesc avântul privirii şi otrăvesc aerul, oprind continua lui primenire. Viaţa are îngrădiri, ochiul poliţistului îi suspectează fiecare mişcare, rănind mândria omului născut pentru libertate. Iar pe drumul întoarcerii, când cineva îl întreabă de unde vine, el răspunde cu-o strâmbătură de desgust: „Am fost în nordul cel corupt..."

Unde prieşte oilor şi cămilelor, e pentru nomad ţara fericirii. Azi aici, mâine dincolo, în căutarea unei păşuni. Problema vieţii ce ne frământă aşa de cumplit şi din cea mai fragedă vârstă pe noi, Europenii, la ei se rezumă într'un cort, o haină şi hrana pe-o zi. Atâta ajunge omului pe pământ! De ce chinuitoarea grijă a zilei de mâine, când nu ştii dacă o vei ajunge? Dacă întâmplător aripa morţii te învăluie azi, mai rămâne o jumătate din hrană...

Fresce pictate pe pereții bisericii sinistraților din Costești

Biserica sinistraților din Costești

Biserica din Costești în construcție

2

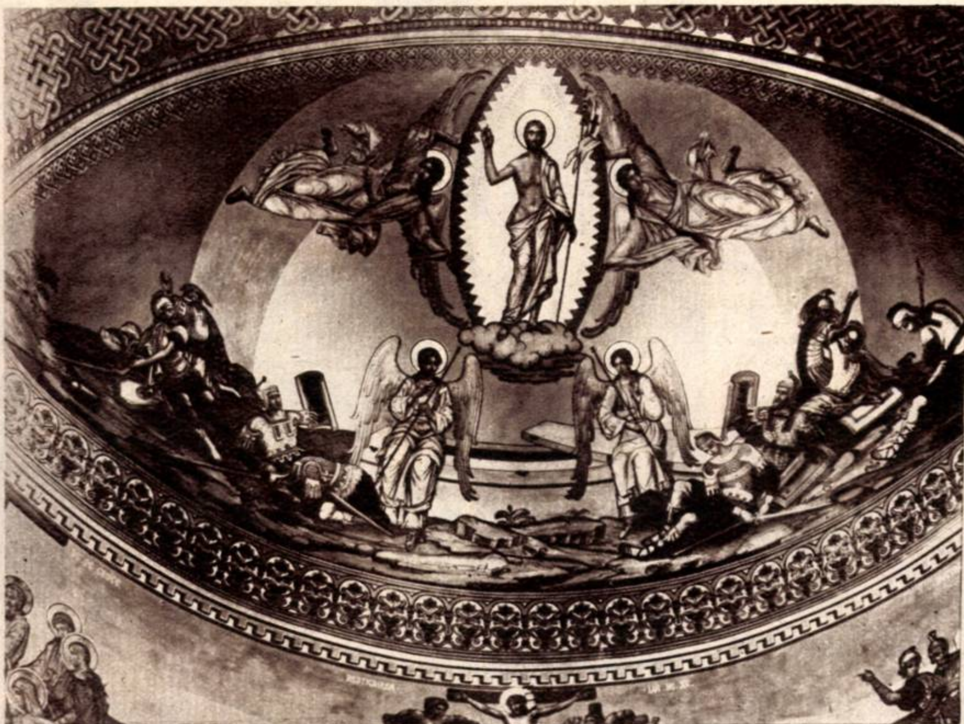
La locul dezastrului s'a ridicat o biserică minunată cu fresce admirabile. La sfințirea bisericii slujba religioasă va fi oficiată de însuș Patriarhul Miron Cristea în prezența Regelui Carol II.

IN primăvara anului 1931, exact în noaptea Vinerei Paștelui, un înfiorător incendiu, isbucnit pe neașteptate și provenit dela niște mucuri de lumânări, a distrus cu desăvârșire vechea biserică din Costești, carbonizând sub dărâmăturile ei, mulțime de femei, copii și bărbați. Din această pricină, până mai acum câtva timp, Costeștii erau lipsiți de casa lor de rugăciune. Dar anul trecut — în urma inițiativei și stăruințelor I. P. S. S. Patriarhului Miron Cristea — biserica a fost refăcută cu ajutorul unei subscripții publice însemnate.

Biserica Nouă, zisă a Sinistraților, e o clădire monumentală, numai din piatră și învelită cu aramă. Ea se află la câteva sute de metri de gară și e așezată într'o poziție admirabilă.

Planurile și construcția au fost executate de inginerul arhitect Emil Prager. Ca arhitectură pare a fi o copie după Mitropolia din Târgoviște. Are însă un adaos nefericit: clopotnița e pusă dinainte, stricând toată armonia fațadei.

Alte fresce din interiorul bisericii

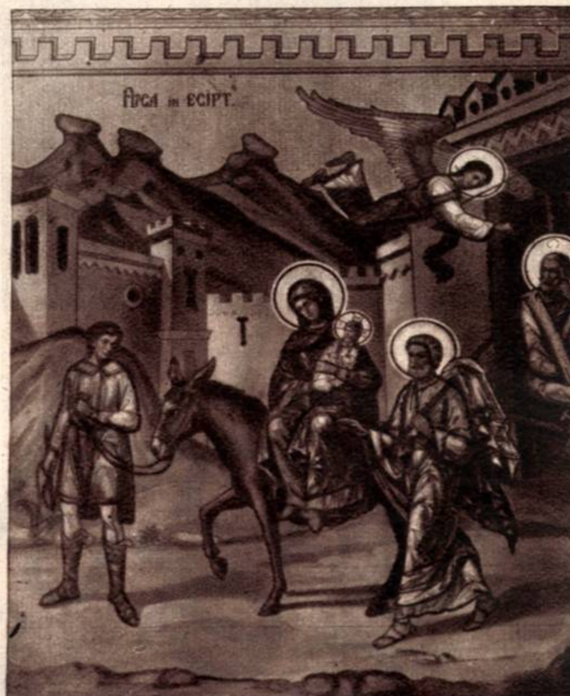
In schimb, împodobirile celelalte sunt minunate. Friza exterioară ce înconjoară sfântul locaş, precum şi frescele — atât interioare cât şi exterioare — au fost executate, pe tencuială crudă, de maestrul Dimitrie Belisare, pictorul-expert al sfintei Patriarhii, care a interpretat totul, în cel mai curat stil bizantin, ţinând seama de caracteristica iconografiei I. P. S. S. Patriarhului şi căutând să reînvieze prin aceasta pictura atonistă (bizantină) din secolul al XIV-lea şi XV-lea. Feţele sfinţilor pictaţi de d-sa, sunt nespus de expresive, având întipărită acea seninătate care-i distinge de muritorii de rând. Armonia liniilor, ritmul mişcărilor, ca şi atitudinile personagiilor, sunt în strânsă legătură cu simfonia culorilor, care, în general, sunt albastre-verzui, cu sclipiri de aur veritabil, fericit puse. Ceeace face un tot dumnezeesc, ce te dispune la un profund misticism. Căci toate frescele pictate de maestrul Belisare îţi încântă ochiul şi sufletul făcându-te să preamăreşti puterea Aceluia care a înzestrat pe artist cu un asemenea dar nepreţuit.

In afară de picturile cu subiecte din Biblie, maestrul Belisare a mai făcut — tot în frescă — portretele M. S. Regelui Carol II şi I. P. S. S. Patriarhului, precum şi al P. S. S. Episcopului Nichita al Argeşului — câteşitrele în mărime naturală.

Dintre frumuseţile bisericii Sinistraţilor merită o atenţiune cu totul specială şi mobilierul, executat — deasemeni în stil bizantin de sculptorul Dima.

Sfinţirea acestei biserici (care de altfel a fost terminată anul trecut) va avea loc la 28 Septembrie a. c. Insuş I. P. S. S. Patriarhul va oficia sfânta slujbă, în prezenţa Suveranului, a întregului guvern, a miniştrilor străini, şi a tuturor înaltelor autorităţi civile şi militare. Am auzit însă, că se pun mari stăruinţe pentru schimbarea datei de 28 Septembrie într'o alta mai apropiată, de teamă să nu se strice vremea. Dar oricare ar fi această dată, un lucru rămâne cert: că biserica Sinistraţilor din Costeşti, cu impozanta e proporţie arhitecturală şi împodobită cu admirabile fresce ale maestrului Belisarie, este un adevărat monument de artă, care, atât prin aspectul artistic (care poate servi drept model tinerilor artişti ce se dedică picturii bisericeşti) cât şi prin prestigiul moral ce a câştigat prin această transformare, va întări — s'o nădăjduim cel puţin — în sufletul generaţiei actuale, sentimentul religios, care e aşa de slăbit astăzi.

DETESTE

Biserica Sf. Mormânt la Ierusalim

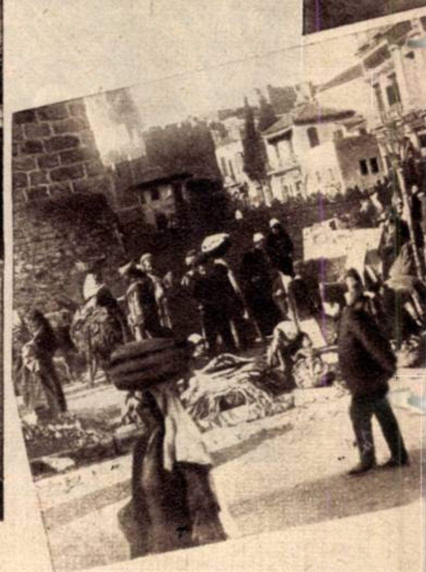
Unde cerul se unește cu PAMANTUL

Reportaj pascal din orientul mediteranian

de JOSEPH DE SAXA

La Ierusalim: Poarta spre Damasc

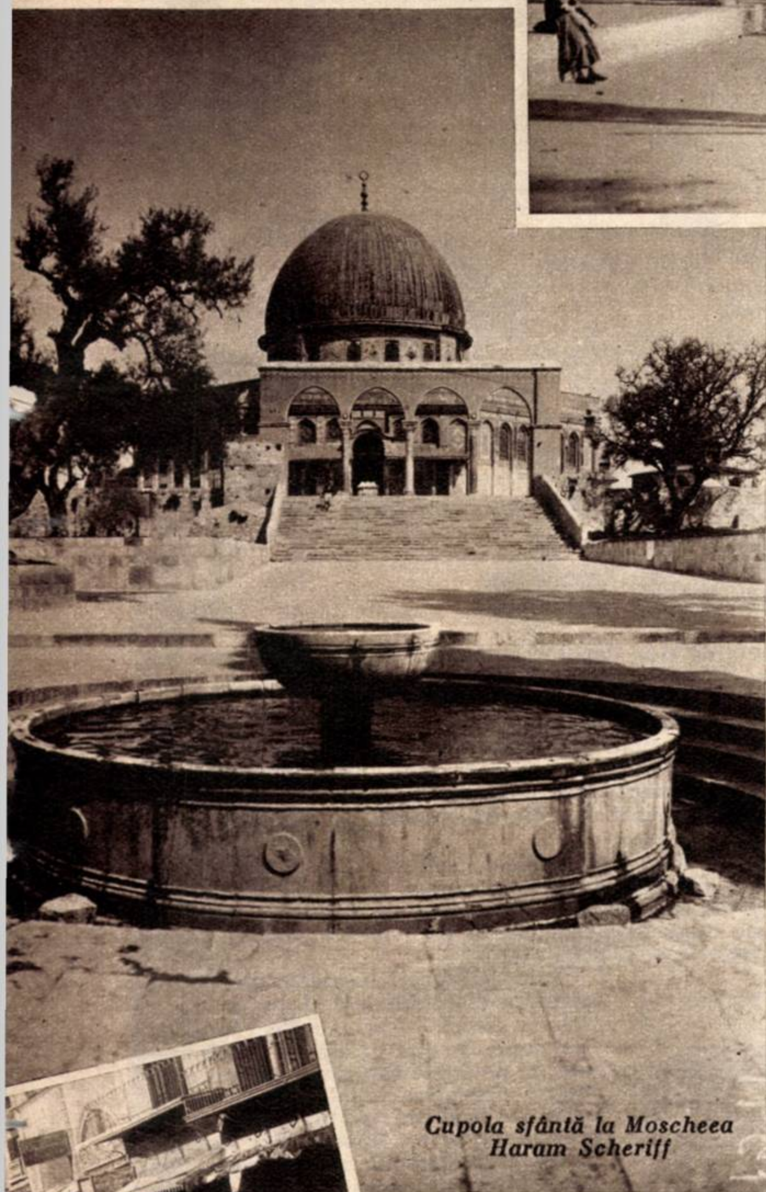

In aceste imagini, cititorul va găsi toată poezia ce caracterizează căile sfinte ale profeților, leagănul religiilor, unde înfloriră odinioară înaltele gânduri și viziunile profetice, la umbra măslinilor centenari de pe muntele sacru...

IERUSALIM! Oraș de trei ori sfânt... Pentru trei religii distincte, antagoniste, puternice: creștină, mozaică și musulmană. Oraș, în care credincioșii se separă în trei direcții diferite: spre Marele Templu, spre Mormântul lui Iisus și spre Moscheea lui Omar. Cetate prodigioasă, unde istoria profeților, a zeilor, a martirilor, și a sfinților, e gravată în pietre și pergamente autentice; unde Biblia devine realitate și Talmudul lege; unde Cerul se unește cu Pământul și Divinitatea capătă forme reale...

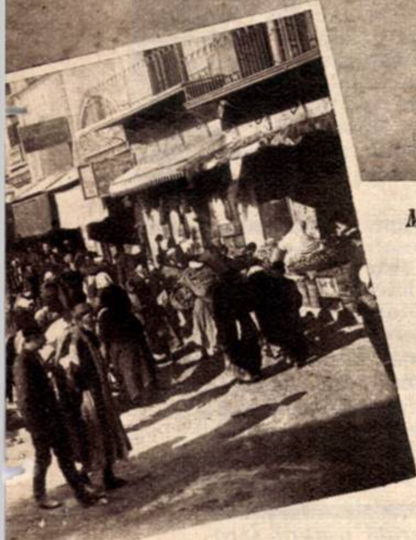

Moscheea Aksa la Ierusalim

Cupola sfântă la Moscheea Haram Scheriff

Moscheea Haram Scheriff din Ierusalim

Târg la Ierusalim

Ierusalim! Orașul sfântului Mormânt către care se îndreaptă toate privirile, toate gândurile acelora cari cred în Christos!

Biserica e monumentală și adăpostește toate sectele religiei creștine: catolică, protestantă, ortodoxă, siriană, etc. Și fiecare din aceste secte își are acolo capela ei, altarul ei de rugăciuni, iar preoții cari oficiază serviciul religios, separați între ei doar prin simple nuanțe de interpretări, sunt selecționați și trimiși ca în urma unei distincțiuni înalte. Preoții aceștia sunt mândri de misiunea lor și gata oricând să se răsboească între dânșii pe temă ideologică sau materială.

UN TEMPLU, UN TURC ȘI-UN TOROIPAN

Vizitatorul străin, venit pentru prima oară la Sfântul Mormânt, va fi surprins de faptul că, la poarta acestui lăcaș al creștinismului stă de pază.. un turc. Faptul își are însă explicația lui. Mai înainte de-a fi mahomedan turcul... e turc. Nu vrea să știe de nimic și de nimeni; e pus să execute o funcțiune ca oricare alta și o face cu conștiinciozitatea și încăpățânarea turcului.

Turcul a rămas în postul acesta încă dinainte de 1914, când pământul se afla sub stăpânirea Inaltei Porți. Și probabil că a fost găsit atât de util, că nimeni n'a îndrăsnit să-l schimbe.

E adevărat însă că misiunea turcului nu e deloc ușoară. El stă neclintit în ușa bisericii și cum aude un sgomot neobicinuit înăuntru, intră în exercițiul funcțiunii adică pune mâna pe un toroipan sdravăn și dispar spre locul de unde provin gălăgia, ca să reapară apoi peste câteva minute, calm, c și interiorul pe care-l lasă d data aceasta în urma lui, să-și reia locul și cafeaua părăsită.

In cele câteva minute cât au rămas înăuntru, turcul și toroipanul, au săvârșit minuni. Au calmat spiritele sectanților, cari au găsit nimerit să se certe pe ideea religioasă, chiar în fața Sfântului Mormânt. Fără anchetă, fără discuție, turcul a lovit în dreapta și în stânga, în susținătorii ideilor diverse, până i-a gonit pe toți din locaș. Pe urmă s'a întors la locul lui, scuturându-și palmele ca după răsucirea unei țigări...

In anumite zile de sărbătoare însă, turcul își pune om în loc... Se duce și el, la rândul lui, să se roage... la moschee...

MOMENTUL MAREI PROCESIUNI

Dimineața primei zile de Paști e socotită drept momentul celei mai mari procesiuni, în biserica Sf. Mormânt.

Vin credincioșii din toate părțile lumii, de toate naționalitățile și de toate culorile.

O mulțime imensă, pestriță, poliglotă, ocupă toată curtea bisericii. Sunt: alături de greci, beduini christianizați de-ai deșertului; alături de preoți negri, polițiști englezi; alături de abisinieni, veniți dela sute de kilometri depărtare, europeni înmănușați și spilcuiți. Douăzeci de dialecte diferite vorbește această mulțime eteroclită, care ca o turmă de oi mânată spre abator, urcă în ritm sacadat scările bisericii. Inăuntru atmosfera e insuportabilă. Aerul e plin de mirosul acela pe care-l lasă în urma ei o trupă în marș. Din când în când doar, câte o șuviță firavă de fum, de tămâie, se abate pe deasupra masei de capete, și înviorează respirația.

Fântâna lui Iov în Ierusalim

Corpurile credincioşilor sunt presate unul în altul, strivite, sufocate; nici o mişcare nu e posibilă. Singurul simţ care mai poate funcţiona în voe e auzul concentrat asupra slujbei şi a corurilor. Şi dacă o femeie mai slabă de fire, leşină în atmosfera aceasta, corpul şi rămâne susţinut de vecini, în acelaş loc pânăla terminarea ceremoniei; copiii, dacă se sufocă cumva, nimeni nu le poate veni în ajutor.

Dar puterea credinţei e mai tare decât slăbiciunea fizică şi cazuri din acestea se întâmplă foarte rar.

Slujba decurge după dogmele bisericii ortodoxe, şi se termină — caracteristic — printr'o rugăciune în cor general.

Odată slujba terminată, cortegiul, în frunte cu preoţii oficianţi ai serviciului divin porneşte spre oraş. Deoparte şi de alta a drumului se grămădesc armenii, cari ironizează procesiunea, aruncând fraze provocătoare în aer.

Dacă cineva le răspunde, se iscă scandal şi bătălie sângeroasă. Dacă nu le răspunde nimeni, tot trebue să lege ei măcar de-un preot mai slăbănog pe care să-l oprească în cercul lor şi să-l schingiuiască în bătăi...

Ura dintre religii e mai puternică acolo, decât în orice altă parte a lumii şi nu se scapă un prilej ca să se declanşeze ciocniri violente de idei şi de pumni...

Aşa se explică şi prezenţa, în uşa Sfântului Mormânt, a unui Turc, care ştie să mânuiască ciomagul...

PAŞTELE SAMARITENILOR BLESTEMAŢI

Şi mai interesant e felul cum îşi sărbătoresc samaritenii Paştile, pe vârful muntelui Gariţim. O ceremonie sobră, bizară, tragică, determinată parcă de un blestem ancestral.

Un colţ al Ierusalimului

Cu o săptămână înainte de ziua Paştilor, samaritenii, părăsesc oraşul Naplus — anticul Sichem — unde trăesc din comerţul de mărunţişuri, şi se îndreaptă spre Muntele Sfânt, moştenit prin slova Bibliei.

Cu fiecare primăvară în plus, cortegiul lor e mai redus, mai slab, mai firav. Pentru că fiecare an decimează numărul samaritenilor, consideraţi de tot restul lumii ca fiinţe blestemate, cu care nici musulmanele şi nici evreicele nu vor să se căsătorească. Incă două-trei primăveri şi ultimul samaritean îşi va da duhul, în legea şi tradiţia lui ciudată...

Rasă condamnată...

Muntele Gariţim, pe care ei îşi petrec zilele Paştilor e situat la o depărtare considerabilă de oraş şi complet izolat în pustiu.

Croindu-şi drum prin locuri neumblate, rătăcind pe întinsul alb, pătat doar de siluete rigide ale cactuşilor, samaritenii îşi urmează preotul, care-i conduce spre locul de rugăciune şi pocăinţă.

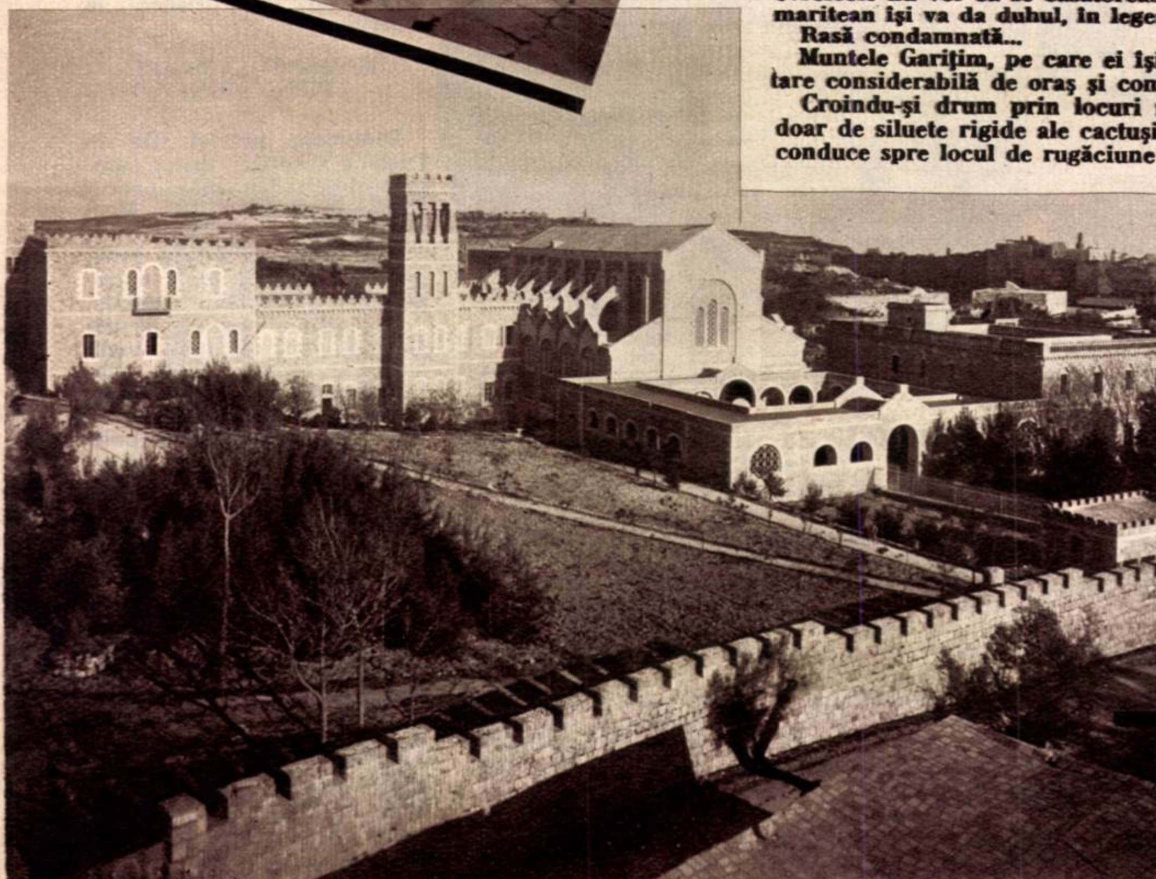
Sunt îmbrăcaţi în straie albe, sunt slabi ca nişte schelete şi au bărbi, — toţi au bărbi — pentrucă'n rândurile lor copii nu mai există de multă vreme. Şi pe feţele tuturor se citeşte stigmatul degenerescenţei: unii sunt atinşi de strabism, cei mai mulţi de tuberculoză, şi nu lipsesc nici leproşii.

Merg tot timpul, zile întregi, fără să schimbe o vorbă între ei, o interogaţie.

Şi, când au ajuns pe platoul cel mai înalt al Gariţimului, preotul lor, cu faţa încadrată într'o barbă vrednică de modelul lui Michel-Angelo când l-a portretizat pe Moise, începe preparativele pentru ceremonie...

Un vânt aspru biciueşte crestele stâncoase ale muntelui pleşuv şi feţele osoase ale fanaticilor. Cerul e înnorat. Atmosfera e încărcată.

Este exact timpul pe care şi-l doresc samaritenii pentru rugile pascale.

Vedere generală asupra Ierusalimului

Incepe rugăciunea.

Toţi fac cerc în jurul preotului lor, în genunchi, unde rămân, prima zi, dela răsăritul până la apusul soarelui. Mişcările lor sunt reduse la câteva gesturi de implorare către cer; buzele lor murmură însă, la început încet apoi din ce în ce mai tare cuvinte stranii, neînţelese şi totuş armonioase. Nici evreii şi nici musulmanii nu pronunţă astfel de cuvinte în timpul rugăciunii... Ce limbă secretă, misterioasă, poate fi aceasta? Este limba sacră, cea mai veche, cea mai pură limbă ebraică, care de douăzeci de secole n'a suferit nici o transformare, şi pe care samaritenii cari vorbesc, în viaţa de toate zilele, araba, o utilizează numai atunci când se adresează lui Dumnezeu...

Când cerul s'a întunecat, când soarele s'a înnecat, departe, într'un ocean de lavă purpurie, când prima stea a apărut pe bolta iluminată ca prin minune, a sosit ceasul sacrificiului.

Samaritenii îşi revin din extazul lor, fanatic. Rugăciunea se curmă brusc. Siluetele cocoşate şi tremurânde, se îndreaptă, se ridică, se mişcă, ca nişte fantome albe, ce plutesc în neant... Mieii destinaţi sacrificării sunt aduşi şi puşi pe rugul dinainte pregătit.

Preotul implântă cuţitul în beregata animalului: sângele ţâşneşte cu putere şi roşeşte vestmintele albe întinse înadins spre locul masacrului. O bucurie nebună pune stăpânire pe făpturile samaritenilor...

A trecut ceasul sacrificiului, şi vine cel al ospăţului...

Fiecare şi-a adus câte-un miel. Cel care nu şi l-a putut cumpăra singur, a contribuit şi l-a luat în grup... Preotul a dat deslegarea, de-acum poate fiecare să-şi înjunghie animalul şi să se ospăteze...

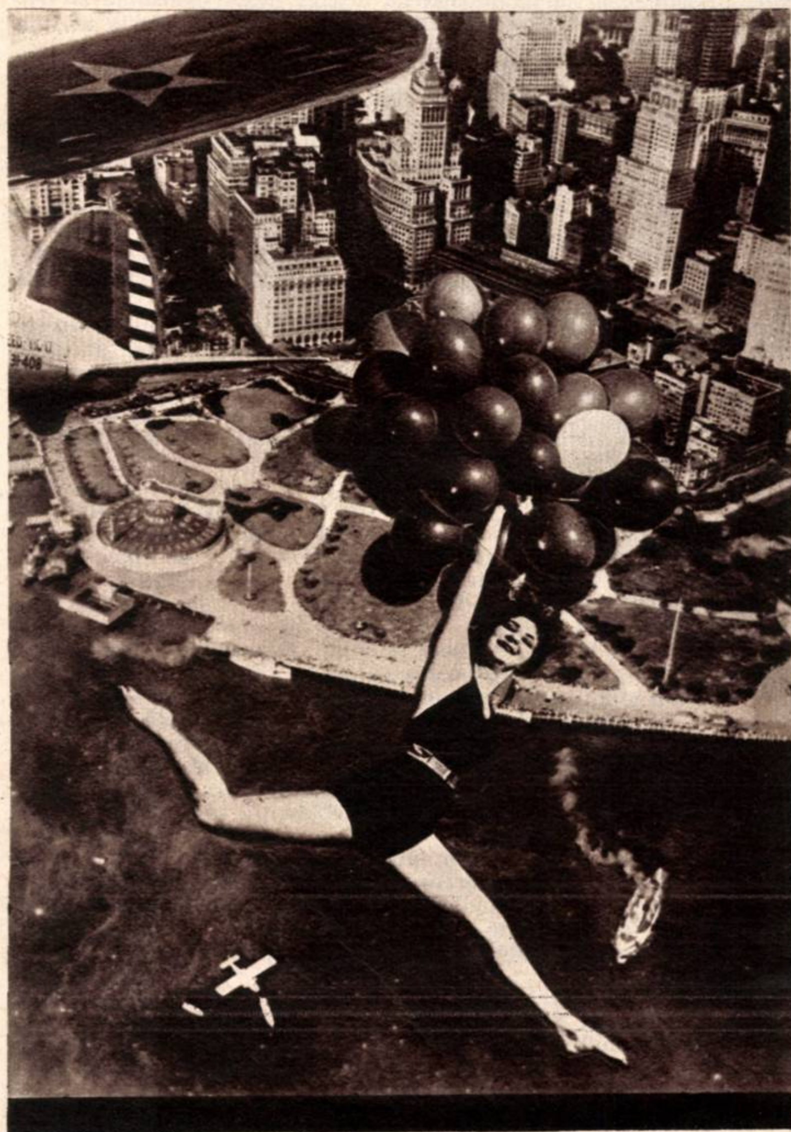
Un ospăţ care durează două zile, cu veselie, chiote şi animaţie. Fantosele albe, străvezii, eterice, au devenit din nou oameni...

Dar nu îndeajuns ca să convingă o femee să se căsătorească cu ei.

Blestemul rămâne şi-i urmăreşte...

Incă o primăvară-două, şi secta samaritenilor se va stinge, va pieri pentru totdeauna, şi odată cu ea şi procesiunea atât de ciudată, de pe muntele Gariţim.

JOSEPH de SAXA

O CELEBRĂ ACROBATĂ a sosit zilele trecute în Capitală. D-şoara Ilsa Lapenbrick sboară prin aer susţinută în atmosferă de un respectabil grup de baloane. Peste tot unde a apărut d-şoara Lapenbrich a făcut senzaţie. Mâine Duminică, Bucureştenii o pot vedea în plină acţiune deasupra Căii Victoriei. Acrobata va porni la ora 10.30 precis de pe acoperişul Palatului Telefoanelor şi va ateriza pe acoperişul uneia dintre clădirile din Piaţa Senatului.

2167 KILOMETRI CALARE

Performanța extraordinară a locotenentului Machedon

Temerara performanță a locotenentului Machedon din Divizionul 4 artilerie călăreață Brăila, care a parcurs 2167 kilometri călare, infruntând intemperii grave și fiind de mai multe ori în pericol de moarte.

PREGATIRILE

Septembrie 1933. — Incă din primăvara anului 1932 ideia unui raid călare, mă pasiona, și împreună cu d. maior Negoescu din cavalerie, ne propusesem să plecăm până la Roma și înapoi, dar neavând resursele materiale necesare, am lăsat totul baltă.

O boală mai îndelungată mi-a abătut gândurile în altă parte, dar la 1 Septembrie 1933 am început a face antrenament.

Incălecam în fiecare zi câte o oră, parcurgând nouă kilometri, zece minute la pas și zece minute în trap, în alură normală. In a două săptămână încălecam câte două ore, călcând astfel 18 kilometri, iar la sfârșitul fiecărei ore făceam câte 100—150 metri galop remașat. Și tot astfel am mărit în a treia săptămână și intr'a patra săptămână cu câte o oră, timpul de mers, alternând cât mai mult posibil alurele și ajungând să parcurg, fără nici o oboseală pentru cal, o distanță de 36 de kilometri.

In timpul antrenamentului am dat tot mai mult ovăz calului, la început 6 kilograme, iar către sfârșit 12 kilograme pe zi. Deasemenea, îi dădeam câte o jumătate de kilogram de zahăr, dizolvat în doi litri de apă.

La 1 Octombrie, în timpul manevrelor, am parcurs 550 kilometri în 11 zile. Mi-am dat astfel seama că iapa mea corespunde perfect de bine condițiilor unui cal de raid. Mi-am întocmit itinerariul astfel încât în călătoria mea să vizitez cele trei divizioane de artilerie călăreață, școala de aplicație a artileriei și școala de aplicație a cavaleriei. Am făcut un raport prin care ceream organelor în drept să-mi îngăduie facerea raidului, și să se facă intervențiile necesare pentru ca raidul meu să fie cronometrat oficial. Superiorii și camarazii mei căutau să mă întoarcă dela hotărîrea pe care o luasem.

Perseverent însă în ideia mea, am venit dela Brăila, unde-mi am garnizoana, la București și m'am prezentat inspectoratului. După ce-am obținut aprobarea, mi-am hotărît plecarea pe data de 3 Noembrie 1933.

Nu mi-am anunțat familia decât după ce totul a fost gata. Mi-era teamă de piedicile sentimentale care mi-ar fi îngreunat și mai mult situația înaintea plecării. In două zile mi-am făcut toate pregătirile necesare, atât în ceeace privește echipamentul meu, echipamentul calului, cât și bagajele pe care aveam să le iau cu mine.

Trebuia să țin seama că voi călători pe vreme rea și să mă pregătesc pentru timpul rece ce avea să vie. Am aranjat așa ca să-mi trimit geamantanul cu ordonanța întotdeauna înainte, dela o etapă la alta, cu trenul.

Pentrucă nu știam ce putea să survie, am scris în noaptea dinspre 1 spre 2 Noembrie mai multe scrisori, adresate autorităților militare, mamei mele, comandantului meu, col. Brătășanu, precum și altora, le-am sigilat, le-am pus pe toate într'un plic mare de pânză, în dulapul meu. De existența lor am anunțat numai pe d. col. Brătășanu.

In ziua de 2 Noembrie am făcut vizite de plecare și mărturisesc că de-aș fi aflat unele lucruri înainte de a cere învoirea pentru raid, unele lucruri pe care le-am aflat acum, poate că aș fi renunțat.

In noaptea predentă plecării n'am putut dormi mai deloc și neliniștea mea de atunci e lesne de înțeles.

PLECAREA

In ziua de 3 Noembrie, la orele 6 dimineața, în curtea divizionului 4 Artilerie călăreață, se aflau toți ofițerii divizionului, în frunte cu domnul Lt. Col. Paul Brătășanu, comandantul acestui divizion. Părintele Croitoru, confesorul garnizoanei, a oficiat o slujbă religioasă și mi-a dat mie și calului binecuvântarea sa.

Dar am uitat să v'o prezint pe iapa mea: o chiamă Pușa. E un animal de rasă, și cu resurse extraordinare.

Am plecat din cazarmă la ora 6.40, fiind condus până la kilometrul 5 de către toți ofițerii divizionului. Am sosit la 12 în comuna Măicănești, am tras direct la Primărie de mi-am pus viza în carnetul de control și apoi am cerut să fiu condus la un han care avea și grajd. Singur mi-am bușonat calul până s'a uscat, în care timp i-am dat să mănânce fân. Am spălat apoi picioarele calului la copită și i-le-am legat cu cârpă de sac îmbibată în oțet. O oră după sosire am dat calului jumătate găleată cu apă, în care dizolvasem o jumătate kilogram de zahăr și apoi o altă găleată cu apă curată. I-am mai dat trei kilograme de ovăz, din care până la plecare a mâncat cam un kilogram. Cât mânca ovăzu i-am făcut frecții cu alcool la tendoanele picioarelor și la piept, și numai după ce-am terminat cu toată îngrijirea lui, am intrat în cârciumă și am mâncat și eu. Curând am pus din nou șeaua pe cal și am luat drumul spre Focșani. Fiindcă plouase cu câteva zile înainte de trecerea mea pe aici, se formase noroi pe drum și de unde până la Măicănești mergeam câte zece minute la pas, în care timp făceam un kilometru, și 15 minute trap, în care timp făceam 3 și jumătate kilometri, adică în medie mergeam cu o viteză de zece kilometri pe oră, dela Măicănești la Focșani am fost nevoit ca la trei timpuri de pas, unul să-l fac descălecat. La ora 5 și jumătate seara am trecut Milcovul și pentru că podul era stricat, am trecut prin apă. Iapa opunea rezistență și zădarnic o îndemnam să intre în apă, dânsa din ce în ce se enerva mai mult. Noroc c'a sosit o căruță cu doi cai și punând calul meu lângă caii dela căruță am isbutit să trec de partea cealaltă. Urcușul malului a fost mai ușor decât coborîtul, pentru că la coborîre malul mai abrupt aluneca foarte tare, din pricina ploilor căzute.

La Focșani am intrat în curtea diviziei la orele 18.46 și m'am prezentat la garnizoană spre a mi se semna în carnetul de control.

Deși la divizionul 3 artilerie călăreață din acest oraș mi se pusese totul la dispoziție, și chiar eram așteptat de ofițerul de serviciu, de medicul garnizoanei și de medicul veterinar, totuș mi-am îngrijit singur calul.

Aci în Focșani era și prima mea etapă și m'aștepta ordonanța, care sosise înaintea mea, cu trenul. Etapa fusese destul de lungă, 103 kilometri, dar iapa nu arăta nici cea mai mică urmă de oboseală. I-am dat și de data aceasta apă cu zahăr, i-am făcut frecții la tendoane și la piept și scoțându-i apoi colții potcoavelor, după ce copitele au fost spălate, le-am umplut cu o pastă formată din pământ galben și oțet, am uns cu aceeaș pastă coloanele și tendoanele picioarelor și le-am legat cu pânză de sac. Pasta aceasta descongestiona picioarele calului.

Conform programului meu, aveam 24 de ore de repauz la Focșani, aici aflându-se un divizion de artilerie călăreață și unul din scopurile raidului meu fiind tocmai de a vizita toate divizioanele de artilerie călăreață, școlile de aplicație ale artileriei și cavaleriei, și prin urmare, opriri obligatorii în orașele Focșani, Rădăuți, Arad, Timișoara și Sibiu.

In ziua de 4 Noembrie m'am sculat la orele 8 dimineața și la 9 am fost la cazarmă. La grajd, ofițerii divizionului, în frunte cu d. lt. col. Nicolau, îmi cercetau iapa. Ziua de 4 mi-am petrecut-o în mijlocul camarazilor mei, carí mi-au oferit un banchet la restaurantul „Modern".

5 Noembrie 1933. — Am parcurs etapa Focșani-Mărășești-Panciu-Adjud, total 60 de kilometri. Dela Mărășești, unde am sosit la 11 dimineața, m'am gândit să plec la Viile noi, unde aveam un unchiu, intenționând să stau aci cele două ceasuri de repaus. Dar am avut neșansa să nu găsesc nici pe unchiul nici pe mătușa mea, care plecaseră înaintea sosirii mele, la Panciu. M'am hotărît să fac și eu un ocol de 18 kilometri și să trec pe la Panciu, unde aveam un alt unchiu. Dar aci n'am găsit decât pe mătușa mea, unchiul meu fiind plecat la Bacău. Ca să nu înnoptez pe drum, am stat la Panciu un ceas și jumătate și am sosit la Adjud la orele 6 și jumătate. In Adjud eram așteptat dela orele 5 de către polițai și primar, care m'au condus la grajdurile d-nei Lahovary.

N'aveam unde înopta. Doamna Petrescu — proprietara celei mai bune case din Adjud — refuzase să mă primească, pe un motiv oarecare, și la fel a refuzat și soția farmacistului din orășel, pentru că nu voiau să adăpostească pe un ofițer necunoscut, despre care nu știau ce-l aduce în localitate. Prezentându-mă însă la farmacie, am amintit doamnei că dânsa e o cunoștință bună a sorei mele, și că eu însumi cunosc pe soțul ei. Mă pregăteam să mă culc într'un han mizerabil, când am fost insistent poftit de d-na Petrescu, în locuința ei. Soția farmacistului îi dăduse referințe bune despre mine, și astfel doamna Petrescu a revenit asupra primei sale hotărîri.

6 Noembrie 1933. — Am plecat din Adjud la orele 5 și jumătate dimineața, și am parcurs etapa Adjud-Bacău, de 50 kilometri. La jumătatea drumului am oprit în satul Faraoani, unde populația e în majoritate formată din unguri, și unde cu mare greutate am putut căpăta trei ouă fierte, puțină slănină și o bucățică de pâine.

La zece kilometri înainte de bariera orașului Bacău, am fost întâmpinat de un grup de ofițeri din regimentul 10 Roșiori, în frunte cu domnul colonel Madancovici, comandantul acestui regiment. Am fost în Bacău la orele 5 și după ce mi-am îngrijit calul, am plecat la Cercul Militar, unde mi se pregătise camera musafirilor și unde urma să rămân pentru noapte. La Bacău mi s'a oferit și un banchet, la care a participat și domnul avocat Nicolae Ionescu, unchiul meu, și deputat în guvernul trecut. Domnul colonel Madancovici, toastând pentru reușita raidului meu, a avut la adresa mea cuvinte măgulitoare.

In ziua de 7 Noembrie m'am sculat la 4 și jumătate de dimineață, și la orele 7 am părăsit cazarma, însoțit de ofițerii din regimentul 10 Roșiori.

La Roman am stat două ore, și în acest oraș am fost întâmpinat de ofițerii regimentelor de artilerie din garnizoană. Am plecat la orele 1 și jumătate spre Mircești, unde urma să înnoptez.

In puține locuri am fost atât de bine primit ca în această comună, unde domnul judecător Poenaru și doamna m'au copleșit cu amabilitatea lor. La 8 Noembrie, am plecat mai departe în

zori, spre Paşcani, unde n'am stat decât cinci minute, câtă vreme mi s'a semnat la Primărie carnetul de control, pornind apoi mai departe spre Liteni, unde urma să poposesc noaptea.

La Liteni, unde am sosit la orele 2 după amiază, am avut un incident cu şeful de post şi a fost nevoie să chem la telefon legiunea Fălticeni, pentru ca jandarmul să-mi dea concursul. Calul mi l-am adăpostit la domnul Krupenski, proprietarul moşiei de aci. Dar grajdul era rece. Am fost adăpostit de primar şi în noaptea aceasta m'am odihnit destul de bine.

9 Noembrie 1933. — Am parcurs etapa Liteni-Rădăuţi — 64 de kilometri. Am sosit în Rădăuţi la orele 3 după amiază, şi am fost primit aci de divizionul doi artilerie călăreaţă, în frunte cu d. lt. col. Iordăchescu, şi d. maior Simulescu.

Eram răcit încă înainte de plecarea mea din Brăila şi răceala s'a agravat pe drum. Asta încât profitând de ziua de repauz, pe care o aveam în Rădăuţi, am hotărît să mă îngrijesc aci.

Continuam să-mi îngrijesc cu cea mai mare atenţie calul. Nici nu se resimţia de cei 412 kilometri parcurşi.

Timpul, care până aci a fost relativ bun, începe să se strice şi prevestirile care mi se făceau asupra intemperiilor ce vor urma, mă îngrijorau.

Şi aci mi s'a oferit un banchet, cu toasturi în onoarea mea.

In vederea timpului care se schimbase, mi-am refăcut echipamentul şi la

11 Noembrie 1933, am plecat spre Câmpul-Lung (Bucovina). Etapa Rădăuţi-Câmpulung — 75 de kilometri.

Am sosit la Gura Humorului la orele 12. Aci, la primărie, secretarul, un băeţandru ,îmi spune că domnul primar nu poate primi, fiind ocupat. M'a enervat foarte mult şi n'a putut să mă liniştească primarul, cu toate asigurările de solicitudine pe care încerca să mi le dea.

Am sosit la Câmpulung seara, la 6 şi un sfert, pe întuneric. Am fost primit de d. maior Popovici dela Cercul de Recrutare. Pentru prima dată n'am putut să-mi îngrijesc singur calul, din pricina că mă simţiam rău. Eram foarte răcit şi aveam un junghiu în coastă. Aş fi făcut poate mai bine să amân cu 24 de ore plecarea din Câmpulung, după cum mă sfătuiau cei pe care i-am văzut, dar nu voiam să mă abat dela programul meu. Am luat aspirină, chinină, mi-am făcut frecţii, aveam însă temperatură mare şi n'am putut adormi până la orele 1 noaptea. Şi totuş a doua zi trebuia să mă scol la 5, ca să plec mai departe.

De cu seară, a început să ningă şi dimineaţa zăpada era groasă de 25—30 centimetri.

12 Noembrie 1933. — Niciodată nu m'am sculat cu mai multă greutate. Febra persista şi junghiul mă indispunea rău. La orele 7.30 am plecat spre Vatra Dornei. In această zi aveam de trecut Carpaţii. Am mers bine vreo 40 de minute, până am început să urc muntele. Atunci am descălecat, am apucat dârlogii calului cu mâna stângă, iar eu mergam pe lângă el, cu revolverul încărcat în mâna dreaptă. Desigur că revolverul nu mi-ar fi folosit prea mult dacă aş fi întâlnit o haită de lupi, dar oricum, parcă mă simţiam mai sigur astfel. Pe la 9 jumătate dimineaţa, pe când mă aflam pe muntele Mestecăniş, în apropiere de vârful lui, la o înălţime de 1300 metri, deodată fulguiala s'a transformat într'un viscol puternic. De când sunt n'am pomenit vreme mai rea: viscolul arunca zăpada în faţă, enervând calul pe care aproape nici nu-l puteam ţine; obrazul îmi îngheţase şi era absolut imposibil să mai înaintez. Fiindcă de o parte şi de alta erau prăpăstii adânci de 25—30 metri, am hotărît să mă opresc până când vântul se va potoli. Am dus calul în mijlocul şoselei, mi-am scos haina de piele depe mine, am desfăcut căptuşala de pâslă a ei, pe care am pus-o in capul calului, iar haina mi-am pus-o mie pe cap. Am rămas astfel în aşteptare. Dar vântul în loc să se potolească, mai tare se înteţia. Calul, deşi ferit oarecum de zăpada care adusă de viscol ne isbia cu putere, continua să fie enervat. Eu trebuia să ţin dârlogii scurt în dreapta, iar în stânga apucasem capătul dârlogilor şi haina de piele depe capul meu. Viscolul, tot mai puternic, desrădăcinează la un moment dat doi copaci depe marginea şoselei şi-i răstoarnă cam la zece metri în spatele nostru. Având capul acoperit, nu mi-am dat seama de ce se 'ntâmplase, dar am auzit bufnitura puternică produsă de căderea copacilor. Sgomotul a speriat calul, care s'a smucit. Eu am scăpat atunci dârlogii din mână şi am încercat să-mi opresc iapa, numai cu mâna stângă, în care ţineam capătul dârlogilor. Calul s'a ridicat în două picioare, dar s'a lovit cu genunchii din faţă de o movilă de pietre, colţuroase, proaspăt tăiate, şi care erau pregătite probabil pentru aşternutul şoselei. In acest moment a căzut cu botul în mormanul de pietre, iar partea dinapoi i-a alunecat în prăpastie, căci în sperietură el trecuse din mijlocul şoselei spre marginea ei.

E greu să redau un tablou exact al situaţiei mele în acele momente: singur, în vârtejul de zăpadă, cu obrazul aproape îngheţat şi lovit de zăpadă ca de mii de ace, fără posibilitatea de a deschide ochii, luptându-mă să nu scap calul în prăpastie şi să nu mă duc şi eu după dânsul. La aceasta se mai adăuga şi starea mea generală proastă, junghiul care nu mă lăsa să mă mişc în voie.

Toată străduinţa mea a fost însă zădarnică, greutatea calului a întrecut puterile mele şi animalul s'a rostogolit, trăgându-mă şi pe mine în prăpastie.

Am căzut la cinci metri adâncime şi norocul nostru a fost că ne-am oprit de un copac, dar dacă am scăpat cu viaţă şi eu şi calul, accidentul acesta n'a fost chiar prea uşor. Cu multă greutate am putut să mă ridic de jos. Primisem o lovitură puternică în izbitura mea de copac, în umăr şi şira spinării. Calul stătea trântit la un metru de mine. M'am căsnit vreo cinci minute, ca să ridic calul în picioare, dar nu isbutiam. Terenul era alunecos. Mi-era teamă ca în cădere iapa să nu-şi fi rupt vreun picior. Nu mai ştiam nici unde-mi este haina de piele şi nici revolverul pe care le pierdusem în rostogolirea în prăpastie. Şi îmi trebuia haina, s'o pun sub picioarele calului ca să se poată ridica.

Am legat atunci dârlogii de copac şi oricât de greu îmi venia, am pornit-o în sus, spre şosea. Am găsit la marginea prăpastiei haina şi căptuşala care fusese în capul calului şi cu ajutorul lor am isbutit să ridic iapa de jos. Viscolul continua cu aceeaş furie, dar la adâncimea unde mă aflam era oarecare adăpost.

Dacă n'avea nici un picior rupt, calul era însă grav rănit, la genunchii picioarelor din faţă, având şi rosături mai mici pe crupă şi pe picioarele de dinapoi. In bătaia vântului am spălat cu alcool şi am pansat cum am putut calul, căutând mai întâi să-i opresc sângele care-i curgea abundent, la genunchi.

Timp de treizeci de minute am stat acolo, aşteptând ca vântul să se mai domolească. Insfârşit am putut pleca,dar malul prăpastiei fiind abrupt şi alunecos, cu mare greutate mi-am scos calul la drum, mergând în serpentină, şi punând pe rând în faţa lui, pe zăpadă, haina de piele şi căptuşala, ca să poată trece peste ele. Unul din coburi, unde aveam rufărie şi alte lucruri necesare, se descususe şi l-am legat cu sfoară. Şeaua era roasă şi deasemenea avuseseră de suferit geanta de corespondenţă şi porte-harta. Pe şosea am găsit şi revolverul. Mi-am continuat drumul, urcând înainte muntele mergând numai pe jos, alături de cal. După ce-am parcurs o distanţă de un kilometru şi jumătate, am fost întâmpinat, spre bucuria mea, de şeful postului de jandarmi din vârful muntelui, care fusese avertizat din Câmpulung că voi trece pe la orele 11 prin acel loc. Intrucât până la 11.30 n'am sosit, o patrulă se pregătea tocmai să vie în căutarea mea.

La postul de jandarmi depe vârful muntelui am dus calul sub un şopron, am pus peste el două pături, iar eu am intrat în casă să mă'ncălzesc puţin, pentru ca apoi să pansez din nou calul. Pe când mă aflam aci, un sătean necăjit a venit disperat să ceară ajutor, pentrucă i se răsturnase căruţa cu cai în prăpastie. Disperarea omului era atât de mare, şi m'a rugat atât de insistent să-l ajut, încât, cu toată durerea pe care o simţeam depe urma accidentului meu, am plecat cu dânsul la o distanţă de vreo trei kilometri, la locul unde i se răsturnase căruţa. Am găsit în fundul prăpastiei, la 30 metri adâncime, căruţa sfărâmată şi sub sfărâmăturile ei, fetiţa ţăranului, moartă, având capul strivit. Unul din cai îşi rupsese piciorul în cădere şi l-am împuşcat, celălalt, printr'o minune, scăpase cu câteva răni. Bietul om, ajutat de jandarmi, şi-a dus fetiţa moartă până la post, şi aci, adânc impresionat, am aprins eu însu-mi la căpătâi o lumânare, micuţei victime.

Mi-am continuat trist drumul spre Vatra Dornei, mergând la pas până am ajuns la Iacobeni. Numai de aci înainte am încălecat şi la şapte kilometri înainte de Vatra Dornei, mă întâmpină o trăsură în care se afla poliţaiul oraşului şi alţi trei domni. Sunt întrebat dacă ştiu ceva despre un domn ofiţer care venia şi el călare, şi ar fi suferit un accident grav pe vârful Mestecănişului. Jandarmii din satul Iacobeni telefonaseră că sunt adus într'o căruţă grav rănit şi astfel, poliţia, împreună cu primarul şi doi medici veniau în întâmpinarea mea. Au fost bucuroşi aflând că n'a fost decât o greşeală în transmiterea ştirii, şi am continuat împreună drumul — ei înnapoindu-se — spre Vatra Dornei.

Era Duminică şi în acest orăşel mic, vestea accidentului grav pe care l-aş fi suferit, se răspândise cu iuţeala fulgerului. Toată lumea mă aştepta la marginea oraşului, şi uimirea lor a fost mare când m'au văzut trecând destul de ţanţoş — căci mă străduiam să fiu astfel — prin mijlocul lor.

Medicul veterinar mi-a spus c'ar trebui neapărat să stau vreo cinci-şase zile în oraş, ca Puşa să se poată vindeca; altminteri am toate şansele ca piciorul drept al calului să cangreneze. Am rămas nestrămutat la hotărârea mea de a pleca chiar a doua zi, şi l-am rugat să-mi prescrie un tratament ca să pot ajunge până la garnizoana Bistriţa. Doctorul mi-a prescris comprese îmbibate cu alcool. La 5 şi jumătate am plecat eu însumi la un medic care mi-a pansat umărul, punându-l între patru tăbliţe de lemn şi înfăşurându-l apoi în tifon. După părerea lui, clavicula umărului drept era deplasată, aşa că socotia necesară punerea umărului în ghips. Şi dânsul mă sfătuia să nu plec. Mi se pregătise aci camera de oaspeţi a primăriei, şi deşi eram destul de bine găzduit, am dormit puţin şi din pricina durerii umărului drept, care era bandajat, şi din pricina grijii de cal şi de soarta raidului meu.

13 Noembrie 1933. — Etapa Dorna-Vatra-Mureşenii Bărgăului — 64 kilometri.

M'am trezit la patru şi jumătate dimineaţa şi la 6 şi jumătate am plecat spre grajdul unde era adăpostit calul. La orele 8 — după ce-am dat iepei îngrijirile care mi se păreau necesare — am pus şeaua şi am plecat urmând să trec cel de al doilea masiv muntos munţii Rodnei, cu înălţimea de 1870 metri. Ţăranii îmi spuneau c'ar fi haite de lupi prin pădure. Dar deşi aceste avertismente mă cam îngrijorau, mai ales că nu aveam decât revolverul la mine, am pornit totuş înainte, şi mulţumită Domnului am avut şansa să nu am de-a face cu fiarele sălbatece. Mergeam mai încet, mai ales la urcuş, şi când am încercat, pe un loc şes, să iau puţin trap, calul s'a poticnit şi a căzut, prinzându-mi şi piciorul meu sub el.

Puşa s'a ridicat îndată şi spre norocul meu eu nu mi-am rupt piciorul, dar din rana dela genunchiul calului începuse iar să curgă sânge. L-am pansat şi mi-am continuat drumul. După un mic popas la Tihuţa, unde vânătorii de munte din Bistriţa îşi au cabanele de sky-uri, la orele 7 seara, am sosit la Mureşenii-Bărgăului. Primarul de aci care-i totodată negustor şi are o prăvălie într'un colţ al satului — juca cărţi cu alţi doi oameni, s'a arătat răuvoitor şi numai mulţumită unui cârciumar evreu, mi-am putut adăposti calul, găsi paie şi hrană pentru el şi pentru mine. Aci, pentru prima dată am dat iepii morcovi. După ce mi-am îngrijit de cal, m'am culcat şi eu în paie, alături de el.

14 Noembrie 1933. — Am parcurs etapa Mureşenii-Bărgăului-Bistriţa-Năsăud — 42 de kilometri. La ora 7 am pus şeaua pe cal, scoţându-i pansamentul dela genunchi. Genunchiul se umflase foarte tare şi deaceea etapa aceasta am parcurs-o numai la pas, spre a nu forţa piciorul calului, până la Bistriţa unde trebuiam să stau 24 de ore.

Cu douăzeci de kilometri înainte de Bistriţa, am fost întâmpinaţi de ofiţerii divizionului 4 Tunari de Munte, în frunte cu d. lt. col. Petru Orleanu, care mi-a fost comandant timp de doi ani, câtă vreme am fost în acel divizion. Ofiţerii pe care nu-i mai văzusem de trei ani, au sărbătorit întâlnirea chiar acolo pe loc, într'o cârciumă, şi plecând mai departe, am sosit la Bistriţa la trei şi jumătate după amiază.

(Va urma).

LA BAL cu Norma Shearer

Pentru a ajunge la situaţia de azi Norma Shearer a trebuit să ducă o luptă grea şi anevoioasă. — A început prin a face reclamă unei paste de dinţi şi a primit zeci de oferte de căsătorie. — Cum a ajuns la cinematograf. O soţie ideală şi o căsnicie fericită.

— Vezi, — îmi spunea D. W. Griffith, — în cariera mea, soarta mi-a adus dese şi nenumărate bucurii sufleteşti, dar uneori, trebue să recunosc eu însumi că nici desamăgirile nu prea m'au cruţat, ca de altfel pe orice om. Ba, unele din aceste înfrângeri îmi apasă şi astăzi sufletul, mi-l chinue, îl rod, moi neînduplecate chiar ca nişte remuşcări. Am descoperit şi lansat pe Mary Pickford, Lilian Gish, Stroheim, Warner Oland, Dolores del Rio, şi o întreagă pleiadă de artişti şi artiste, astăzi cu faimă mondială. Asta, e cea mai mare mândrie a vieţii mele!... Incepusem ucenicia cu Thomas Alva Edison şi am fost cel dintâi care a descălecat pe meleagurile — atunci pustii — unde acum pulsează Hollywood-ul... Cu sprijinul unor colaboratori de mare preţ, am realizat opere ca: *Intolerance, Crinul vestejit, Bătălia sexelor, Naşterea unei naţiuni*, ca să nu amintesc decât lucrările de mare anvergură. Am fost pionierul cinematografiei... Şi cu toate astea, mi-a fost dat să mă înşel uneori, să văd greşala tocmai acolo unde nu era... Vreau să fac aluzie la acea prietenă dragă, Norma Shearer pe care ai văzut-o eri. Eu am fost primul şi unicul care de la început am sfătuit-o, părinteşte, să renunţe la cariera cinematografică.

— ?

— Da... Şi cu toate că atât artista cât şi femeea mi-au iertat de mult acest păcat al carierei mele, eu însumi, nu mi-l pot ierta niciodată şi, te rog să-mi crezi această spovedanie, amărăciunea ce-mi năpădeşte sufletul ori de câte ori văd o nouă realizare a acestei artiste înzestrată cu un talent atât de personal, e sporită şi de gândul că recunosc — ca de altfel toată lumea — un nou triumf adăugându-se la şirul succeselor ei de ne-uitat....

Dar, apropos... spuneai că ai de gând să-i iei un interview... Vino cu mine, mâine seară, la Beverley Hils... E bal la castelul prietenului Irving Thalberg, care, precum ştii, e soţul acestei încântătoare Norma. Vei vedea acolo, într'o lumină nouă, — luminile de bal! — tot ce Hollywood-ul are mai preţios şi celebru, bărbaţi şi femei — iar pe lângă plăcerea asta, eu am să-ţi pregătesc puntea spre... o convorbire cu Norma...

*

Norma Shearer e unul dintre cele mai seducătoare şi poate cele mai grele mistere din Hollywood. E o femeie care a luptat enorm de mult în viaţă. De aceea orice lucru, orice însuşire personală sau defect, n'a fost în mâna ei decât o armă. La zece August, anul acesta, Norma va împlini treizeci de ani dar este ca şi când ar avea trei sute, trei mii, sau poate chiar mai mult, într'atât zilele scurtei sale existenţe au fost pline de o viaţă aspră, sbuciumată, primejdioasă.

Farmecul de căpetenie al Normei este de a fi rămas femeie, cel puţin ca exterior, de-a nu-şi fi irosit frumuseţea neprihănită printr'o pervertire a zâmbetului: pentru aceasta ar fi putut să devină o fiinţă extrem de periculoasă şi peste măsură de intere-

Norma Shearer acasă...

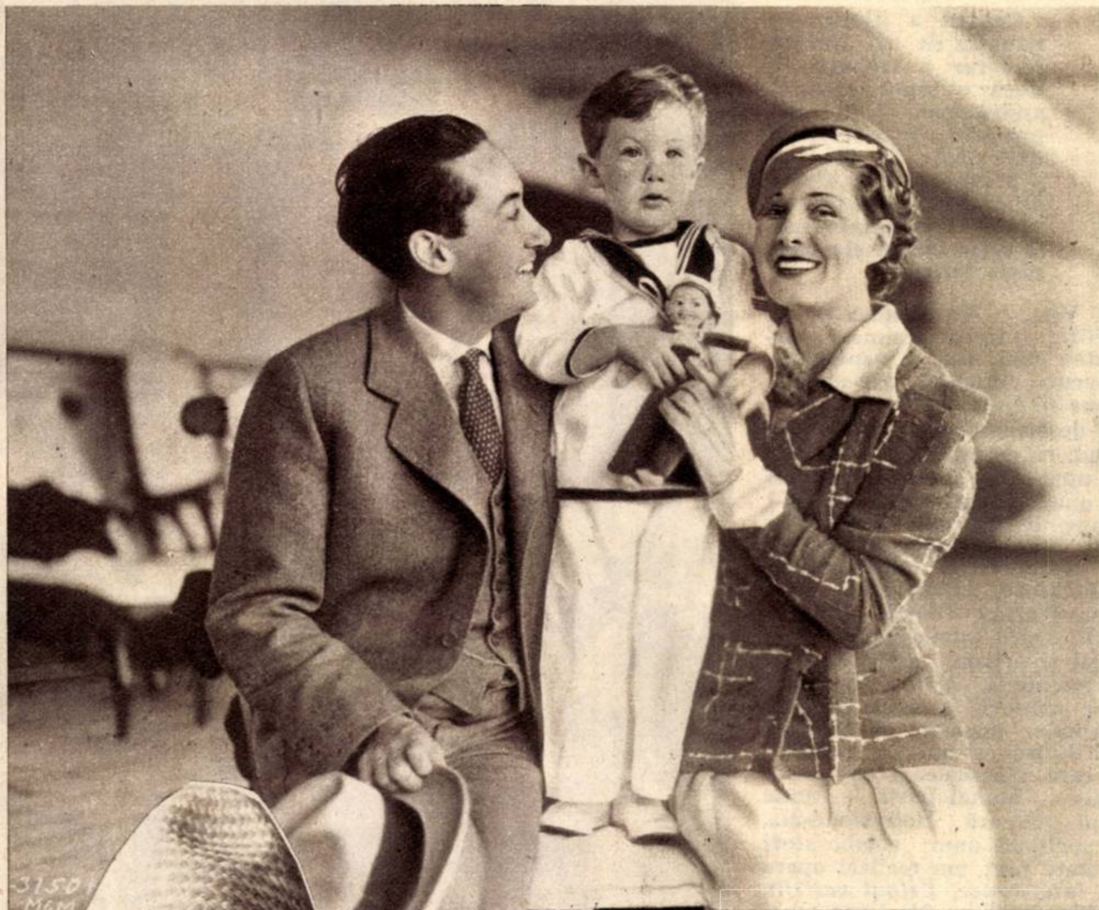

Norma Shearer şi soţul ei Irving Thalberg.

santă în atenția romancierilor. Dar așa ceva nu s'a întâmplat: în clipa decisivă, aventura ei și-a schimbat drumul: numărul pe care pontase Norma, cu o îndărătnicie rară în ruleta vieții, a eșit în cele din urmă: Norma a câștigat în plin; a luat banii și a plecat. Nu mai joacă, și nici nu se va spune vreodată că o forță vrăjită i-a călăuzit mâna, deoarece puține din semenele ei merită să biruе ca ea.

Intreaga-i experiență a vieții era de-acum inutilă în viață: de azi înainte, d-na Thalberg poate să reciteze, cu deplină sinceritate, rolul femeii rezervate, fină, cultă, atrăgătoare: să fie o gazdă a cărei nobleţe nu-și găsește asemănare, o mamă model, o soţie iubitoare, o artistă liniștită, și sigură de mijloacele ei...

Mijloacele, sunt tocmai acele care nu-i mai servesc să lupte și să învingă. Și astfel — precum îmi spunea un admirator al ei — Norma Shearer își joacă viața trecută: protagonista din *Chip de înger*, din *Divorțata*, din *Sfârșitul d-nei Cheney*, e pururea femeia tuturor mistificărilor, regina tuturor construcțiilor artificiale, a tuturor modestiilor și atitudinilor de apărare pe care le înălțăm între noi înșine și viața socială, femeie pe deplin conștientă, ale cărei gesturi, zâmbete și porniri sufletești nu pot să fie decât falsitate, reprezentare, dar îndărătul cărora ea pufnește de râs, făcându-și cu ochiul sie-și...

Norma Shearer intr'unul din rolurile ei favorite.

Norma Shearer în intimitate.

E femeia care-l va face pe soț să creadă că e fecioară, în vreme ce amanții ei se numără cu duzinile, plină de o distincție provocătoare pe care nu și-o va putea bănui niciodată, încât și jurații, mișcați de lacrimile ei, o vor achita totdeauna cu unanimitate; o femeie atât de aristocrată, în cât nu-și va închipui nimeni că e o calculatoare rece, o creatură diabolică și răsvrătită ce se răsbună pe societatea avară și coruptă, trăind de minune pe socoteala ei...

Este femeia în stare să te aducă la disperare și sinucidere, bătându-și joc de tine cum nu s'a priceput s'o facă nimeni până acum și fără ca tu, individ îndrăgostit, să îndrăznești o clipă s'o crezi capabilă de atâta viclenie și atâta iscusință...

E femeia care n'are nevoie să-ți spue: „— Domnule, sunt cinstită!" deoarece ești sigur că este tocmai fiindcă în realitate nu e câtuș de puțin! E femeia pe care o vedem, deseori, conducând cluburile bandiților, luând cu asalt orașele în fruntea trupelor revoltate și fumând o țigare sau șuerând aria unei romanțe de-asupra ruinilor fumegânde...

Dar, stimatele mele cititoare, nu vă alarmați: Femeia pe care v'am descris-o nu e Norma Shearer. E otrava, de veci statornică, pe care lupta cruntă cu viața a inoculat-o în sângele Normei și, întocmai ca și în artă,— mister de nepătruns! — după cum nici unul din noi nu poate să vorbească și să scrie, să cânte și să picteze decât propria-i durere, tot astfel Norma nu mai poate de acum încolo să interpreteze decât un asemenea personaj...

Ne-o mărturisește singură: „Lupta crâncenă pe care am fost nevoită s'o susțin, mi-a sleit orice putere și imbold personal... Bărbații nu se simt ademeniți de o femee prea serioasă ori prea rece și de aceea sunt atât de recunoscătoare lui Ir-

ving că m'a „ales" şi mă iubeşte. N'am fost niciodată o tânără romanţioasă — şi mă căiesc".

N'a avut timp! N'a putut să iubească atunci când tinereţea ei era în floare! „Am impresia — îmi spunea ea — că n'aş mai putea niciodată să încep lupta de odinioară, să stau ceasuri de-arândul, în aşteptarea câte unuia care în cele din urmă îmi spunea că nu eram tipul pe care-l căuta... Nu, n'aş fi în stare să mai înfrunt viaţa încă odată, fără bani!"

Incercările nespus de grele prin care a trecut Norma, poate că au fost necesare; o femee dăruită cu o inteligenţă sclipitoare şi rece ca a ei, dacă nu s'ar fi războit cu atâtea valuri, putea să ajungă neînchipuit de primejdioasă.

N'are importanţă faptul că Norma Shearer e canadiană şi că s'a născut la Montreal. Pot adăuga cu deplină convingere că putea tot atât de bine să se fi născut la Boston, la Londra, la Shanghai sau la Paris, căci ea nu e un tip. E femeia ,e căutătoarea ambiţioasă şi chibzuită a norocului, conştientă de puterea şi inteligenţa ei, sigură de succesul ei. E femeia tuturor ţărilor, după cum ştie să fie femeia unei singure ţări. Ea n'are orgoliu naţional, n'are drapel, cămin sau familie şi nici părinţi. Trăeşte fără iubire şi fără legături. Aventurieră internaţională, e una din acele creaturi admirabile care mişună prin hotelurile luxoase, prin trenuri, pe transatlantice, gata la orice, care nu acceptă civilizaţia decât cu gândul de-a se sluji de ea...

Incă de foarte tânără, îşi dase seama că nu era de-ajuns să fie frumoasă, nu era de ajuns să aibă vocaţie şi atitudini înăscute; îi mai trebuia şi o cultură, fie chiar mediocră. Şi fata, începe să studieze ziua şi noaptea... Nu e nerăbdătoare, deoarece ştie prea bine că are frânele destinului în mână. Va obţine ceea ce vrea. Ce preţueşte o fată de şasesprezece ani în vârtejul acestei omeniri?

Pe vremea aceia (1920—21) Mary Pickford era artista cea mai populară în America. Intr'o zi, ea citi în ziare că Mary nu era americană, ci canadiană, şi acest fapt — cine ştie de ce! — îi făcu o impresie profundă, şi într'un anumit fel chiar rău. Rău, din cauză că se simţia în stare să se întreacă cu ea, să facă aceleaşi lucruri şi poate mai bine decât ea şi că tânjia acolo, la Montreal, o fată sărmană şi necunoscută.

Incepu să se intereseze tot mai mult de cinematograf şi în special de Mary Pickford; în chipul acesta, mai află că populara artistă ajunsese milionară, deşi începuse cariera destul de modest, cu vreo zece ani în urmă, câştigând câţiva dolari pe săptămână.

Nimeni nu cunoştea ceea ce peste puţină vreme avea să fie hotărârea ei nestrămutată. Nu zâmbiţi dacă-i spun astfel, deoarece atunci când Norma şi-a pus în gând să facă ceva, nu există putere în lume care s'o oprească.

„Ceia ce mă împinse, fără şovăire, spre cariera cinematografică, a fost o prietenă, întoarsă de curând din New-York care istorisia adevărate minuni despre cele ce se petreceau în studio-urile lui D. W. Griffith, dela Mamaroneck. Imi vorbi de norocul neaşteptat ce se abătuse asupra unor artiste obscure, adăugând că pentru cine vrea să reuşească în cinema, e mai nimerit să rişte la optsprezece ani, la şasesprezece dacă poate, ca să aibă înainte-i posibilitatea unei cariere frumoase, Femeile mai ales, ating apogeul frumuseţii, asemeni unei flori abia îmbobocite, între 16 şi 18 ani. Cine vrea să aibă cele mai mari şanse de succes, trebuie să se prezinte la vârsta aceasta. Mary Pickford a început la 15 ani. Gloria Swanson la 16, Pauline Starke la 17, Chaplin la 12...

Cuvintele acestea îmi rămaseră neşterse în memorie şi, întorcându-mă acasă, fui năpădită de un mare sbucium. Acum ori niciodată! Iată singurul gând ce-mi răsuna în creer ca un clopot de argint. Petrecui o noapte destul de agitată şi, dimineaţa, hotărîrea mea era luată: aveam să mă fac artistă de cinematograf!"

La New-York începe adevărata viaţă a Normei Shearer, aceea pe care ea a numit-o *my struggle for a career* (lupta mea pentru o carieră). Pierzând repede iluziile despre uşurinţa lucrurilor, despre posibilităţile de a ajunge la locul întâi, ea avu totuş meritul că nu s'a descurajat nici în clipele mai grele şi, abandonând totul să se fi măritat cu primul venit.

Prea curând în curent cu ceea ce bărbaţii doriau dela femei şi cu nebuniile pe care aceştia nu şovăiau să le comită pentru ele, ea sfârşi prin a se scutura de toate iluziile primejdioase ce le dă iubirea. Inţelese că nu era loc în viaţa ei pentru roman şi romanul fu lăsat de-oparte. Şi astfel, viaţa nu-i fuse deloc veselă. Având darul realităţii, văzând practic şi înţelepţeşte, dorind mai cu seamă să ajungă cineva şi să se impună, ea nu zăbovi să privească toate lucrurile cu un cinism experimentat şi fără nici o scăpare pentru ea. Deprinsă puţin câte puţin cu latura realistică a lucrurilor, cu josnicia mediului în care vieţuia, cu scandalurile, bârfelile cu falsitatea perpetuă şi peste tot locul practicată, ne mai crezând în nimic, ea descoperi limitele obscure ale Binelui şi Răului şi căuta în sine însăş mijloace cu care să se apere victorioasă împotriva uneisocietăţi neîndurate. In preajmă-i vegetau colegele de lucru, cari nu reuşise, cari nu vor reuşi niciodată şi cărora nu le mai rămâne de făcut decât pasul de pe urmă. Au aşteptat atât de mult, încât nu mai au nimic de aşteptat. Sunt descurajate, obosite şi gata să se sprijine de primul care va avea milă de ele...

In curând capătă un angajament ca *girls* într'un film studenţesc. Dar lucrul se sfârşeşte repede. Norocul o părăseşte. Timp de alte şase luni ea n'avea să mai revadă interiorul unui studio. Fără legături în cercurile cinematografice, vede cu durere cum altele îi trec înainte. Toate silinţele ei de-a lega cunoştinţe cu persoane influente, n'au succes. Iar banii încep să se împuţineze...

Noaptea fu bună sfătuitoare. Norma n'a închis ochii, dar în ziua următoare îşi croise un plan strategic vrednic de Napoleon. Reclama americană e cea dintâi în lume — spun americanii cu modestia lor înăscută. Când un industriaş trebue să vândă o cât mai mare cantitate de brice, ţigarete, automobile sau apă de gură, etc., se adresează reclamei.. a cincea putere în statele Unite. Şi cum fabricanţii de aspiratoare, frigorifere, conserve, parfumuri etc., sunt numeroşi, concurenţa e grozavă şi nemiloasă, astfel că de cele mai multe ori au nevoe de zâmbetul unei femei care să atragă atenţia cititorilor de reviste şi ziare, zâmbet care să fie pe atât de luminos cât şi de irezistibil. In asemenea împrejurări ei recurg, pentru desfacerea produselor, numai la femei excepţional de frumoase, care să surîdă în chip absolut fascinant şi convingător.

A doua zi, Norma bate la uşa unui birou unde se făureşte destinul unei noui ape de dinţi, al unui spălător de vase automat şi al unui excelent sirop de fructe. Ea exhibează cel mai drăgălaş surâs din lume şi e angajată, cu sarcina de-a zâmbi amatorului de spălătoare mecanice. Chipul ei apare în *New York Times*, în *World*, în *Daily Herald* şi în nu ştiu câte alte *magazine* ilustrate. Vânzarea începe bine, apoi capătă o extindere fabuloasă. Zâmbetul acela a fost plătit cu 100 dolari, reclama a costat o mie, iar fabricantul de spălătoare automate a câştigat o sută de mii!...

*

Primul şi autenticul succes al Normei se datoreşte şi faptului că din toate părţile Americei încep să sosească zilnic scrisori din partea fermierilor solitari, a pastorilor metodişti, a minierilor, ba chiar scrisori de cow-boy cari nu cer fabricei altceva mai mult decât... mâna fermecătoarei gospodine care le recomandă maşina cu un surâs atât de cuceritor...

Norma citeşte scrisorile candidaţilor la căsătorie şi zâmbeşte de naivitatea sau îndrăzneala acestor oameni. Fiindcă e întâiul semn al popularităţii ei. Casa unde lucrează, o retribue cu un salariu modest; totuşi ea cheltueşte cât mai puţin şi pune de-o parte. Ştie că banul înseamnă libertate de acţiune. Aparatele fabricei se răspândesc pe tot cuprinsul continentului, dela Atlantic până la Pacific; iar scrisorile sporesc mereu. Câte unul mai impertinent, îi zice: „De ce nu vinzi aparate de radio? Du-te la Hollywood, unde sunt femei mai puţin frumoase şi mai puţin inteligente ca d-ta"...

— Ai dreptate — răspunde în gând, Norma, necunoscutului sfătuitor.

In zilele acelea, se întâmplă al doilea mare eveniment în viaţa Normei Shearer. Urmărind cronicile cinematografice, află că Louis B. Mayer sosise la New-York şi că locuia într'un hotel luxos. Se prezintă de-a dreptul, într'o dimineaţă, la locuinţa regelui cinematografului. După un examen care a durat mai bine de o oră, acesta îi propune un angajament pe care fata îl iscăleşte numai decât.

— Aminteşte-ţi mereu, d-şoară — îi spunea Mayer — că zbuciumul şi mâhnirile d-tale încep abia acum. Nu e lucru mare că ai căpătat încrederea mea, ci va trebui să ai şi simpatia a cel puţin cincizeci de milioane de oameni. Eu te-am ales ca... ambasadorul lor. Dar câteodată, chiar şi cei mai destoinici ambasadori se înşeală, iar Majestatea Sa Publicul, regele nostru, nu e dispus să treacă cu vederea greşelile noastre... Adu-ţi mereu aminte că trebue să placi la cincizeci de milioane de oameni.

— Intr'un anumit fel, am şi plăcut Majestăţii sale... cinci zeci de milioane!...

— Cum?

— Asta e o poveste pe care veţi afla-o mai târziu, d-le Mayer!...

*

A doua zi se prezintă la biurourile lui Metro. La un ceas după aceea, o surîzătoare necunoscută lucra împreună cu alţi colegi în jurul aceluia care avea să hotărască destinul ei, directorul, astăzi pe nedrept uitat, Mr. Baxter (a nu se confunda cu actorul Warner). Filmul e banal: *Pleasure Mad* (Nebună de plăceri). Norma e un cronometru, un automat, creatura cea mai supusă, cea mai atentă, cea mai rezistentă oboselii. Spectatorii privesc filmul, zâmbesc, dar nu întreabă nici unul cine e artista cer interpretează rolul frumoasei doamne fatale. Norma aşteaptă ca Mayer s'o cheme şi să-i spună că e mulţumit sau s'o concedieze brusc. Dar Mayer nu-şi mai aminteşte de noua-i angajată. Are atâtea treburi pe cap!

Trec luni... Norma trăeşte retrasă, hotărîtă să reziste cât va putea: o sănătate bună şi o rezervă de bani, iată ceea ce contează la Hollywood. Şi Norma nu glumeşte cu lucrul: pentru ea Hollywoodul nu e o aventură, ci însăşi cariera. Dar iubirea? Norma are douăzeci de ani şi a trecut prin mizeriile New-Yorkului ca o naufragiată îngheţată pe valurile spumoase ale unui torent: pradă tuturor şi a nimănui!

„Lupta ce am trebuit s'o susţin atunci, m'a istovit, fără putinţă de îndreptare".

Lupta grea o absoarbe cu desăvârşire: ştie că orice svâcnire a inimei, orice avânt al sufletului, va fi o slăbiciune; o face să-şi piardă vremea, o va duce pe calea unor greşeli de neîndreptat... Nu degeaba cele două regine din Hollywood, Norma şi Mary sunt canadiene: avântul l-au înlocuit totdeauna cu calculul, aventura cu strategia premeditată, nerăbdarea cu o aşteptare dârză. In loc de greeri, au fost furnici, asta e totul!

Intre timp, domnişoara e rugată să se prezinte lui D. W. Griffith. A lucra sub mâna acestuia, însemna propriu zis şi sigur, o lansare. Norma le ştie toate acestea şi îşi închipue că a mai urcat o treaptă. In prima întâlnire, nu se hotărăşte nimic. Griffith e prea ocupat. Şi nu poate s'o ia în seamă pe artista care va interpreta un rol de mâna a doua. Se începe turnarea; la început, câteva zile, totul merge bine, a patra zi, la opt seara, actorii sunt adunaţi în sala de proecţie pentru viziunea scenelor realizate. La un moment dat, Griffith murmură ceva ajutorului său. Vrea să vorbească cu d-şoara Norma Shearer.

— „Copila mea, — îi spune patriarhul cinematografului, îmi pare rău că trebue să-ţi dau o veste neplăcută. Mă doare pentru d-ta, dar nu pot să-ţi ascund că nu eşti fotogenică de loc. Bine 'nţeles, alţii nu şi-au dat seama, dar eu m'am convins din capul locului..." Şi astfel vorbind, marele regisor o sfătueşte să renunţe definitiv la cinematograf...

Norma s'a resemnat, a zâmbit poate de verdictul marelui maestru. Acum e gata să-şi ia un nou avânt, ca şi cum totul ar fi fost ursit pentru sosirea unui nou şi important personaj: al doilea protagonist al acestei istorisiri, care e drama unei voinţi de fer şi a unei inimi în neîntreruptă apărare împotriva oricărei desmierdări, împotriva celei mai nevinovate iluzii de iubire.

Pe vremea aceea, Thalberg era una din figurile cele mai proeminente ale cinematografiei mondiale. Şi e aproape de necrezut cum el, care lucra 16—18 pe zi să fi putut lua în seamă o artistă necunoscută. Intâlnirea lor pare ceva din basme şi constitue momentul cel mai patetic al romanului lipsit de iubire al Normei Shearer.

Norma îl părăsi pe Mayer pentru o altă firmă: acolo fu primită cordial, începu să lucreze numai decât, munca îi fuse apreciată; i se încredinţă un rol principal, succesul îi zâmbi din nou. Nu era încă lansată, ci numai cotată. Dar nici ea nu cerea altceva.

Intr'o zi, Mayer o cheamă din nou. Acolo se afla şi Irving Thalberg. Norma e angajată pentru a doua oară să lucreze şi, de rândul acesta, e încredinţată privigherii unuia dintre cei mai inteligenţi directori: Victor Sjöström. Norma va fi prin urmare *leading-woman*, adică interpreta principală în *Acel care primeşte palmele* — după nuvela lui Andreieff; un film de clasă, de care s'au ocupat cu multă râvnă înşişi Sjöström şi Thalberg. Şi avea ca partener pe actorul la modă, John Gilbert. Atunci a fost primul şi cel mai sgomotos triumf al ei!...

Indeletnicirile mele de incorigibil mânuitor al condeiului şi totodată pasionat cinematografist, m'au abătut în vara anului 1933 pe la „Universum-film" (Ufa) în Berlin. Irving Thalberg, venise în Europa să-şi îngrijească sănătatea, după o muncă încordată de ani de zile şi, după o cură la Baden-Baden, l-am reîntâlnit odihnindu-se în capitala Germaniei. Intr'o după amiază, ne-am dus împreună acasă la Paul Wegener care nu uită nici astăzi cele câteva săptămâni hoinărite cu mine acum vreo zece ani, în primul turneu ce l-a făcut în România.

Acolo, am avut din nou prilej să-mi împrospătez amintirile despre Norma Shearer, aflând de astă dată chiar părerile soţului ei, d-l Thalberg.

— „Eu, cred că e o artistă minunată — îmi răspunse Irving care pricepuse tâlcul întrebărilor mele — vorbind cu multă simplicitate despre soţia lui de par'că ar fi judecat-o pe o streină.

— Şi ca femee?

— Oh! şi asta vrei s'o afli! Ca soţie, e mai mult decât un ideal. Când ne-am căsătorit, Norma nu ştia dacă va continua să lucreze sau va renunţa pentru totdeauna la cinematograf. Dar apoi şi-a propus să le împace pe toate şi astăzi, e artistă, soţie şi mamă. O femee excepţională!..."

Soţul nu exagera.

Viaţa, care făurise fiecăruia din ei câte un suflet mândru şi tot atât de dârz, îi apropiase. Irving Thalberg o iubeşte pe această femee frumoasă la care creerul, în nouă din zece cazuri, comandă inimei. El nu s'a aşteptat să găsească vreodată la ea mai puţină răceală şi mai multă fantezie deoarece cunoştea îndeajuns viaţa şi ştie că ea ne învaţă să privim lucrurile şi fiinţele printr'o prizmă mai serioasă. El ştia că Norma nu era în stare să răstoarne totul, să risipească totul în cariera ei, din simplu capriciu, şi a îndrăgit înţelepciunea ei bărbătească şi cumpănită.

Pe de altă parte, Norma i-a fost şi-i este nespus de scumpă fiindcă l-a ales pe el ca s'o iubească. Fiecare a continuat, din parte-i, să năzuiască şi să ajungă pe culmea cea mai ridicată. Norma a ştiut să se facă apreciată, îndrăgosti pe oameni şi evenimente ca să ajungă una din vedetele principale. Irving Thalberg a devenit „first producing head", adică şeful primei şi celei mai importante producţii.

Sunt prea vrednici unul de altul.

Şi, din această colaborare reciprocă n'au eşit nici scandaluri, nici clevetiri duşmănoase, nici divorţuri, nici aventuri, ci opere care se numesc, de pildă, *Parada cea mare*, capod'opera industrială a lui Thalberg, care a transformat un film mediocru într'o super-producţie, risipind cu ea milioane şi milioane de dolari şi câştigând apoi bătălia, — precum şi alte filme memorabile legate de numele unei Greta Garbo, Marie Dressler, Barrymore, Walace Beery...

Tot ceea ce e mai bun la Metro şi la bătrânul Carl Laemmle este opera lui Thalberg, tânărul de încredere al vulpoiului şiret care e Louis B. Mayer. De fapt, acesta se poate mândri cu două descoperiri excepţionale: Irving şi Greta, coloanele de granit ale societăţii lui...

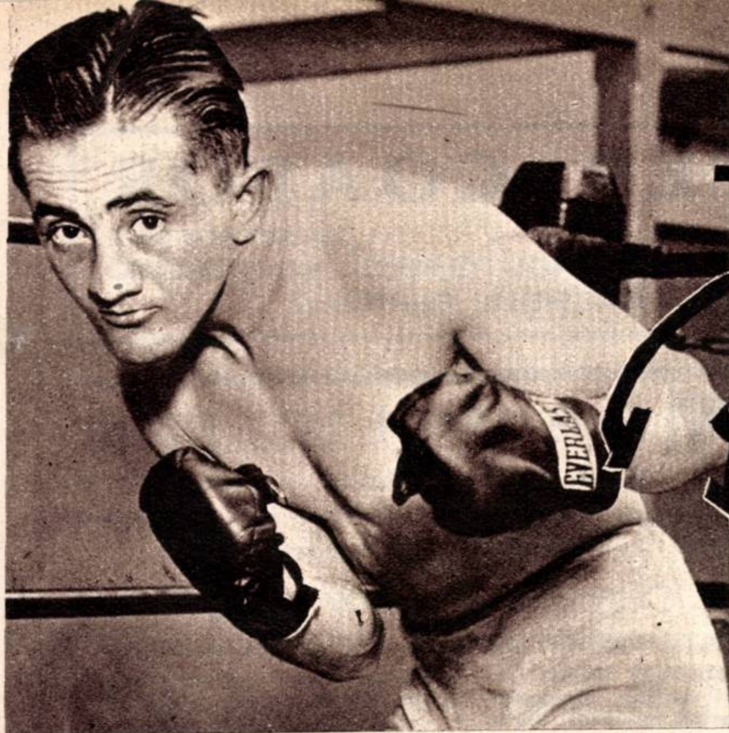
Din parte-i, Norma, s'a ţinut pas cu pas pe urmele ascensiunei soţului ei; dar nimeni n'ar putea să spună că a devenit o vedetă graţie bărbatului. Vorbesc despre ea filme ca: *Secretara lui, Vechiul Heidelberg, Divorţata, Un suflet liber, Sfârşitul d-nei Cheney, Chip de înger, Durerea dragostei* şi, acest din urmă, aşteptat cu nerăbdare: *Maria Antoineta.*

Apoi, din căsnicia lor ideală s'a născut acum trei ani, ceva mai important, cu mult mai important de cât un film super-producţie: un copil, *Irving-junior.* Şi de-asupra leagănului în care se odihneşte micul Irving, se opreşte şi încetează viaţa sbuciumată a Normei Shearer...

...Poate că aventurile acestea sunt mai puţin plăcute decât ale altor artiste; aşa îmi închipui că li se vor părea acelor cari se interesează, mai adesea, de obişnuitele şi desmăţatele peripeţii ale unor femei îmbătate şi înebunite de vraja unui succes la care nu se aşteptau şi nici nu-l meritau, de cât întâmplările trăite aevea de o gingaşă şi cutezătoare femee în lupta ei cu o viaţă funestă şi neîndurătoare.

Aceştia, nu vor putea să aprecieze nici când ceea ce preţueşte realmente surîsul Normei Shearer care a renăscut, zi cu zi, din plânsetele ei înăbuşite.

BATRANUL MORMON

Franckie Nour, la antrenament

Franckie Nour in America

AVENTURILE BOXEURULUI ROMÂN

Din Niculae Niculescu, Franckie Nour.—Cum a devenit vedetă de box un băeţaş din Constanţa.—Debutul la Paris.—In America a fost susţinut de gangsteri.—O dispută memorabilă cu campionul mondial de categorie muscă.

CERCURILE noastre sportive au fost surprinse în anii trecuţi de activitatea unui boxeur român de categorie muscă, care se manifestase în chip strălucit pe ringurile pariziene. Ziarele franceze au subliniat de multe ori rezultatele acestui mic boxeur român, complet necunoscut la noi. După investigaţii serioase s'a putut afla că sub pseudonimul Franckie Nour, se ascunde un băeţaş din Constanţa, Nicolae Niculescu, fiul unui comisar. După numele adevărat al micului boxeur, s'a ajuns la descoperirea altor fapte interesante. Franckie Nour fusese elevul fostului campion naţional, Constantin Nour. Cu pasiunea caracteristică tinerilor pentru nobila artă, plus dorul de aventură pe care îl au majoritatea copiilor de pe malul mărei, micuţul Nicolae şi-a înpachetat într'o bună zi lucrurile sale şi s'a îmbarcat fraudulos pe un vapor, plecând în sudul Franţei şi lăsând în urmă, un tată îngrijorat.

CUM SE INCEPE O CARIERĂ

Dela Marsilia la Paris, pentru oricare june cu puţin spirit de iniţiativă, drumul e foarte uşor de parcurs. Ascuns subt vagoane sau căţărat pe acoperiş, compatriotul nostru nu s'a dat înapoi dela o aventură amuzantă, dar riscantă şi într'o bună zi s'a trezit fără nici o ocupaţie serioasă dar cu planuri mărețe pe străzile Parisului. Cum stomacul are o lege inapelabilă, micul Niculescu, trebuia să întreprindă ceva serios. S'a prezentat în sala de box a lui *Fernand Cuny*. Aci se lucra intens, cum poate junele Niculescu nu-şi închipuia. A început un antrenament serios. Bucurându-se de sprijinul lui *Eugen Criqui*, fost campion mondial, a putut obţine câteva partide mici cari îi dădeau posibilitatea să trăească.

In 1929 a sosit la Paris americanul *Franckie Genaro*, campion mondial de categorie „cocoş" care urma să-şi pună în joc titlul în faţa lui *Emile Pladner*. Cum americanul se antrena în sala lui Cuny micul Niculescu a devenit partenerul de antrenament al lui Genaro. A gustat astfel din primele senzaţii ale publicităţii căci pe toate fotografiile de antrenament ale americanului, figura şi compatriotul nostru. Acest lucru a mai contribuit şi la ridicarea moralului său, căci după ce a făcut antrenament cu Genaro şi-a dat seama că poate înfrunta boxeuri francezi din prima serie. Iată-l vânând o partidă cu *Angelmann* sau *Kid Oliva*. Neşansa inerentă debutului, îl urmăreşte şi nu poate obţine nici un match mare. După străduinţe, semnează un contract pentru a întâlnire cu *Young Perez*. Niculescu-Nour aştepta de mult această posibilitate de afirmare. Dacă obţinea un rezulat bun cu Perez, însemna că putea să aspire la titluri mari, la averi fabuloase...

Dar desiluzie... Perez a terminat învingător, după un match, frumos subliniat de presa franceză.

Dezolat Niculescu îşi caută norocul în altă parte. A ascultat de Franckie Genaro care l-a sfătuit să plece peste ocean. America e ţara tuturor posibilităţilor şi Nour ştia că pumnii săi vor putea produce aur. In Ianuarie 1932, s'a îmbarcat pe *„Westerland"* şi la New-York a fost aşteptat de *Tom O.Rourke*, managerul lui Dixon, Wallcatt şi Sharkey.

GANGSTERII ŞI BOXUL

Spre deosebire de bătrânul continent, unde boxul mai păstrează urma unei lupte de gentlemeni, dincolo de ocean şi în special în statul din spatele statuei Libertăţei, boxul e un negoţ ca oricare altul. Nu este de mirare dacă se fac investiţii de milioane în dolari, pentru acest sport. Yankeul, în goana lui după senzaţii tari, urmăreşte cu multă pasiune reuniunile cu partide interesante şi sacrifică sume importante. E deci firesc amestecul gangsterilor în acest sport. Cititorii, îşi reamintesc de bună seamă că *Max Schmeling*, a fost ameninţat de gangsteri că va fi ucis dacă nu pierde partida sa cu *Sharkey*. Când gangsterii îşi impun voinţa şi mai ales când fac să profileze conturul unei ţevi de revolver, cel mai curagios boxeur cedează.

Probabil că Niculescu-Nour nu şi-a dat seama la început că este sub protecţia gangsterilor. Managerul său, O'Rourke, era în legătură cu *Maxy Gordon*, un originar român, (se spune că este din Focşani).

Gordon îşi impunea voinţa, cu revolverul, în multe chestiuni de ordin politic. Avea relaţii intense cu gazetele americane. Astfel Niculescu-Nour s'a văzut obiectul unei atenţii neobişnuite. Făcea antrenament cu *Jimmy de Forest*, faimosul antrenor al lui Dempsey. Forest primeşte pentru o singură şedinţă, 50 de dolari.

După câteva luni de antrenament, Franckie Nour, fără să fi eşit încă pe ring, avea o reclamă de vedetă de cinema şi câteva contracte încă neefectuate. A început seria matchurilor. După două victorii, dispune de *Routir Para*, „Taurul din Pampas" prin k. o.

Această victorie senzaţională atrage atenţia americanilor şi astfel capătă un match cu vechiul său prieten, *Franckie Genaro*, pe care îl bate la puncte, după 15 reprize. Cu acest rezultat, a devenit omul la ordinea zilei. Burse fenomenale îi treceau prin faţa

Franckie Nour, cow-boy tânăr şi ştrengar, peste ocean

ochilor, primia angajamente numeroase iar ziarele americane se ocupau zilnic de cel mai mare om al categoriei „muscă". Bate apoi pe *Phil Tobais*, într'o eliminatorie de campionat, dispune de *Villi Pauchas*, într'o partidă care a concentrat atenția întregei Californii iar la St. Francisco, învinge prin knockout pe *Vella* numai după trei ronduri.

SPRE CAMPIONAT MONDIAL

Interesul lui Niculescu-Nour era să întâlnească pe *Midget Wolgast*, campionul necontestat al lumii. Wolgast nu era de găsit. Regulat avea alte angajamente. După multe tergiversări, s'a încheiat și acest match. Nu a avut loc pentru titlul mondial, deoarece Wolgast a refuzat să-l pună în joc. Partida a avut loc în Pensilvania, la Pitsbourg. După zece reprize juriul a adus un verdict de egalitate. Credința generală a fost că Niculescu merita victoria.

Wolgast a plecat apoi în Europa unde a învins pe *Jackie Brown*...

ACASĂ!

Mânat de dorul de țară, Nicolae Niculescu, astăzi Frankie Nour, s'a întors în țară cu vaporul american „Examiner". A debarcat la Constanța cu totul schimbat. Din băețașul timid a eșit un tânăr elegant, îmbrăcat după ultimele modele ale jurnalelor americane. Și-a recunoscut orașul natal, și-a regăsit prietenii din copilărie.

Își amintește de poznele care le făcea pe plaja din Constanța și amestecând româneasca cu multe cuvinte americane, povestește de prietenii săi americani: *Jack Dempsey, Gene Tunney, Battling Battalino*, de artistul Douglas Fairbanks, Charlie Chaplin, de românul Bob Curwood (Relescu) de Johnny Dundee, Joung Corbett pe care i-a vizitat și cari l'au sprijinit.

Nour va mai sta câteva luni în țară apoi va pleca din nou pe meleaguri străine.

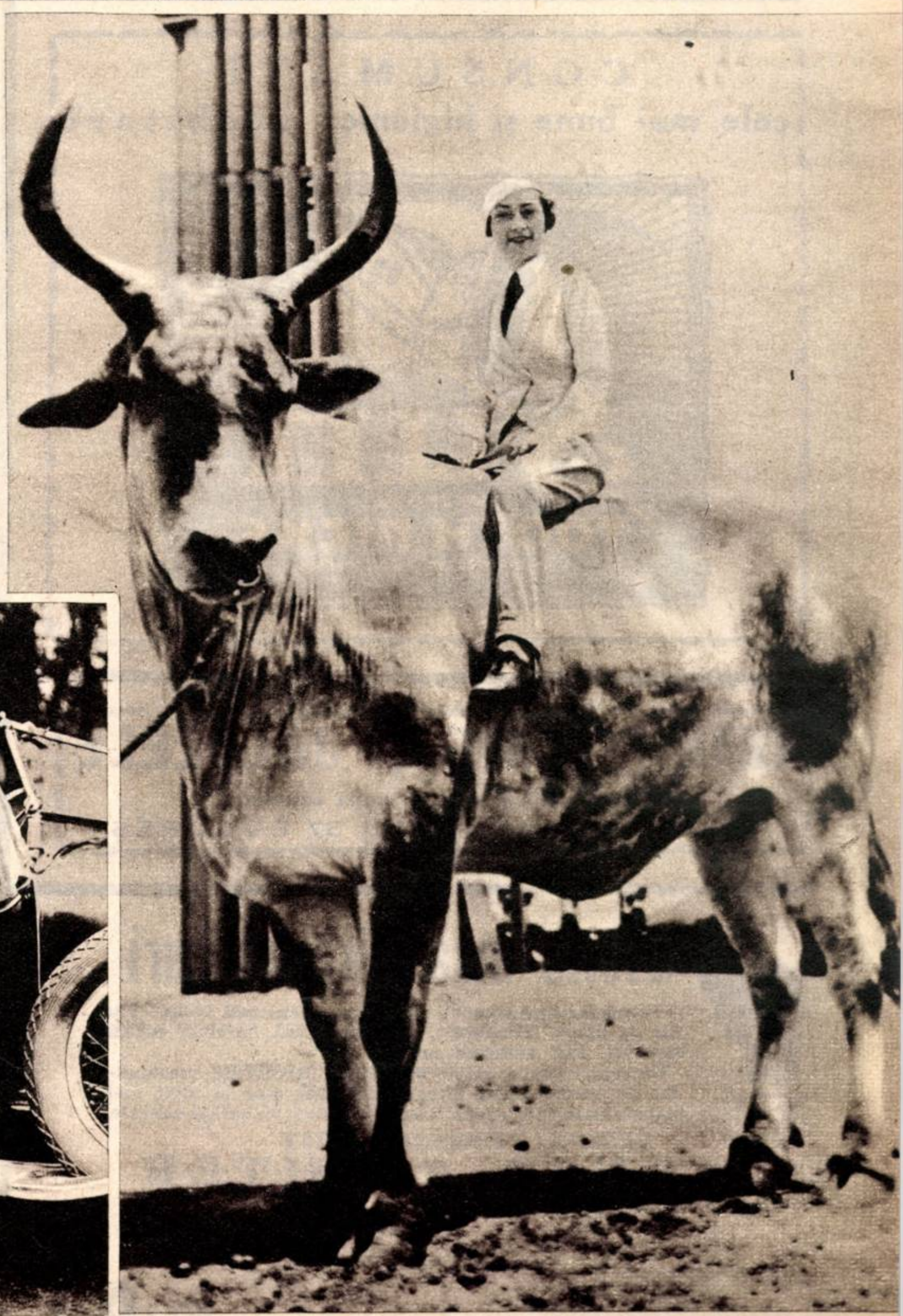
ART. VOGEL

ANIMALE DOMESTICE NOI

CE specii de animale domestice găsim astăzi în lumea civilizată? Doar câteva, un număr derizoriu în comparație cu diversitatea uriașă a animalelor sălbatice. Calul, boul, capra, porcul, câinele și pisica și apoi: găina, gâsca, rața și curcanul, adică în total șapte mamifere și patru păsări.

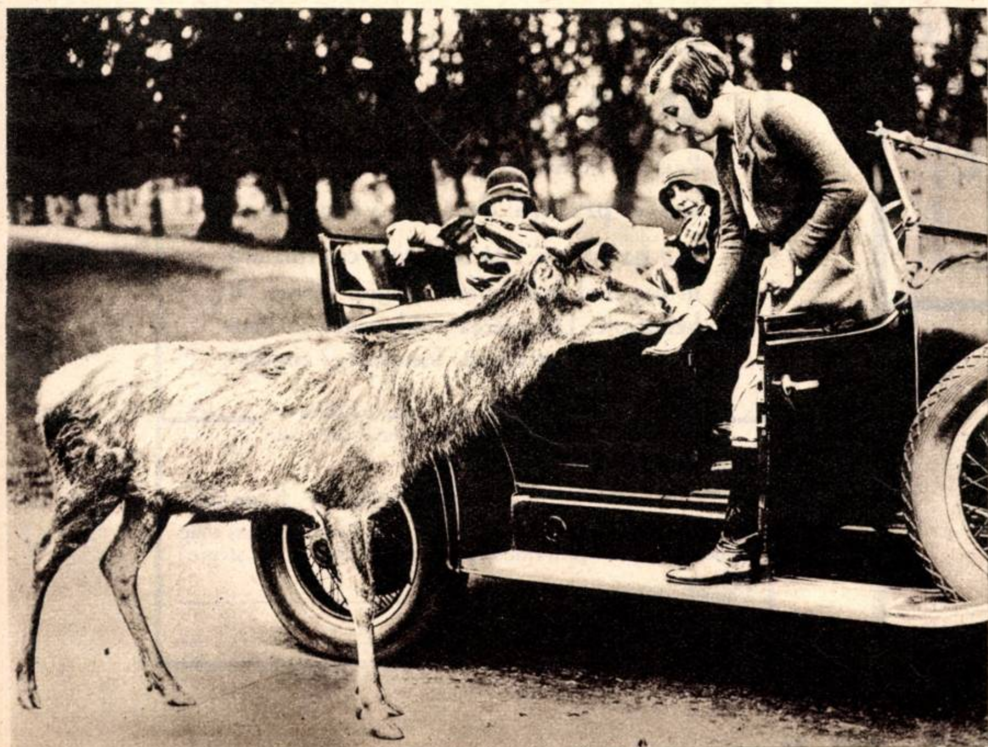
Iată rezultatul unei desvoltări de milenii! Desigur, există nenumărate specii, subspecii și încrucișări, dar, numai foarte puține dintre ele au fost domesticite, pentru ca să corespundă condițiilor speciale ale ambianței.

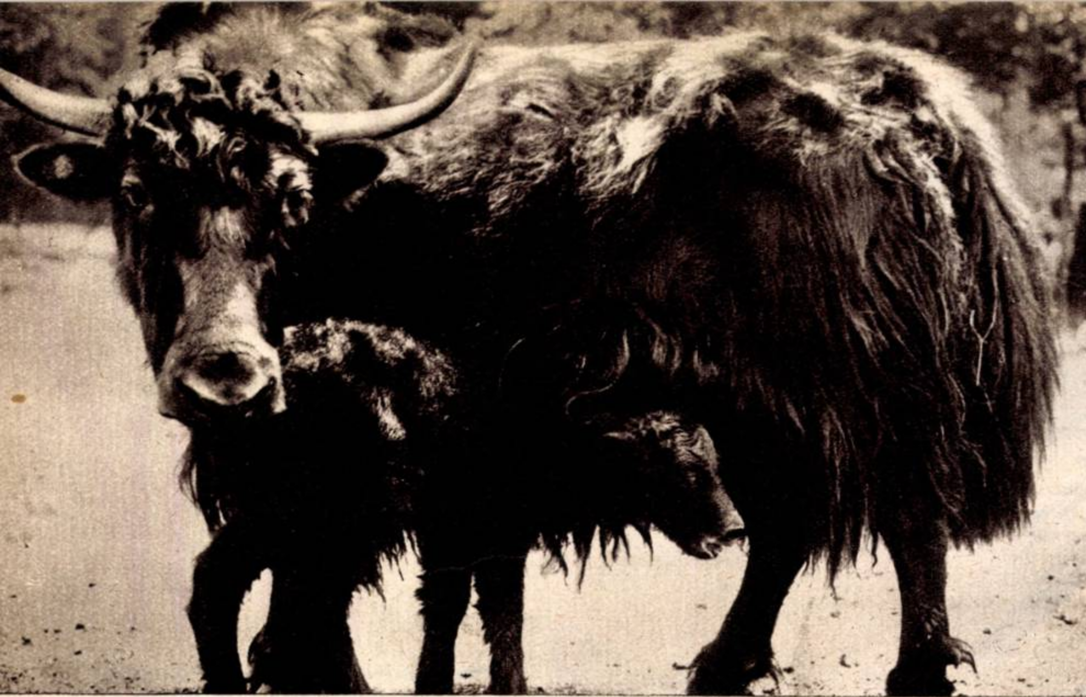
Iată cel mai mare bou din lume. Domesticit iremediabil și pentru vecie de semeața lui călăreață.

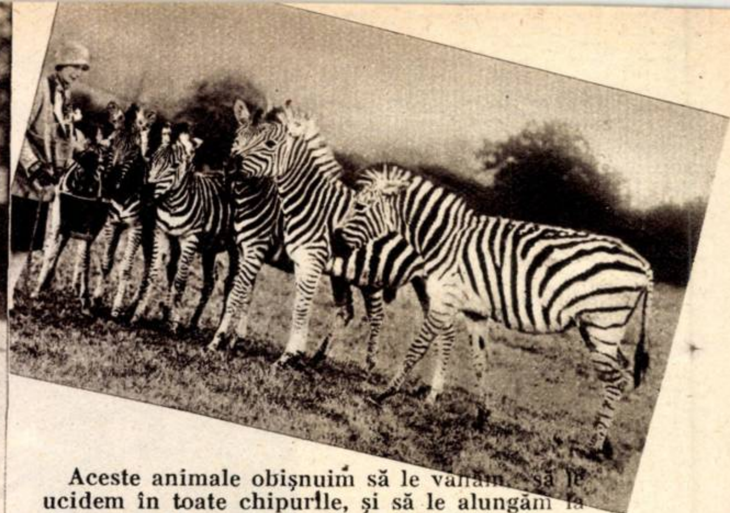

Un minunat studiu fotografic luat la grădina zoologică din Oxford: un cocostârc își desfășoară aripile într'o perfectă armonie cu mișcarea trupului.

Și caprele se pot domestici.

Omul a preferat întotdeauna să domesticească animale, pe care le folosia apoi în condițiile lui de trai, decât pe acele predestinate unui mediu special.

In cea mai mare parte a Africei domnesc numeroase boli transmise prin insecte și care amenință grav vitele. Așa, de exemplu, boala „nagana" care e transmisă prin musca țețe din Africa centrală.

O mare parte din an ploile violente împiedică vitele să pască, și în epocile de secetă, iarba se usucă pe pajiște.

In Rodezia de Nord, de pildă, nu pasc nici boii, nici oile. Nicăieri creșterea vitelor nu apare atât de rentabilă ca în Europa, America de Nord sau Argentina, unde ne folosim de vita, pe care strămoșii noștri au domesticit-o pentru zona temperată și aproape neschimbată, de-atunci încoace.

De jur împrejur, mișună animalele care, prin țânțari și muștele țețe, răspândesc boli, ele fiind însă complet imune la aceste boli și perfect adaptate prin evoluția a nenumărate generații, la condițiunile de viață tropicale.

Aceste animale obișnuim să le vânăm, să le ucidem în toate chipurile, și să le alungăm la distanțe tot mai mari, făcând astfel aproape imposibilă o operație de domesticire.

Și totuș, tocmai aceste animale „sălbatice" ar putea ajuta omenirei să cucerească ținuturi noui și să combată cu succes boalele care bântuie astăzi turmele fermierului.

In chipul acesta, ele ar putea deveni strămoșii unor noui specii domestice, dacă ar fi cultivate și desvoltate pentru a se adapta condițiilor speciale ale ținuturilor tropicale.

Incercări în genul acesta au avut loc dealtfel în timpul din urmă.

Astfel, boul african reprezintă o încrucișare între boul indigen și zebrul indian.

Guvernul canadian a reintrodus bizonul, în speranța că astfel zona subarctică va dispune de un nou animal cu o carne comestibilă.

Pe de altă parte, în America s'a făcut încercarea de a se încrucișa bizonul cu boul, pentru a se realiza un animal capabil de a rezista la anumite boli.

Africa dispune de o faună mai bogată decât orice alt continent. Aci mișună antilopele, bivolii, zebrele, asinii sălbateci, pasările de apă și de uscat, toate într'o varietate și abundență aproape feerică.

Din câte putem deduce până acum, aceste animale sunt imune la bolile care atacă și fac ravagii în rândurile boilor domestici.

Dece nu domesticim și dece nu studiem aceste animale cu însușiri atât de prețioase, încercând să le folosim pentru scopurile noastre?

In acest continent, există turme uriașe de elefanți, care înfăptuesc munci formidabile. Și totuș, în Africa întreagă nu există decât un singur loc, în care se cresc elefanții de muncă.

Desigur, e nevoie de mult mai multă vreme, răbdare și îndemânare pentru a studia, a înțelege și a crește un animal viu, decât pentru a-l doborî și a-l împăia.

Dar oare nu s'ar putea ca din sumele imense cheltuite pentru expedițiile de vânare a animalelor, să se destineze și o mică parte numai pentru studiul animalului viu, în condițiile lui naturale de viață.

N'ar trebui să mai sprijinim nici o expediție care n'a putut dovedi că urmărește noui mijloace pentru domesticirea faunei din ținuturile îndepărtate, ale globului.

SB.

Putem crea un „homunculus“?

Savantul biolog englez, George Haldane, se numără desigur printre cercetătorii cei mai ingenioşi şi cu imaginaţia mai bogată, din epoca noastră.

El e însufleţit de un optimism nesdruncinat şi credinţa sa în atotputernicia ştiinţei este atât de mare, încât, în ciuda calităţii sale de savant extrem de conştiincios, obicinuit cu metodele experienţelor pozitive şi a faptelor stricte, el n'a dispreţuit niciodată rolul de profet. Adesea a îndrăsnit să arunce o privire cutezătoare în viitorul depărtat al cuceririlor ştiinţifice.

Unul din aceste visuri ale viitorului — poate cel mai îndrăsneţ şi mai frumos din câte le-a făurit Haldane — întemeiându-se întotdeauna pe datele exacte ale biologiei, este desigur visul „ectogeniei".

Savantul englez pretinde că într'un viitor mai mult sau mai puţin apropiat, va fi cu putinţă să aducem pe lume copii „ectogenici", cu alte cuvinte: copii care s'ar desvolta până la forma definitivă, nu în pântecele mamei lor, ci într'o retortă de laborator.

Nu trebue să confundăm — zice Haldane — acest procedeu cu faimosul „homunculus" al lui Paracelsiu.

Copilul ectogenic este de fapt produsul legitim al unei celule ovariane fecundată şi are deci o origină perfect naturală. Numai că evoluţia lui embrionară urmează să aibe loc într'un fel de aparat asemănător cu clocitoarele.

Dacă ar fi să credem în prezicerile îndrăzneţe ale biologului nostru omenirea va asista chiar înainte de anul 2000, la descoperirea acestei clocitoare, care ne-ar permite să remediem scăderea natalităţii, atât de neliniştitoare în unele ţări.

Introducerea oficială a ectogenezei va fi promovată de pildă într'o ţară ca Franţa, unde despopularea merge cu paşi repezi şi unde, graţie retortei ectonegice, s'ar putea naşte anual sute de mii de copii, fără ca femeile să ia cea mai mică parte la Gestaţia lor.

Or, chiar Haldane, — care, după cum vedem, nu aparţine categoriei savanţilor timizi — pretinde că, dacă nimic nu se opune în principiu la realizarea ectogenezei, totuş, tot ceeace ştim până astăzi face foarte neprobabilă, dacă nu chiar imposibilă, realizarea visului secular al unui homunculus.

Se ştie de multă vreme că orice viaţă pe pământ este legată de substanţa organică fundamentală, cunoscută sub numele de protoplasmă, baza celulei vii.

Cercetătorii şi-au dat osteneala ca să determine în mod exact compoziţia acestei substanţe. Dar cu cât biologii înaintau pe tărîmul chimiei protoplasmice, cu atât dobândeau mai mult convingerea că albumina şi celelalte substanţe, care alcătuesc un principiu vital al celulei organize, sunt rezultatul unor combinaţiuni chimice de o complexitate neimaginabilă.

Biologul cunoaşte perfect elementele, care compun molecula că diferiţii corpi simpli, care alcătuesc această substanţă, se găsesc aci combinaţi în mii de feluri, fiecare din aceste combinaţiuni chimice dând naştere la o albumină diferită.

Totuş, nimeni nu ştie încă nici chiar în mod aproximativ prin ce combinaţii misterioase, albumina protoplasmică dă naştere vieţii, ce caracterizează celula organică.

Şi toate încercările de a produce pe cale artificială protoclasma n'au reuşit să fabrice acel ce, care să semene, fie şi pe departe, cu celula vie.

de albumină. El ştie deasemenea „Şi nici nu vor reuşi vreodată" — precizează Haldane — „căci, molecula protoplasmică e de o complexitate înspăimântătoare. Şi când ne gândim că infuzorul cel mai mic, pe care-l cunoaştem, cuprinde aproximativ 250 de milioane de molecule, a căror formaţiune n'o cunoaştem, nu ne putem împiedica să surâdem, când ne gândim la siguranţa cu care un Paracelsius pretindea odinioară că e posibil să creăm fiinţe vieţuitoare, ba chiar şi oameni, cu ajutorul unui anumit amestec de substanţe anorganice".

Şi aci, ca în multe alte domenii, ignoranţa dădea naştere certitudinei.

I. S.

MODĂ

PUŢINI autori ştiu cum să-şi îmbrace eroina pe o zi frumoasă de vară în aer liber, dar toţi, fără excepţie, au grijă să-i atribuie o capelină ale cărei boruri largi *aruncă o umbră suavă pe figura ei modelată de mâinile Graţiilor!* Când eroina este o fetiţă săracă, dar onestă, capelina apare într'un pai rustic, garnisită cu o panglică decolorată. E un efect căruia literaţii nu-i pot rezista! Dela Octave Feuillet şi până la Francis Jammes, capelina evoacă o imagine profund femenină...

Dar să revenim la actualitate. E foarte posibil ca zilele calde să ne readucă anul acesta capelina — de o amploare fără timidităţi şi fără rezerve. Ea reprezintă avant-garda unei mode noui şi rupe deci definitiv cu toate mişcările care au precedat-o.

Dar oricare ar fi proporţiile nouilor forme, ele au o trăsătură comună: toate caută să degajeze figura. In acest scop, se face uz de tot felul de mijloace. Borul se ridică, se rulează, şi dacă într'o parte se lasă, se ridică mult în cealaltă. *Cum se poartă pălăria anul acesta?* veţi întreba poate dvs. Chestiunea aceasta nu se poate aranja însă decât între dvs. şi oglindă; studiaţi-vă bine profilul şi puneţi-l în valoare. Examinaţi bine fiecare model şi hotărîţi dacă trebue să-l puneţi orizontal, puţin pe ceafă sau înclinat pe o urechie.

Figurilor tinere li se oferă batalioane întregi de forme aproape copilăreşti cu borul rulat şi descoperind obrazul.

Bereta renaşte ca un Phoenix din propria-i cenuşă, dar îşi strânge amploarea într'un bor întors ca la pălărioarele de copii. Pichetul şi-a reluat şi el locul odată cu paiurile care sunt

Ida Lupino dela Paramount poartă peste rochia sa de seară de un alb mat, acest bolerou de inspiraţie „aztecă", brodat cu perle şi strasuri.

Complet din crepe satin negru cu revere şi manşete albe. Pat Paterson. Foto-Fox.

Mantou din crepe de lână bleu ardoise. Mary Calisle. Foto-Paramount.

Capelină din pai de Italia. Mona Barrie, Foto-Fox.

de fine, când foarte sgrunţuroase.

Ştiţi oare că moda pălăriilor de pai ne-a venit din Italia în 1784? Formele erau la această dată extrem de variate şi una din ele a fost numită „la Caisse d'Escompte" pentrucă nu avea fund...

Mătasea artificială îşi aduce şi ea aportul. „Paiul alpaga" cu metrul, dă forme uşoare şi foarte şic. Pe de altă parte, dintr'un fel de urzică originară din China şi India, se fabrică un pai mat numit „Satinette" ce se bucură de mare succes.

Feutrul a reîntinerit şi el în cinstea primăverei, dând forme de sport şi voiaj.

Revenind la paiuri, culorile sunt în acest domeniu foarte delicate. Bleu-ul Fragonard ca şi rose-ul pal sunt nuanţele favorite. In acelaş timp, revin şi paiurile naturale, cărora nu li se conservă însă întotdeauna tonul, împrumutând adesea un beige-rosé.

Pălăriile de seară, formează o altă categorie, cu legi proprii. Tratate în tulle, în dantelă şi chiar în broderie englezească, ele nu sunt decât nişte voalări uşoare ce lasă să se vadă coafura proectând o umbră fină pe obraz.

Farte drăgălaşă e mica bonetă olandeză de seară şi coafura egipteană întitulată „Lotus", — aceasta din urmă e o toculiţă în georgette negru ale cărui boruri sunt dublate cu pene turquoise sau cu bandouri în lamé de argint.

DOR.

Prispa vraciului

PRISPA VRACIULUI, noul roman al d-lui I. Şt. Ioachimescu apărut în editura „Adevĕrul" se bucură de o primire care întrece cu mult succesul obţinut în anul trecut de acelaş autor cu romanul „Ţărani şi Târgoveţi" ajuns într'un interval foarte scurt la trei ediţii.

„Prispa Vraciului" e de o factură cu totul nouă. Imbinând socialul cu misticul şi realul cu fantasticul, „Prispa Vraciului" e o simfonie de credinţe amăgite şi de iubiri nefericite, cari îşi trăesc tragediile în jurul peşterii unui pustnic răscolitor de eresuri şi de superstiţii.

Bogat în analize sufleteşti şi în picturale descrieri de natură, romanul „Prispa Vraciului" constituie cea mai recomandabilă lectură.

IN TURNEU

Intr'un mic orăşel de provincie, un tânăr intră într'o băcănie.

— „Puteţi să-mi vindeţi ouă clocite?"

— „Cred că se vor găsi câteva", răspunde zâmbind băcanul. „Probabil că vreţi să vă duceţi astăzi seară la „Hamlet", care se reprezintă la noi".

— „Nu" — răspunde tână „chiar eu îl joc pe Haml

Photo ROCKWEL PARIS

„E întocmai ca o floare de primăvară", „ca un trandafir abia înflorit" „făptura-i evoacă o grădină cu flori rare".... acestea sunt complimentele cari îi se adresează şi ceiace e mai important, aceleaşi elogii îi se aduc până şi în absenţa ei. Carnaţia fină, tenul catifelat, trandafiriu îşi au rolul lor în impresia pe care o face asupra oamenilor. Ea ştie însă că cel mai mare factor al succesului este parfumul care pare că emană din fiinţa ei şi acest parfum este al minunatei ape de Colonia Jockey Club.

JOCKEY CLUB

création Lady

NU VĂ
ispitește
O CALATORIE
GRATUITA
DUS ȘI INTORS
LA
HOLLYWOOD?

AMĂNUNTE IN
ACEST NUMĂR

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 376
8 APRILIE 1934

10 LEI

...„ȘI PLUGUL TAE BRAZDĂ ADÂNCĂ
IN PĂMÂNTUL NOSTRU AL TUTURORA"

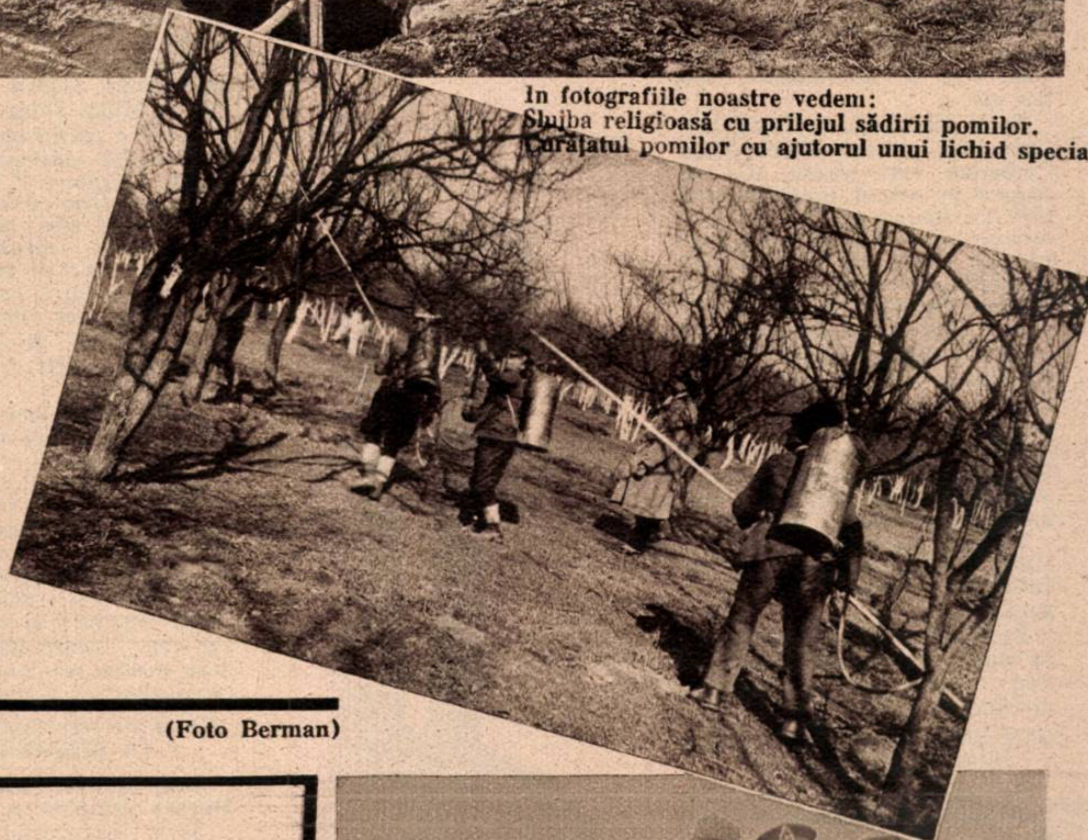
Foto Berman

Serbarea
sădirii pomilor
în Capitală

Cu un ceremonial deosebit s'a sărbătorit Duminica trecută în Capitală ziua sădirii pomilor.

În fotografiile noastre vedem:
Slujba religioasă cu prilejul sădirii pomilor.
Curățatul pomilor cu ajutorul unui lichid special.

(Foto Berman)

Studente sădind pomii.
Oameni transportând în pompe lichidul special pentru curățirea pomilor.

LĂUTARII NOŞTRI

Vine vara şi lăutarii se pregătesc să ne cânte iarăşi prin grădini

Un colaborator al nostru a adunat, cu acest prilej, câteva date despre vechii lăutari români şi instrumentele lor.

CERCETĂTORII ne spun că vioara s'a inventat abea pela 1600, apărând pentru prima dată, în forma ei de azi, nu la noi în ţară, ci în Tirol sau Cremona.

Totuş, în România existau lăutari celebri înainte de data asta. Din ce instrumente cântau ei?

Pe la 1558, erau renumiţi lăutarii robi ai lui Mircea-Vodă Ciobanul, cari *ziceau* atât de frumos pe *alăută*, încât Domnul ţării nu găseşte alt dar mai frumos şi mai scump să-i facă Vornicului Dingă „de la Moldova", decât dându-i rob pe faimosul *Ruste Alăutarul*. De altfel toţi boerii mari aveau lăutari vestiţi pe acea vreme. Astfel Bărcan Comisul a avut pe *Trîmpea alăutarul*, pe care l-a vândut cu 4000 piaştri, o sumă enormă pe acele timpuri, (un piastru = un leu vechiu). L-a cumpărat tot vornicul Dingă care pare să fi fost un mare apreciator de muzică.

Istoricii ne arată că, la 1599, Mihai Viteazul a intrat în Alba Iulia de o ciată le lăutari ţigani...

De altfel aceştia s'au introdus în muzica românească, de cum s'au aşezat pe meleagurile noastre.

CUM ERA VIOARA PE VREMEA LUI MIHAI VITEAZU?

De obiceiu se face o confuzie între *lăuta* (sau *alăuta*) şi *vioară*.

Alăuta era de fapt cu totul alt instrument: era mai mare ca vioara avea formă semisferică şi un dublu cordar cu 2 coarde. Ea se asemăna mai mult cu o harpă mică. Pe alăută nu se cânta cu arcuşul, cum se cântă la vioară.

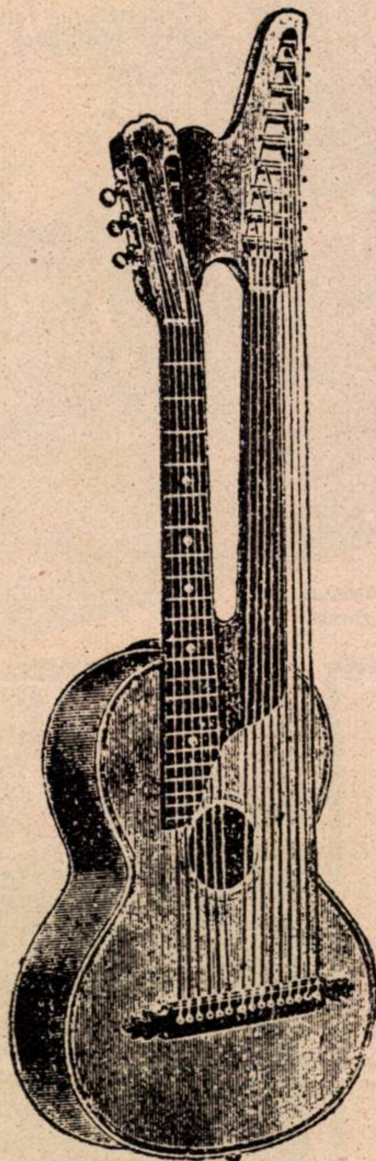
Se crede totuşi că lăutarii, cari au însoţit pe Mihai Viteazul la intrarea sa în Alba Iulia, au avut nişte arcuşe în semicerc adică în formă de arc astfel cum îşi fabrică şi azi micii ţigănuşi sdrenţuiţi pe cari îi vedem trepidând prin unele staţii de tramvay bucureştene. Iar scripcile lăutarilor, de pe vremea lui Mihai Viteazul, erau, probabil un fel de *viole* (adică viori mai mari), având şase coarde — după părerea muzicografilor.

Cu 33 de ani mai târziu Leon Vodă, domnul Moldovei, a primit pe Paul Strassburg, solul lui Gustav Adolf, cu un alai de *cântăreţi cu chitară*.

ALAIURILE DOMNEŞTI

Lăutarul deşi oarecum dispreţuit şi umilit „neputând să ia faţă de om bun sau de boer" fiind „bajocura lui Dumnezeu şi a oamenilor" totuşi lua parte la toate alaiurile domneşti.

Când se'ntorceau domnii dela Constantinopol, făceau un popas la Văcăreşti, în preajma intrării în Bucureşti. Aci erau întâmpinaţi de episcopi şi mitropolit, cu mare alaiu, precum şi de armaşul cu cei *cinci sute de lăutari, câţi erau în Bucureşti*.

Acest obiceiu s'a perindat, de câte ori se avea prilejul, până la domnia din veacul trecut, a lui Mihai-Vodă Sturdza.

Ţiganii au păstrat comoara noastră de cântece şi poezii populare, din generaţie în generaţie lăutărească. Deşi uneori li se reproşează că au denaturat spiritul naţional, deoarece ar avea „gust rău" — după cum d. firmă A. D. Xenopol — totuşi nu mai puţin adevărat este că sunt înzestraţi de „un simţ poetic şi muzical superior mulţimei în deobşte", cum observă acelaş autor.

G. O. Teodorescu a rămas uimit „în faţa unui ţigan obscur, gârbovit de ani şi de nevoi", care la vârsta de 74 de ani păstra în mintea lui o comoară de hori, doine şi balade bătrâne. Un cântăreţ lăutar, căruia îi datorăm scăparea din noianul uitării a celor mai frumoase, mai bogate şi mai interesante părţi din literatura românească nescrisă..."

Numele acestui lăutar e *Petrea Creţul Şolcan*, unul dintre fiii lui Mihai Şolcan.

„Spre a vă forma o idee, despre bogăţia păstrată într'o memorie — spune G. D. Teodorescu — vă afirm că în scurtul spaţiu de 3—4 zile, mi-a spus şi mi-a cântat legende şi doine, cari nu cuprind mai puţin de 7000 de versuri, ceeace samănă în cantitate cu unsprezece cărţi din „Iliada" lui Omer şi încă alte nouă cărţi din „Eneida" lui Virgiliu.

„Cine dintre noi ştie să recite 11 rapsodi omerice şi 9 cântări virgiliane!"

D. prof. Mihail Gr. Posluşnicu, în interesanta sa lucrare „Istoria Musicii la Români", editată de „Cartea Românească" ne dă o listă a lăutarilor celebri pe vremuri şi o serie de interesante fotografii şi desenuri, dintre cari înprumutăm şi noi câteva pentru articolul nostru, reproducând şi o parte din text.

LĂUTARI ROMANI CELEBRI IN STRAINATATE

Mulţi lăutari români au cutreerat străinătatea.

Sava Pădureanu, cobzar şi viorist, s'a produs şi la Petersburg la curtea ţarului. Autorul acestor rânduri a avut norocul de a-l mai apuca. L-am auzit cântând cu taraful lui la Terasa Frascatti, pe când eram copil.

Avea un ritm extraordinar şi o vervă îndrăcită. El purta fracul cu pieptul plin de decoraţii conferite de diferiţi suverani, iar cei din taraful lui purtau costum naţional. Erau numai opt inşi în orchestră: *două contrabase, un ţimbal, un nai, apoi piano*, şi — dacă nu mă'nşel— *încă două viori*.

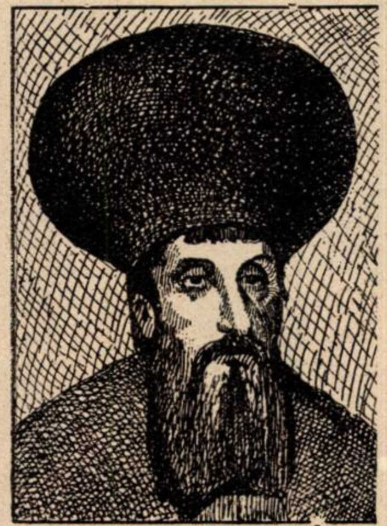

Vioara

Rebeo sau Chrotta

In orice caz era o alcătuire orchestrală ciudată; mai ales este de remarcat proporţia mare a contrabaselor. Am auzit interpretându-se între altele o fantezie din „Carmen", cu un avânt, pe care nu-l voi uita nici o dată. Era parcă altă compoziţie, un alt Bizet, cu o viaţă nouă, muzica spaniolă, scrisă de un francez, trecută prin prisma

Costache Konachi.

temperamentului ţigănesc, cu o putere de sugestie, pe care mi s'a părut că nu ştiuse să o dea nici una din orchestrele bogate de operă, auzite de mine până atunci.

CRISTACHE CIOLAC LA PARIS

Pentru a doua jumătate a secolului al XIX, Christache a fost ceeace Barbu Lăutarul fusese în prima jumătate a secolului al 19-lea.

Aproape patruzeci de ani — spune d. Radu D. Rosetti — n'a fost petrecere, nuntă, banchete fără taraful lui Ciolac şi tot el era chemat să delecteze urechile monarchilor şi persoanelor distinse, vizitatori ai curţii regale româneşti.

Câte alaiuri domneşti, câte evenimente mari din istoria României moderne nu ne-a slăvit cu vioara lui fermecată! C'a fost masă mare de 10 Mai, banchet la inaugurarea *podului de peste Dunăre, nunta de argint al Regelui Carol, căsătoria regelui Ferdinand*... Ciolac era nelipsit, ca şi în climaterica staţiune a Sinaii, unde muzica sa se'ngâna cu susurul apei Peleşului. A fost în adevăr, un fenomen al muzicalităţii româneşti, apreciat de marii: Enescu, Kubelic, Paderewsky, Jaques Thibaud, etc.

La Paris, cu prilejul inaugurării Expoziţiei din 1889, şefii de orchestră trebuiau să execute o compoziţie ocazională. Ciolac care nu buchinea o notă, învăţase partitura viorilor pe de-a rostul, ascultând-o la repetiţii, cum o cântau ceilalţi.